SIMONE DE BEAUVOIR

IMAGINI FRUMOASE

Imagini frumoase în româneşte de *Ileana Vulpescu*

SIMONE DE BEAUVOIR *LES BELLES JMAGES*

CAPITOLUL ÎNTÂI

— E UN octombrie… excepţional”, spune Gisele Dufrene; ei aprobă, zâmbesc, din cerul albastru-cenuşiu se lasă o căldură de vară.

— Ce au ceilalţi iar mie-mi lipseşte? – îşi mângâie privirea cu imaginea perfectă, reprodusă în *Plaisir de France* şi-n *Votre Maison*: ferma cumpărată pe nimica, pe-un dumicat de pâine – în fine, hai să zicem, de pâine albă – şi amenajată de Jean-Charles cam cu cât ar costa o tonă de icre negre („n-am să mă calicesc la un milion”, a zis Gilbert), trandafirii de pe zidul de piatră, crizantemele, ochiul-boului, dăliile „cele mai frumoase din lle de France”, zice Dormnique; paravanul şi fotoliile albastre şi violet

— Ce îndrăzneală – contrastează cu verdele peluzei, gheaţa zornăie-n pahare, Houdan sărută mâna Dominicăi, foarte suplă în pantalonii ei negri şi-n bluza frapantă, cu părul deschis, jumătate alb, jumătate blond, din spate i-ai da treizeci de ani. „Dominique, nimeni nu ştie să primească aşa cum primeşti tu”. (Chiar în clipa asta, într-o altă grădină, cu totul deosebită, dar absolut la fel, cineva spune aceleaşi cuvinte şi acelaşi zâmbet se aşterne pe alt chip: „Ce duminică minunată!” De ce am asemenea gânduri?)

Totul a fost perfect: soarele şi briza, grătarul, fleicile groase, salatele, fructele, vinurile. Gilbert a spus poveşti de călătorie şi de vânătoare din Kenya, apoi s-a apucat de jocul ăla de răbdare japonez, încă şase piese de pus la locul lor, iar Laurence le-a propus testul barcagiului, ceea ce i-a pasionat, fiindcă le place enorm să se mire de ei înşişi, precum şi să râdă unii de alţii. Şi-a dat multă osteneală pentru toate astea şi de-aceea se simte acum deprimată, sunt ciclică. Louise se joacă în grădină cu verii ei; Catherine citeşte-n faţa căminului în care arde un pic de ioc: seamănă cu toate fetiţele fericite care citesc

culcate pe covor. Acum *Don Quijote*; săptămâna trecută, *Quentin Durward*, dar nu astea o fac să plângă noaptea, atunci ce? Louise era foarte impresionată: Mamă, Catherine e necăjită, plânge noaptea. Profesoarele-i plac, are o prietenă nouă, e sănătoasă, casa e veselă.

— Iar cauţi vreo reclamă? întreabă Dufrene.

— Trebuie să conving lumea să-şi pună panouri de lemn pe pereţi.

E comod; când nu e atentă, ceilalţi şi-nchipuie că se gândeşte la vreo reclamă. În jurul ei se vorbeşte despre sinuciderea ratată a Jeannei Texcier. Cu ţigara în stânga şi cu dreapta ridicată, cu palma deschisă ca pentru a-mpiedica întreruperile, Dominique spune, cu vocea ei autoritară şi bine marcată: „Nu e chiar atât de deşteaptă, a făcut carieră prin bărbatu-său, dar în orice caz, când eşti una dintre cele mai cunoscute femei din Paris nu te porţi ca o midinetă!”

Într-o altă grădină, cu totul deosebită, dar absolut la fel, cineva spune: „Dominique Langlois a făcut carieră datorită lui Gilbert Mortier”. Şi nu e-adevărat; a intrat la radio pe uşa de serviciu, în ’45, şi-a parvenit dând din coate, trăgând ca un cal, călcându-i în picioare pe cej care-o incomodau. De ce le face-atâta plăcere să se sfâşie unii pe alţii? Ei spun şi că – aşa crede Gisele Dufrene – mama a pus gheara pe Gilbert din interes: fără el nu şi-ar fi putut permite casa asta, călătoriile, mă rog, fie; dar altceva a-nsemnat Gilbert pentru caj Dominique era totuşi dezorientată după ce l-a părăsit pe tata (el umbla prin casă ca un biet suflet amânt; cu câtă duritate a plecat mama după ce s-a măritat Marthe); graţie lui Gilbert a ajuns o femeie atât de sigură pe ea. (Bineînţeles, s-ar putea spune…)

Hubert şi Marthe se-ntorc din pădure cu nişte maldăre enorme de frunze-n braţe. Cu capul dat pe spate, cu un surâs încremenit pe buze, Marthe merge cu pas vioi: o sfântă, îmbătată de preafericita iubire de Dumnezeu, ăsta e rolul pe care-l joacă de când a descoperit credinţa. Se aşază din nou în fotoliile albastre şi violete, Hubert îşi

aprinde pipa, fiind ultimul om din Franţa care-i spune: „bătrâna mea pufăitoare”. Zâmbetul lui de paralitic total, şi grăsimea. Când călătoreşte, poartă ochelari negri: „Îmi place lrozav să călătoresc incognito”. Un excelent denlist care-n timpul liber studiază conştiincios pariurile de la curse. Înţeleg de ce şi-a creat Marthe unele compensaţii.

— Vara, în Europa nu găseşti o plajă pe care să ai măcar loc să te-ntinzi, spune Dominique…

În Bermude, există plaje imense, aproape pustii, unde nu te cunoaşte nimeni.

— Localităţi mici şi costisitoare, ce mai, zice Laurence.

— Dar Tahiti? De ce nu v-aţi mai dus în Tahiti? întreabă Gisele.

— În 1955, la Tahiti era foarte bine. Acum e mai rău ca la Saint-Tropez. E de-o banalitate…

Acum douăzeci de ani tata sugera Florenţa, Grenada; ea zicea: „Toată lumea se duce-acolo, e de-o banalitate…”. Să meargă toţi patru-n maşină: ca Fenouillarzii spune ea. Tata se plimba fără noi în Italia, în Grecia, iar noi umblam prin locuri şic; în sfârşit, plecarea, şa le considera Dominique pe vremea aceea. Acum traversează oceanul ca să facă plajă. De Crăciun, Gilbert are s-o ducă la Balbeck…

— Se pare că-n Brazilia sunt nişte plaje superbe şi pustii, spune Gisele. Şi poţi da o fugă la Brasília. Tare aş vrea să văd Brasília!

— A! nu! zice Laurence. Şi-aşa marile ansambluri din jurul Parisului sunt atât de deprimante! Dar un oraş întreg construit în felul ăsta!

— Eşti la fel ca taică-tău, o paseistă, spune Dominique.

— Dar cine nu e? zice Jean-Charles. În epoca rachetelor cosmice şi-a automaticii, oamenii au aceeaşi mentalitate ca-n secolul al XIX-lea.

— Eu nu, spune Dominique.

— Tu eşti excepţională în totul, zice Gilbert pe un ton convins (ori mai degrabă emfatic: se ţine-ntotdeauna la distanţă de propriile cuvinte).

— În orice caz, muncitorii care-au clădit oraşul sunt de părerea mea: n-au vrut să plece din casele lor de lemn.

— Dragă Laurence, n-aveau cum să facă altfel, zice Gilibert. La Brasília chiriile sunt mult peste posibilităţile lor.

Lin zâmbet uşor îi rotunjeşte gura, ca şi când s-ar scuza pentru superioritatea lui.

— Astăzi Brasília este cu totul depăşită, spune Dufrene. Are o arhitectură în care acoperişul, uşa, zidul, soba au o existenţă distinctă. Acum se-ncearcă realizarea unei locuinţe sintetice, în care fiecare element este polivalent: acoperişul se confundă cu zidul şi alunecă-n mijlocul curţii interioare.

Laurence e nemulţumită de ea; evident, a spus o prostie. Uite unde ajungi dacă vorbeşti de lucruri pe care nu le ştii. Nu vorbi despre ceea ce nu ştii, spunea domnişoara Houchet. Păi atunci n-ai mai deschide niciodată gura. Îl ascultă în tăcere pe Jean-Charles care descrie oraşul viitorului. Aceste minuni viitoare, pe care n-are să le vadă niciodată cu ochii lui, îl încântă în mod inexplicabil. A fost încântat să afle că omul de azi îl depăşeşte cu câţiva centimetri pe cel din Evul mediu, care, la rândul lui, era mai înalt decât cel preistoric. Au noroc că se pot pasiona după asemenea lucruri. Dufrene şi Jean-Charles discută încă o dată, şi cu acelaşi elan, despre criza din arhitectură.

— Da, trebuie găsite credite, zice Jean-Charles, dar prin alte mijloace. Să renunţi la forţa de disuasiune ar însemna să ieşi în afara Istoriei.

Nimeni nu răspunde; din tăcere se-nalţă vocea inspirată a Marthei: „Dacă toate popoarele ar accepta dezarmarea! Aţi citit ultimul mesaj al Papei?”

Nerăbdătoare, Dominique o-ntrerupe: „Oameni cu totul în măsură s-o ştie mi-au spus că dacă ar izbucni un război, douăzeci de ani ar fi de-ajuns ca omenirea s-ajungă în stadiul în care se află astăzi”.

Gilbert ridică privirea; mai are doar patru piese de plasat: „N-are să fie război. În curând, diferenţa dintre

ţările capitaliste şi ţările socialiste are să dispară. În prezent are loc marea revoluţie a secolului al XX-lea; să produci este mai important decât să ai”.

Atunci de ce se cheltuiesc atâţia bani cu înarmările? se-ntreabă Laurence. Gilbert ştie răspunsul şi la asta; iar ea nu mai vrea să fie din nou încuiată. De altfel, Jean-Charles a răspuns: fără bombă am ieşi în afara Istoriei. La drept vorbind ce-nseamnă asta? Ar fi desigur o catastrofă, toată lumea a părut consternată.

Gilbert se-ntoarce amabil spre ea:

— Să veniţi vineri. Vreau să-mi auziţi noua instalaţie de înaltă fidelitate.

— La fel cu cea pe care o au Karim şi Alexandru aii Iugoslaviei, zice Dominique.

— E o minune, spune Gilbert. După ce-ai auzitonu mai poţi asculta muzică pe-un aparat obişnuit.

— În cazul ăsta nu vreau s-o aud, zice Laurence. Mie-mi place s-ascult muzică. (De fapt nu e-adevărat. Spun aşa ca să fiu nostimă.)

Jean-Charles pare foarte interesat:

— Care poate fi cel mai mic preţ pentru o instalaţie bună hifi?

— Minimum, dar absolut minimum, pentru o instalaţie mono este de trei sute de mii de franci vechi. Dar nu e deloc grozavă, chiar deloc.

— Ca să ai ceva într-adevăr bun, cred c-ajungi la un milion, nu? întreabă Dufrene.

— Ascultă-mă: o instalaţie bună, mono, costă de la şase sute de mii până la un milion. Stereo, urcă la două milioane. Mai bine iei una mono decât una stereo mediocră. Un amplificator ca lumea, cu preamplificare, costă cam cinci sute de mii de franci.

— Ce spuneam şi eu: minimum un milion, zice Dufrene cu un oftat.

— Există moduri şi mai tâmpite în care să cheltui un milion, spune Gilbert.

— Dacă Vergne pune mâna pe afacerea din Roussillon, ne luăm şi noi aşa ceva, îi spune Jeajn-Charles

Laurencei. Se-ntoarce spre Dominique: – Are o idee formidabilă pentru unul dintre ansamblurile de odihnă pe care le construim acolo.

— Vergne are idei formidabile. Dar nu prea sunt realizate, spune Dufrene.

— Instalaţie audio (uneori şi video) electronică (radio, pick-up, magnetofon etc.) H.F. (*high fidelity*), de „înaltă fidelitate”.

— Au să fie. Îl cunoşti? îl întreabă Jean-Charles pe Gilbert. E pasionant să lucrezi cu el; tot atelierul trăieşte cu entuziasm; nu execuţi, creezi.

— Este cel mai mare arhitect din generaţia lui, hotărăşte Dominique. În extrema avangardă a urbanismului.

— Prefer totuşi să lucrez la Monnod, spune Dufrene. Acolo nu creezi, execuţi. Numai că se câştigă mult mai bine.

Hubert îşi scoate pipa din gură.

— Ceea ce nu e puţin lucru.

Laurence se ridică; îi zâmbeşte maică-sii:

— Pot să-ţi fur câteva dălii?

— Bine-nţeles.

Marthe s-a ridicat şi ea; se depărtează cu soră-sa:

— L-ai văzut miercuri pe tata? Ce mai face?

— Acasă e totdeauna vesel. S-a certat cu Jeaniharles, pentru variaţie.

— Nici Jean-Charles nu-l înţelege pe tata. Marthe se uită la cer. Este atât de deosebit de toată lumea. În felul lui, tata ajunge la supranatural. Pentru el muzica şi poezia sunt o rugăciune.

Laurence se apleacă peste dălii; asemenea limbaj o incomodează. Bine-nţeles, ceva le lipseşte şi celorlalţi, ceva ce-mi lipseşte şi mie (dar ce au ei în plus iar mie-mi lipseşte?). Strânge-n mână dăliile superbe, roz, roşii, galbene, portocalii.

— O zi frumoasă, nu, fetiţelor? întreabă Dominique.

— Minunată, spune Marthe.

— Minunată, repetă Laurence.

Se-ntunecă şi-i pare bine că se-ntoarce acasă. Lzită. A aşteptat până-n ultima clipă; când îi cere maică-sii ceva se simte la fel de intimidată ca la cincisprezece ani:

— Vreau să te rog ceva…

— Ce anume? Vocea Dominicăi e rece.

— În legătură cu Serge. Ar vrea să plece de la Universitate. I-ar plăcea să lucreze la radio sau la televiziune.

— Taică-tău ţi-a dat comisionul ăsta?

— I-am întâlnit la tata pe Bernard şi pe Georgette.

— Cum o mai duc? Fac mereu pe Filemon şi Baucis?

— O! de-abia i-am zărit.

— Spune-i lui taică-tău o dată pentru totdeauna că eu nu sunt birou de plasare. Mi se pare scandalos că fiu exploatată-n felul ăsta. Eu n-am aşteptat niciodată nimic de la nimeni.

— Nu-i poţi reproşa tatii că vrea să-şi ajute nepotul, zice Marthe.

— Îi reproşez că de unul singur nu e-n stare de nimic. Dominique respinge obiecţiile cu un gest al mâinii. Dacă ar fi mistic, dacă ar fi intrat în ordinul trapiştilor, aş înţelege. (Dar de unde, se gândeşte Laurence.) El însă a ales me: diocritatea.

Ea nu-i iartă că a ajuns secretar-redactor la Cameră şi nu marele avocat cu care crezuse că s-a măritat. O linie moartă, zice ea.

— E târziu, spune Laurence. Mă duc sus să mă aranjez un pic.

Îi este imposibil să-l vadă pe taică-său atacat, iar să-l apere ar fi şi mai rău. Aceeaşi strângere de inimă, aceleaşi remuşcări când se gândeşte la el. Fără motiv: nu i-am ţinut parte niciodată mamei.

— Urc şi eu, vreau să mă schimb* spune Dominique.

— Eu mă duc să văd de copii, zise Marthe.

E comod: de când a căzut la darul sfinţeniei, ia pe seama ei toate corvezile. Găseşte-n ele bucurii atât de înalte că i le poţi ceda fără nicio remuşcare.

În timp ce se pieptănă în camera maică-sii

— Grozav de frumos rusticul ăsta spaniol – Laurence mai încearcă o dată:

— Chiar nu poţi să faci nimic pentru Serge?

— Nu. u

Dominique se-apropie de oglindă.

— Ce mutră am! O femeie care la vârsta mea munceşte toată ziua şi iese-n fiecare seară, s-a zis cu ea! Ar trebui să dorm.

Laurence o priveşte pe maică-sa-n oglindă. Imaginea perfectă, ideală, a unei femei care-mbătrâneşte frumos. Care-mbătrâneşte. Dominique respinge imaginea asta. Pentru prima oară e dezumflată. Lovituri grele, boală, pe toate le-a-ncasat. Şi deodată i se iveşte un fel de panică-n ochi:

— Nu-mi vine să cred că-ntr-o zi am să am şaptezeci de ani.

— Nicio femeie nu se ţine aşa de bine ca tine, zice Laurence.

— Corpul merge, nu invidiez pe nimeni. Dar uite colea.

Îi arată ochii, gâtul. Bine-nţeles nu mai are patruzeci de ani.

— Evident, nu mai ai douăzeci de ani, spune Laurence. Dar o mulţime de bărbaţi preferă femeile mai coapte. Dovadă, Gilbert.

— Gilbert… ca să-l păstrez, îmi scot sufletul ieşind în lume. Risc ca toate astea să se-ntoarcă-mpotriva mea.

— Vezi-ţi de treabă!

Dominique îşi pune taiorul de la „Balenciaga”. * Nu poartă nimic de la „Chanel”: „cheltui o avere ca să fii îmbrăcată ca de la talcioc. Şopteşte i

— Scârba aia de Marie-Claire refuză cu-ndârjire să divorţeze: numai ca să mă enerveze.

— Pân’ la urmă poate că cedează.

La rândul ei, Marie-Claire spune, bine-nţeles: scârba aia de Dominique. Pe vremea când era cil Lucile de Saint-Chamont, Gilbert locuia cu nevastă-sa; nici nu se punea problema, fiindcă I ucile avea bărbat şi copii. Dominique îl

obligase să se despartă de Marie-Claire; el cedase liindcă-i convenea, bine-nţeles, totuşi Laurencei maică-sa i se păruse destul de crudă.

Pe de altă parte, viaţa-n comun cu Gilbert ar comporta o mulţime de riscuri. Ţine la libertatea lui.

Da.

Şi tu la a ta.

Dominique se-nvârteşte-n faţa oglinzii-n trei i. Maturi şi zâmbeşte. E-ntr-adevăr încântată că i inează la familia Verdelet; miniştrii îi impun. (îi sunt de-afurisită! îşi spune Laurence. E mama

4 Ca şi „Chanel”, „Cardin” etc., celebră casă de mede pariziană.

e şi ţine la ea. Dar în acelaşi timp e o străină. Cine se ascunde-n spatele imaginilor care se mişcă-n oglindă? Poate că nimeni.

— La voi totul e-n ordine?

— Perfect. Zbor din succes în succes.

— Şi fetiţele?

— Le-ai văzut. Foarte bine.

Dominique pune-ntrebări din principiu, dar i s-ar părea indiscret ca Laurence să-i dea răspunsuri îngrijorătoare sau pur şi simplu amănunţite.

lin grădină, Jean-Charles stă aplecat peste fotoliul Giselei: un mic flirt care-i măguleşte pe amândoi (şi pe Dufrene, cred), dându-şi unul altuia iluzia c-ar putea avea aventura pe care n-o doresc niciunul nici altul. (Şi dacă din întâmplare ar avea-o? Cred că mi-ar fi egal. Poate exista deci dragoste fără gelozie?)

— Atunci, vineri contez pe voi, zice Gilbert. Când lipsiţi voi, nu ne distrăm de loc.

— Ei, lasă!

— Zău.

Îi strânge Laurencei mâna cu efuziune, ca şi când între ei ar exista o complicitate specială; de asta li se pare tuturor că Gilbert are farmec:

— Pe vineri.

Lumea o invită pe Laurence eu insistenţă, oamenii

vin la ea cu plăcere: într-adevăr nu-nţelege de ce;

— O zi minunată, spune Gisele.

— Cu viaţa asta pe care o ducem la Paris, avem neapărat nevoie de asemenea destindere, zice Jean-Charles.

— Este indispensabil, spune Gilbert.

Laurence instalează fetiţele în spatele maşinii, i u portierele încuiate, se aşază lângă Jean-Charles, şi pornesc pe drumul îngust în urma DS [1]ului lui Dufrene.

— Surprinzător la Gilbert este c-a rămas atât de firesc, zice Jean-Charles. Când te gândeşti la responsabilităţile lui, la puterea lui. Şi nici urma de-ngâmfare.

— Se poate lipsi de-aşa ceva.

— Ţie nu-ţi place, e normal. Dar nu fi nedreaptă.

— Dar de unde, îmi place foarte mult. (Îi place sau nu? ei îi place toată lumea) Ce e drept, Gilbert nu e gălăgios. Dar toată lumea –lie că dirijează una dintre cele mai importante societăţi electronice din lume şi ştie rolul pe care-l joacă în crearea Pieţei comune.

— Mă-ntreb la cât se ridică veniturile lui, zice Jean-Charles. Practic sunt nelimitate.

— M-ar speria să am atâţia bani.

— Îi foloseşte inteligent.

— Da.

Ciudat: când relatează călătoriile pe care le face, Gilbert este foarte amuzant. După o oră nu mai ştii ce-a spus.

— Un weekend foarte reuşit! zice Jean Charles.

— Foarte reuşit.

Laurence se-ntrebă din nou: ce au ceilalţi iar mie-mi lipseşte? O! nu trebuie să-mi fac griji; sunt zile de-astea când calci cu stângul, când nu-ţi place nimic; ar trebui să se obişnuiască. Şi cu toate astea se-ntreabă de fiecare dată: ce anume scârţâie? Devine deodată indiferentă, distantă, ca şi când n-ar fi rudă cu ei. Depresiunea pe care-

1 Modelul „deosse" („zeiţă"') al firmei de automobile „Re^ nault", aşa cum ID-ul este „idee" (idee).

a avut-o acum cinci ani, i s-a explicat; o mulţime de femei tinere trec prin asemenea criză; Dominique a sfătuit-o să nu mai stea acasă, a sfătuit-o să lucreze, iar Jean-Charles a fost de acord când a văzut cât câştig. Acum n-am niciun motiv să mă lase nervii. Am mereu de lucru, lume-n jurul meu, sunt mulţumită de viaţa pe care o duc. Nu, nu e niciun pericol. Totul e o chestiune de proastă dispoziţie. Sunt sigură că şi altora li se-ntâmplă de multe ori şi nu fac din asta o dramă. Se-ntoarce spre copii:

— V-aţi distrat, iubitelor?

— O! da, zice Louise cu entuziasm.

Pe fereastra deschisă intră un miros de frunze moarte; stelele strălucesc pe un cer copilăresc iar Laurence deodată se simte foarte bine.

Ferrari [2]-ul îi depăşeşte, Dominique le face semn cu mâna, eşarfa ei subţire flutură-n vânt, îi stă într-adevăr bine. Iar Gilbert îşi poartă minunat cei cincizeci şi şase de ani. Un adevărat cuplu. De fapt, are dreptate să pretindă o situaţie clară.

— Se potrivesc foarte bine, zice Jean-Charles. La vârsta lor sunt o pereche frumoasă.

O pereche. Laurence se uită la Jean-Charles. Îi place să meargă-n maşină alături de el. Priveşte atent drumul „iar ea îi vede profilul, profilul ăsta care o emoţiona atât de mult acum zece ani, care o mai impresionează încă. Din faţă, Jean-Charles nu mai este chiar acelaşi – nu-l mai vede la fel. Are un chip inteligent şi energic, dar cum să zic? rămas pe loc – ca toate chipurile. Din profil, în penumbră, gura pare mai puţin hotărâtă, ochii mai visători. Aşa i s-a părut cu unsprezece ani mai înainte, aşa i se pare când lipseşte şi, uneori, fugitiv, când merge-n maşină lângă el. Tac. Tăcerea. Seamănă a complicitate, exprimă o-nţelegere prea adâncă pentru cuvinte.

O iluzie poate. În timp ce drumul se mistuie sub i-oţi în timp ce copiii picotesc iar Jean-Charles tace, Laurence vrea să creadă că e aşa.

*

2 Marcă italiană de automobil.

Când Laurence se aşază la masă, niţel mai târziu, i-a dispărut orice fel de anxietate: e cam obosită, cam ameţită de aer, predispusă la acele icverii pe care Dominique i le-ntrerupea scurt: „Nu sta aşa cu mintea aiurea: fă ceva” – şi pe care acuma nu şi le mai îngăduie nici ea. „Trebuie să găsesc ideea asta”, îşi spune ea desiliizând stiloul. Ce frumoasă imagine publicitară, făgăduind – în folosul vreunui negustor de mobile, al vreunui negustor de cămăşi, al vreunui florar – siguranţă, fericire. Cuplul care merge

1 h trotuar de-a lungul parapetului, în foşnetul lilând al copacilor, contemplă în trecere interiorul ideal: sub lustră, bărbatul tânăr şi elegant în pulover de angora, care citeşte atent o revistă; tânăra nevastă, la masă, cu un stilou în mână, armonia dintre negru, roşu şi galben atât de pouivite (fericită întâmplare) cu nuanţele de galben şi roşu ale dăliilor. Adineauri, când le-am rupt erau nişte flori vii. Laurence se gândeşte la regele acela care transforma în aur tot ce atingea şi la fetiţa lui care se prefăcuse într-o minunată păpuşă de metal. Tot ce atinge ea se preface în imagine. *Folosind panourile de lemn, îmbinaţi eleganţa cotidiană cu poezia pădurilor*. Zăreşte printre frunze undantunecată a fluviului; trece un vas, scormonind malurile cu privirea lui albă. Lumina împroaşcă geamurile, luminează brutal îndrăgostiţii înlănţuiţi, imagine a trecutului pentru mine care sunt imaginea viitorului lor duios, cu copii pe care-i presimt adormiţi în camerele din fund. *Nişte copii se strecoară în scorbura unui copac şi se trezesc într-o încântătoare cameră cu panouri de lemn natural*. Idee care merită continuată.

Ea a fost totdeauna o imagine. Dominique a avut grijă de asta, fascinată în copilărie de unele imagini atât de diferite din viaţa ei, ţintind pe de-a-ntregul – cu toată inteligenţa şi cu toată enorma ei energie – să astupe acest gol. (Habar n-ai ce-nseamnă să ai pantofii rupţi şi să simţi prin ciorap scuipatul în care ai călcat. Habar n-ai ce-nseamnă să te măsoare colegele bine spălate pe cap şi care-şi dau coate. Nu, n-ai să ieşi cu pata asta pe fustă,

fugi şi te schimbă). Fetiţă impecabilă, adolescentă desăvârşită, domnişoară perfectă. Erai atât de curată, de proaspătă, de perfectă… zice Jean-Gharles.

Totul era curat, proaspăt, perfect: apa albastră a piscinei, zgomotul de lux al mingilor de tenis, colţii albi de stâncă, norii rotunzi pe cerul neted, mirosul brazilor. Dimineaţa, deschizând obloanele, Laurence contempla o fotografie splendidă pe hârtie lucioasă. În parcul hotelului, băieţii şi felele, în haine de culori deschise, bronzaţi, poleiţi de soare ca nişte pietre frumoase. Iar Laurence şi Jean-Charles îmbrăcaţi în culori deschise, pârliţi, bronzaţi. Într-o seară, întorcându-ne de la pliml are, deodată, în maşina oprită, gura lui peste gura mea, înflăcărarea, ameţeala aceea. Atunc, *vil* e şi săptămâni, n-am mai fost o imagine, ci carne şi sânge, dorinţă, plăcere. Şi am regăsit şi acea gingăşie tainică pe care o cunoscusem odinioară, stând la picioarele tatii sau ţinându-i mâna în mâna mea… Acum un an şi jumătate, din nou, cu Lucien: jar în vine şi acea delicioasă delincvescenţă în oase. Îşi muşcă buzele. Dac-ar şti Jean-Charles! De fapt între el şi Laurence nu s-a schimbat nimic. Lucien e-n afară. Şi de altfel n-o mai impresionează ca înainte.

— Ei, vin ideile alea, sau nu?

Au să vină.

Privire atentă a bărbatului, zâmbet frumos al femeii. I s-a spus adesea că are un zâmbet frumos: o simte pe buze. Ideile au să-i vină; la-nceput e totdeauna greu, atâtea clişee răsuflate, tâtea capcane de ocolit. Dar ea – şi cunoaşte meseria. Eu nu vând panouri de lemn: vând sigur. Mţă, reuşită şi un pic de poezie ca supliment.

< ind Dominique i-a propus să facă imagini de I un le, a reuşit atât de repede şi de bine încât ai fi zis că e o vocaţie. Siguranţă. Lemnul nu este mai inflamabil decât piatra sau cărămida; trebuie – pus 1 ară să evoci ideea de incendiu. Aici e dibaci a.

Se ridică brusc. Catherine o plânge şi-n seara. Ista?

Louise dormea. Catherine se uita-n tavan. Laurence se aplecă: „Nu dormi, iubito? La ce te gândeşti?

— La nimic!” Laurence o sărută, intrigată. Misterele astea nu sunt genul Catherinei; e o fire deschisă şi chiar vorbăreaţă. „Ne gândim totdeauna la ceva. Încearcă să-mi spui”.

Catherine ezită un moment; zâmbetul maică-sii o hotărăşte: „Mamă, de ce existăm?”

Iacă felul de-ntrebări cu care pl dau copiii-n cap când ţie ţi-e gândul cum să vinzi panouri de lemn. Trebuie să răspundă repede: „Comoara mea, tata şi cu mine am fi grozav de trişti dacă tu n-ai exista.

— Dar dacă n-aţi exista nici voi?”

Câtă anxietate în ochii fetiţei ăsteia pe care o tratez ca pe-un bebeluş. De ce-şi pune întrebarea asta? Deci asta o face să plângă.

— Azi după amiază, nu ţi-a părut bine că existăm, tu, eu, toată lumea?

— Ba da.

Catherine nu pare prea convinsă. Laurence are o idee.

— Existăm ca să ne facem fericiţi unii pe alţii, zice ea cu elan. E destul de mândră de răspunsul ei.

Cu o figură posomorâtă, Catherine se gândeşte mai departe; sau mai degrabă îşi caută cuvintele:

— Dar oamenii care nu sunt fericiţi de ce există?

Asta e, am ajuns la punctul nevralgic.

— Ai văzut tu oameni nefericiţi? Unde, păpuşă?

Catherine tace, cu un aer speriat. Unde? Goya este veselă şi de abia vorbeşte franţuzeşte. Cartieiul este bogat: nici vagabonzi, nici cerşetori).1 lunci cărţile? colegele?

— Ai colege care sunt nenorocite?

— O! nu!

Vocea pare sinceră. Louise se-nvârteşte-n pat; în fi timpul să se culce şi Catherine; e limpede lă n-are chef să spună mai mult, are să fie nevoie de timp ca s-o facă să se hotărască.

— Ascultă, o să mai vorbim mâine despre asta. Dacă ştii tu oameni nenorociţi, o să-ncercăm să facem câte ceva pentru ei. Putem îngriji bolnavii, putem da bani la săraci,

se pot face o mulţime de lucruri…

— Crezi? Pentru toată lumea?

— Să ştii că aş plânge toată ziua dacă ar există oameni care să aibă nenorociri fără leac. Ai să-mi povesteşti tot. Şi-ţi promit că o să găsim soluţii, îţi promit, repetă ea, mângâind părul Catherinei. Acuma culcă-te, scumpa mea.

Catherine se strecoară-ntre cearşafuri; închide ochii. Vocea, sărutările maică-sii au liniştit-o. Dar mâine? în general, Laurence se fereşte de promisiuni imprudente. Niciodată n-a făcut vreunele mai nesăbuite ca asta de-acum.

Jean-Charles ridică nasul din revistă.

— Catherine mi-a povestit un vis, spune Laurence. Mâine are să-i spună adevărul. Astă seară nu. De ce? El se interesează de fetiţe. Laurence stă jos şi se preface că este foarte absorbită de ideea pe care o caută. Astă seară nu. El i-ar da pe loc cinci-şase explicaţii. Ea vrea să-ncerce să-nţeleagă înainte ca el să-i răspundă. Ce scârţâie? La vârsta ei şi eu plângeam: ce-am mai plâns. Poate că de asta nu mai plâng de loc. Domnişoara Houchet zicea: „De noi va depinde ca aceste morţi să nu fie zadarnice”. O credeam. Spunea atâtea lucruri: să fii un om printre oameni! A murit de cancer. Exterminările, Hiroşima: în ’45 erau destule motive ca un copil de unsprezece ani să fie năucit. Laurence chiar se gândise că nu e cu putinţă să se-ntâmple atâtea grozăvii degeaba, încercase să creadă-n Dumnezeu, într-o altă viaţă în care totul să se plătească. Dominique se purtase perfect: îi promisese că vorbeşte cu un preot, îl alesese chiar inteligent. În ’45, da, era normal. Dar dacă astăzi fetiţa mea de zece ani suspină, vina e a mea, iar Dominique şi Jeaniharles au să mă găsească pe mine vinovată. Dominique e-n stare să mă trimită la un psiholog. Catherine citeşte enorm, prea mult, şi nu ştiu exact ce: n-am timp. În orice caz, pentru mine cuvintele n-ar avea acelaşi sens ca pentru ea.

— Îţi dai seama! numai în galaxia noastră şi sunt sute de planete locuite, zice Jean-Charles, lovind uşor revista cu

un deget meditativ. Parcă am fi nişte găini închise într-un coteţ pe care-l confundă cu întreaga lume.

— O! şi pe pământ suntem închişi într-un cerc atât de strâmt.

— Nu în zilele noastre. Cu presa, cu voiajele, cu televizorul, în curând cu mondoviziunea, trăim planetar. Greşeala este să consideri planeta drept univers. În sfârşit, până în ’85 are să se exploreze sistemul solar… Asta nu te face să visezi?

— Drept să-ţi spun, nu.

— N-ai imaginaţie.

Nu-i cunosc nici măcar pe cei care locuiesc deasupra, se gândeşte Laurence. Despre cei din faţă a aflat o mulţime de lucruri prin pereţi: baia curge, uşile se trântesc, radioul revarsă cântece şi reclame pentru „Banania” *, bărbatul îşi ceartă nevasta care, după ce pleacă el, îşi ceartă băiatul. Dar ce se petrece în celelalte trei sute patruzeci de apartamente ale imobilului? în celelalte case din Paris? La „Publinf” ** îl cunoaşte pe Lucien, o cunoaşte niţel pe Mona şi câteva figuri, câteva nume. Familia, prietenii: minuscul sistem închis; şi toate celelalte sisteme – la fehde – inabordabile. Lumea există peste tot, dar nu există niciun mijloc să intri în ea. Şi totuşi ea s-a strecurat în viaţa Catherinei, o sperie, iar eu ar trebui s-o ocrotesc împotriva ei. Cum s-o fac să accepte că există oameni nenorociţi, cum s-o fac să creadă că n-au să mai fie nenorociţi?

— Nu ţi-e somn? întreabă Jean-Charles.

Astă seară n-are să-i vină nicio idee, inutil să se-ncăpăţâneze. Îşi compune un zâmbet după /îmbetul lui bărbatu-său.

Mi-e somn.

Rituri nocturne, zgomotul vesel al apei în baie, pe pat pijamaua care miroase a lavandă şi a tutun blond, iar Jean-Charles fumează o ţigară în timp ce duşul o spală pe Laurence de grijile zilei. Demachiere rapidă, îşi pune cămaşa subţire, e gata. (Grozavă invenţie pilula pe care o înghiţi dimineaţa când te spdi pe dinţi: nu era de loc o

plăcere să te tot păzeşti.) Sub răcoarea cearşafului alb, cămaşa îi alunecă din nou pe piele, zboară

— Marcă de produs alimentar.

Abreviaţie pentru *Public information*, firma de puMicitalt» la care lucrează eroina.

peste cap; se abandonează tandreţii unui trup gol. Bucuria mângâierilor. Plăcere violentă şi veselă. După zece ani de căsătorie, acord fizic perfect. Da, dar care nu schimbă culoarea vieţii. Şi dragostea e netedă, igienică, rutinieră.

*

— Desenele tale sunt încântătoare, zice Laurence.

Mona are într-adevăr talent; a inventat un personaj hazliu pe care Laurence l-a folosit de multe ori în campaniile ei publicitare: cam de prea multe ori, zice Lucien care este cel mai bun specialist în publicitate al casei.

— Păi? zice Mona. Seamănă cu personajul creat de ea: graţioasă, şmecheră, subţirică.

— Ştii ce spune Lucien. Nu trebuie să faci abuz de umor. Iar în acest caz – lemnul e scump, e ceva serios – fotografia-n culori e mai potrivită.

Laurence a păstrat două fotografii, compuse după indicaţiile ei: o pădure înaltă, cu muşchiul, cu misterul, cu strălucirea surdă şi somptuoasă a arborilor ei bătrâni; o femeie tânără, într-un *deshabille* vaporos, zâmbitoare în mijlocul unei camere decorate cu panouri de lemn.

— Cam seamănă a acadele, zice Mona.

— Acadele, dar atrag privirea.

— Pân’ la urmă au să mă dea afară, zice Mona. În dugheana asta desenul nu mai contează deloc. Preferaţi totdeauna fotografiile.

Îşi strânge schiţele şi-ntreabă curioasă:

— Ce e cu Lucien? Nu te mai vezi cu el!

— Ba da.

— Nu-mi mai ceri de loc alibiuri.

— Am să ţi le cer din nou.

Mona iese din birou iar Laurence se apucă iar să

perie textul care va însoţi imaginea. Dar nu-i arde de aşa ceva. „Asta-i condiţia dureroasă a femeii care lucrează”, îşi spune ea cu ironie. (Se simţea şi mai nefericită când nu lucra.) Acasă, caută reclame. La slujbă se gândeşte la Catherine. De trei zile se gândeşte numai la asta.

Conversaţia a fost lungă şi confuză. Laurence sentreba ce carte, ce cunoştinţă o tulburase pe Catherine; iar fetiţa voia să ştie cum poate fi desfiinţată nenorocirea. Laurence a vorbit despre asistentele sociale care-i ajută pe bătrâni şi pe nevoiaşi. Despre infirmiere, despre medici care vindecă bolnavii.

— Am să mă fac şi eu doctoriţă?

— Dacă ai să-nveţi bine şi de-acum înainte, sigur că da.

Catherine s-a luminat la faţă; au visat la viitorul ei: ea are să aibă grijă de copii; şi de mamele lor, dar mai ales de copii.

— Tu ce faci pentru oamenii nenorociţi?

Privirea aceea necruţătoare a copiilor pe care nu-i duci.

— Îl ajut pe tata să ne câştigăm existenţa. Datorită mie ai să-ţi poţi continua studiile şi ai să poţi vindeca bolnavii.

— Şi tata?

— Construieşte case pentru oamenii care nu ui. Şi ăsta e un fel de a le fi de folos, pricepi?

(Minciună îngrozitoare. Dar la ce adevăr să lecurgă?) Catherine e uimită. De ce nu se dă la toată lumea de mâncare? Laurence i-a pus din nou întrebări iar până la urmă fetiţa a vorbit de afiş. Fiindcă era lucrul cel mai important, sau ca să ascundă ceva?

Poate că, la urma urmei, afişul era adevărata explicaţie. Puterea imaginii. „Două treimi din lume sunt înfometate”, şi capul acela de copil, atât de frumos, cu ochi prea mari şi cu gura închisă peste o teribilă taină. Pentru mine e un semn: semnul că lupta împotriva foamei continuă. Catherine a văzut un băieţel de vârsta ei căruia îi era foame. Îmi aduc aminte: ce insensibili mi se păreau

oamenii mari! Sunt atâtea lucruri pe care nu le observăm; în sfârşit, le observăm, dar trecem mai departe fiindcă ştim că este zadarnic să ne oprim asupra lor. Conştiinţa neîmpăcată – asupra acestui punct, o data-n viaţa lor, tata şi Jean-Charles sunt de acord – la ce serveşte? Povestea cu torturile de acum trei ani, aproape că m-am îmbolnăvit din cauza asta: la ce bun? Sunt prea multe orori pe lume aşa că trebuie să te-nveţi cu ele: îndopatul gâştelor, excizia, linşajul, avorturile, sinuciderile, copiii martiri, lagărele morţii, masacrarea ostaticilor, represiunile, astea toate le vezi la cinema, la televiziune şi-ţi vezi de treabă. Au să dispară, e o chestiune de timp. Copiii însă trăiesc în prezent, ei n-au apărare. Ar trebui să ne gândim la copii. „N-ar trebui să-nşirăm fotografii pe ziduri”, îşi spune Laurence. O reflecţie abjectă. Abject: un cuvânt de pe când aveam cincisprezece ani. Dar ce-nseamnă? Am reacţii normale de mamă care vrea să-şi protejeze fata.

„Astă seară, tata are să-ţi explice tot”, a-ncheiat Laurence. Zece ani şi jumătate: e momentul ca o fată să se depărteze un pic de maică-sa şi să-şi îndrepte atenţia asupra lui taică-său. Iar el are să găsească mult mai uşor argumente satisfăcătoare, se gândeşte ea.

La-nceput, tonul lui Jean-Charles a jenat-o. Nici ironic, nici condescendent: paternalist. Pe urmă i-a ţinut un mic discurs foarte clar, foarte convingător. Până acum diferitele puncte ale pământului erau depărtate unele de altele iar oamenii nu prea ştiau să se descurce şi erau egoişti. Afişul ăsta dovedeşte că dorim ca lucrurile să se schimbe. Acum se poate produce mult mai multă hrană ca înainte şi se poate transporta repede şi uşor din ţările bogate în ţările sărace: nişte organizaţii se ocupă de treaba aista. Jeaniharles e liric ca ori de câte ori evocă viitorul: deşerturile s-au umplut de grâu, de legume, de fructe, tot pământul a ajuns pământul făgăduinţei; sătui de lapte, de orez, de roşii, toţi copiii zâmbeau.

(Catherine asculta fascinată: vedea livezile şi lanurile-n sărbătoare.

— Peste zece ani n-are să mai fie nimeni trist?

— Nu se poate spune. Dar toată lumea are să mănânce; toată lumea are să fie mult mai fericită.

Atunci Catherine a spus cu convingere:

— Aş fi vrut să mă nasc peste zece ani.

Jean-Charles a râs, mândru de precocitatea fiică-sii. Mulţumit de succesele ei şcolare, el nu-i ia l. Icrimile-n serios. De multe ori copiii sunt dezorientaţi când intră într-a şasea *; dar pe ea latina o amuză; are note bune la toate obiectele, legăseam, ce fericire, cât am suferit fără tine, şi „O să facem om din ea", mi-a spus Jean-Charles. Ţi fără tine: spune-i totul bărbatului tău, ni Da, dar cine? Pentru moment e un copil trist iodată… lot acest du-te-vino ca s-ajungă tot şi nu ştiu cum s-o consolez. Icolo…

Sună telefonul interior. „Laurence? eşti sin Tocmai aveam nevoie de părerea ta, zice gură?

— Da.

— Trec să te salut". Are să-mi facă I aurence. Pe care din astea două proiecte-l prereproşuri, se gândeşte Laurence; e drept că de ieri?

când s-a întors din concediu l-a neglijat; a trelucien se apleacă peste umărul ei. Se uită la buit să aranjeze casă, a trebuit s-o-nveţe pe Goya 1 două fotografii; e mişcată de aerul lui gânce are de făcut, Louise a avut bronşită. A trecutor.

cut un an şi jumătate de la petrecerea dată de – E greu de spus. Fiecare se adresează altei

„Publinf", la care, prin tradiţie, nu sunt admişi de publicitate.

nici soţii nici soţiile. Dansaseră mult împreună – Care sunt cele mai eficace?

— El dansează foarte bine – se sărutaseră şi mi-Au cunosc nicio statistică prea convingăracolul se repetase: focul acela în vine, ametoate. Bazează-te pe fler. Îşi pune mâna pe umăţeala aceea. Merseseră la el; se-ntorsese acasă nil Laurencei.

abia în zori, prefăcându-se că e beată – cu toate – Când luăm masa-mpreună?

că nu băuse nimic, nu bea niciodată – fără re-Jean-

Charles pleacă la Roussillon cu Vergne muşcări de vreme ce Jean-Charles n-avea's. A ştie peste vreo opt zile.

niciodată şi lucrurile n-aveau să continue. Pe Opt zile!

urmă câtă agitaţie! Mă urmărea, plângea, eu ce. Înţelege! Am probleme acasă din cauza dam, se despărţea de mine, sufeream, căutam iică-mi.

peste tot maşina lui roşie, stăteam tot timpul – Nu văd legătura.

lângă telefon, revenea, implora: părăseşte-ţi băreu o vă L

Să bem un pahar mâine seară, când plecăm. Îţi convine?

clipa asta, într-un alt co
Lucien şi o altă Laurence
În orice caz, în mod sigur

* În sistemul francez de învăţământ mediu numerotarea claselor este diferită de a noastră. Astfel, clasa a opta (românească) · · şaptea

franceza; este centvaicni cu a v-l 5 a i t

(franceză) – cu a Vi-a (rom.); a şasea (franceză) – cu în cafenele, la Paris, la Londra, la Roma, la New a VII-a (rom.) etc., clasa întâi (franceză) corespunzând da ţ or, Tokyo, poate chiar la Moscova.)

sei a XII (rom.). Prin urmare, Catherine e într-a şaptea (rom.).

batul, nu, niciodată, dar te iubesc, mă insulta,) iscuţie bine cunoscută: nu vrei să mă mai pleca din nou, aşteptam, speram, disperam, ne vezi, ba da, înţelege, înţeleg prea bine… (Oare în miros de bucătărie, o curte liniştită, o scară de

O priveşte mustrător: piatră pe care o urci pe jos şi care sună sub

— N-am de ales. Paşi.

— A plecat supărat: păcat. A făcut un efort se E din ce în ce mai greu să parchezi. Ríos să accepte situaţia. Ştie că ea n-are să di-Mie-mi spui!

vorţeze niciodată şi n-o mai ameninţă că o rupe cu cu taică-său, nici chiar banalităţile nu sunt ea. Acceptă totul, sau aproape totul. Ea. Ţine la el: banale: din pricina acelei sclipiri complice din o odihneşte de Jean-Charles; sunt atât

de deoochi. Amândurora le place complicitatea: clipele sebiţi: ca cerul de pământ. Îi plac romanele, acelea în care te simţi atât de apropiat de celă – amintirile din copilărie, îi place să pună întrebări, alt, încât parcă tu n-ai trăi decât pentru el, iar să hoinărească. Şi apoi sub privirea lui sec n-ar trai decât pentru tine. Lumina sclipeşte simte pleţioasă. Preţioasă: şi ea se lasă dusă. Şiret, când, după ce a invitat-o să stea şi i-a dat Crezi că ţii la un bărbat: ţii la o anumită idee un suc de portocale, o-ntreaibă:

despre tine, la o iluzie de libertate sau denele mai face maică-ta?

prevăzut, la nişte miraje. (Aşa e sau meseria mă n formă.

deformează?) Termină de redactat textul. În cele pe cine imită în momentul de faţă? din urmă, alege femeia tânără în *deshabille* va întrebarea asta pe care Freud o punea în leporos. Închide biroul, urcă-n maşină; în timp pătură cu o isterică este un leit-motiv al lor. De ce-şi pune mănuşile şi-şi schimbă pantofii, o fapt Dominique imită totdeauna pe cineva, apucă un fel de veselie. Cu gândul, a şi ajunsân Cred că-n momentul de faţă o imită pe rue de l'Université, în apartamentul plin de cărţi jacqueline Verdelet. Are aceeaşi coafură şi a reşidemirosputernic de tutun. Din nefericire n; iiumţat la „Cardin" pentru „Balenciaga". Stă niciodată mult. Pe taică-său îi iubeşte cel mai. Se frecventează cu familia Verdelet, lepă mult – cel mai mult pe lume – dar pe Domidaturile alea… E drept că ea n-a ezitat niciodată nique o vede mult mai mult. Toată viaţa a fost sa strângă niciun fel de mână… I-ai spus de aşa: pe tata l-am iubit, iar mama m-a format. Serge?

„Mitocanul!" A ezitat o secundă şi individul – Nu vrea să facă nimic pentru el. Ala i-a suflat locul. Iar să se-nvârtească pe stră-Mi-am închipuit.

duţele cu sens unic în care pe amândouă părţile Nu pare să se prăpădească după unchiul stau maşinile bot în bot. Parkinguri subterane, şi după tanti. Le zice Filemon şi Baucis… centre urbane cu patru nivele, oraş tehnic sub – Nu cred că li se potriveşte prea bine. Am albia Senei: peste

zece ani. Şi eu aş prefera să impresia că soră-mea şi-a cam pierdut iluziile trăiesc peste zece ani. În sfârşit, un loc o sută despre Bernard. Nu mai e îndrăgostită de el. De metri pe jos e altă lume: o cămăruţă de – Dar el? portar, după moda veche, cu perdea plisată şi cu

— El n-a apreciat-o niciodată atât cât ar fi urence încearcă să se concentreze. O femeie meritat”. „a rămas bun de la patria ei, de la prietenii

Să fii îndrăgostit; atât cât ar merita. Pen E frumos. Se uită la taică-său Dacă s-ar putea tiu el cuvintele astea au un sens. El a fost înl t t uese „că e numai el poseda ceea ce a credrăgostit de Dominique. Şi de mai cine? Să fi/Ut ea ca regăseşte Jean-Charles, la Lucien: o iubită de el: există vreo femeie care să fi fos umbra a „infinitului pe chip. Să-ţi fu ţie însuţi demnă de asemenea (iubire? Bine-nţeles că nu „prezenţa prietenească; să fiu un cămin care-m altfel n-ar avea cuta asta de dezamăgire în col Praştie căldura. Îmi permit luxul de-a avea reţu!” urii. Nuişcari, îmi fac reproşuri că-l neglijez, dar eu

— Oamenii mă uimesc întruna, reia el. Ber în nevoie de el. Îl priveşte şi se-ntreabă care-i nard e-mpotriva regimului dar i se pare foarte ste se” ejul S1 dacă-l va descoperi vreodată. Ea firesc că fiu-său vrea să intre la O.R.T.F. *, cart1, 11 oculta. E multă vreme de când muzica nu-i este o feudă guvernamentală. Cred că sunt numai spllne mânie Patetismul lui Monteverdi, trabătrân idealist înrăit: am căutat totdeauna să-mi: „smul lui Beethoven fac aluzie h nişte dureri pun de acord viaţa cu principiile pe care le am. I, e. Care ea ilu simţit niciodată: pline, de

— Eu n-am principii! zice Laurence cu păm” ante arzătoaje; Ea a cunoscut unele sfâşien asrere de rău cuţite, o anumită iritare, o anumită dezolare, des

— Nu le afişezi, dar eşti corectă, ceea ce empanire vid, plictiseală: mai ales plictiseală.

mult mai bine decât contrariul, spune tată-său P letisea”.

cu căldură e magniile zice ea cu multă căldură

Ea râde, bea o-nghiţitură de suc de portocale. /llas A

„tt 1

„Un i (Spune ce gândeşti, zicea domnişoara Houchet.

se simte bine. Ce n-ar da pentru o lauda din... V.L. „j e.

I – T, „I ste imposibil, chiar şi cu taică-său. Spui ce aşpartea lui? incapabil de-un compromis, de-o lui – w i r r i i i capta. Lumea sa. Soni*/

creatura, indiferent faţa de bani: unic. Ştiam că afre să-ţi placă. Pun şi urmarea?

Umbla prin discuri. Nu are instalaţie hifi. Nu astăzi A vreaF să; cer un sfat. În dar are un mare număr de discuri alese cu dracgătură cu Catherine.

S°ste. V Atent numaidecât, binevoitor, fără să ştie râs

A. S-asculţi un lucru admirabil: o nouăpunisul dinainte. Când Laurence termină de vormregistrare a *încoronării Popeei*[3].; ti ei se gândeşte:

— Între tine şi Jean-Charles lucrurile merg

— *Office de la radiotelevision française* (*Oficiul de* radiobjne?

existat tăcerile acelea atât de apăsătoare acasă

— Totul merge perfect.

— Răspunzi cam repede.

— Zău că totul merge perfect. Eu n-am di namismul lui; dar pentru copii asta-nseamnă ut echilibru. Poate că sunt prea distrată.

— Din cauza slujbei?

— Nu. Am impresia că sunt distrată în general. Dar cu fetiţele nu cred.

Taică-său tace. Ea-l întreabă:

— Ce pot să-i răspund Catherinei?

— N-ai ce să-i răspunzi. În momentul în care se pune problema-n felul ăsta, n-ai ce să-i râs punzi.

— Dar trebuie să-i răspund. De ce existăm bun, asta e ceva abstract, ceva metafizic; problema asta nu mă-

---

3 L'incoronazione di Poppea (1642), operă de Claudio a ^ ••*. * *".jw ^ r*

Monteverdi (1567—1643). 11 ita pentru copm evrei asasinaţi daca n-ar h

ngrijorează prea mult. Nenorocirea este că asemenea probleme sunt sfâşietoari pentru un copil.

— Chiar şi-n nenorocire poţi afla bucurie. Dai recunosc că nu-i uşor să convingi de-aşa ceva (fetiţă de zece ani.

— Şi-atunci?

— Atunci, am să-ncerc să vorbesc eu cu ea şi să-nţeleg ce-o nelinişteşte, pe urmă am să-ţi spun

Laurence se ridică:

— E timpul să plec.

Poate că tata are să fie mai abil decât Jean Charles şi decât. Mine, îşi spune Laurence. E ştie cum să-i ia pe copii: cu toată lumea ştii cum să se poarte. Şi inventă nişte cadouri încântătoare. Când ajunge-n apartament, scoate dii buzunar un cilindru de carton, cu dungi strălu citoare, care seamănă cu o acadea uriaşă. Un, după alta, Louise, Catherine, Laurence apropie un ochi de o extremitate a cilindrului: încântare de culori şi de forme care se fac şi se desfac şi se multiplică în simetria instabilă a unui octogon. Un caleidoscop gol pe dinăuntru; materialul îl constituie lumea: dăliile, covorul, perdelele, cărţile. Se uită şi Jean-Charles.

— Grozav ce i-ar folosi aşa ceva unui desenator de ţesături sau de tapete, zice el. Idei la minut.

Laurence serveşte supa pe care taică-său o-nihite fără comentarii. („Voi nu mâncaţi, vă hrăniţi”, i-a spus el într-o zi; plăcerile gastronomice îi sunt şi ei la fel de indiferente ca şi lui Jeaniharles.) Le povesteşte fetiţelor istorii care le lac să râdă şi fără să pară că le pune întrebări, le-ntreabă. Ar fi amuzant să te plimbi pe lună, lor le-ar fi teamă să se ducă? Nu, chiar jieloc, dacă ar merge lumea în lună înseamnă că n-ar fi mai periculos decât să te urci într-un avion. Omul spaţiului nu le-a impresionat deloc; la televizor li s-a părut mai mult caraghios; citiseră povestea asta, o văzuseră şi cu desene animate, văzuseră chiar şi aterizarea pe lună; erau surprinse doar că oamenii încă n-au debarcat pe lună. Le-ar plăcea grozav să cunoască aceşti oameni, supraoameni sau suboameni care

trăiesc pe alte planete şi despre care le-a vorbit tatăl lor. Îi descriu, îşi iau vorba una alteia, stârnite de zgomotul propriilor voci, de prezenţa bunicului şi de relativul fast al mesei. La liceu se face astronomie? Nu. Dar ne distrăm foarte bine, zice Louise. Catherine vorbeşte despre prietena ei Urigitte care este cu un an mai mare decât ea şi care este aşa de deşteaptă, şi despre profesoara de franceză care e niţel cam proastă. Proastă, în ce fel? Spune prostii. Nu poţi scoate mai muli de la jia. Îndopându-se cu-nghеţată de ananas îl roagă pe bunicul să le ia duminică la plimbare cu maşina, cum le-a promis. Castelele de pe Loara, cele despre care se vorbeşte-n istoria Franţei…

— N-ai impresia că Laurence îşi face grijii degeaba întreabă Jean-Charles când rămân numai ei trei. La vârsta Catherinei toţi copiii deştepţi îşi pun întrebări.

— Dar de ce asemenea-ntrebări? zice Laucence. Duce o viaţă foarte liniştită, foarte ocrotită.

— Ce iviaţă e ocrotită în ziua de azi, cu ziarele, cu televiziunea, cu cinematograful? zice taică-său.

— În privinţa televiziunii sunt foarte atentă, zice Laurence. Şi nici ziarele nu le lăsăm pe fie unde.

Ea i-a interzis Catherinei să citească ziarele; i-a explicat, cu exemple, că dacă eşti ignorant rişti să înţelegi lucrurile pe dos; şi că ziarele mint foarte mult.

— Oricum, nu poţi controla totul. O cunoşti pe noua ei prietenă?

— Nu.

— Spune-i s-o invite. Încearcă să vezi cine este şi ce vorbeşte cu Catherine.

— În orice caz, Catherine e veselă, sănătoasă, învaţă bine, zise Jean-Charles. Nu trebuie să luăm în tragic o măruntă criză de sensibilitate.

Laurence ar vrea să creadă că Jean-Charles are dreptate. Gând merge-n camera lor să le sărute, fetiţele sar în pat şi fac tumbe râzând tare. Râde şi ea cu ele, le-nveleşte. Dar Laurence îşi aminteşte chipul anxios al Catherinei. Cine e lingitte? Chiar dacă Brigitte nu joacă niciun rol în treaba asta, ar fi trebuit să-mi pun problema.

Prea multe lucruri îmi scapă.

Se-ntoarce-n sufragerie. Taică-său şi Jean-Charles sunt angajaţi într-o discuţie contradictorie, ca-n fiecare miercuri.

— Nu, oamenii nu şi-au pierdut rădăcinile, /. Ioe Jean-Charles, iritat. Noutatea este că sunt înrădăcinaţi planetar.

— Fiind peste tot nu mai sunt nicăieri.

— Niciodată nu s-a călătorit mai prost ca acum.

— Dumneata ai vrea ca o călătorie să fie o schimbare de mediu. Pământul e astăzi o singură ţară. Într-asemenea măsură, încât ţi se pare surprinzător că trecerea dintr-un loc într-altul cere timp. Jean-Charles se uită la Laurence.

— Ţi-aduci aminte ultima noastră călătorie la New York? Ne-am obişnuit atât de mult cu Ivioanele cu reacţie încât şapte ore de zbor ni, au părut o veşnicie.

Proust spune acelaşi lucru apropo de telelon. Nu vă amintiţi? Când o cheamă pe buni. I-sa, de la Doncieres. Observă că miracolul vocii de la distanţă i-a devenit atât de familiar, încât.1 şlep tarea îl enervează.

— Nu-mi aduc aminte, zice Jean-Charles.

— Copiilor din generaţia asta li se pare foarte normal că ne plimbăm în spaţiu. Nimeni nu se mai miră de nimic. În curând, tehnica are să ni se pară ca şi natura şi vom trăi într-o lume complet inumană.

— De ce inumană? Omul are să se schimbe – ia faţă; nu-l poţi închide într-un concept imuabil. Dar timpul liber îi va permite să regăsească valorile la care ţii dumneata atât de mult: individul, arta.

— Nu se merge pe linia asta.

— Ba da! uită-te la arta decorativă; uită-te la arhitectură. Lumea nu se mai mulţumeşte cu funcţionalul. Ne-ntoarcem la un anumit baroc, adică la valori estetice.

La ce bun? gândeşte Laurence. În orice caz, timpul n-are să treacă nici mai repede, nici mai încet. Jean-Charles trăieşte de pe-acum în 1985, tata regretă vremea lui 1925. El cel puţin vorbeşte despre o lume care-a existat, pe care-a iubit-o: Jean-Charles inventă un viitor care nu se va realiza, poate, niciodată.

— Recunoaşte că nu există ceva mai urât decât peisajul feroviar de altă dată. Acum S.N.C.F. [4]-ul şi E.D.F. *:-ul fac eforturi remarcabile ca să protejeze frumuseţea peisajului francez.

— Eforturi mai degrabă neizbutite.

— Ba deloc.

Jean-Charles enumeră gări, centrale electrice perfect potrivite cu peisajul. În aceste dispute el învinge totdeauna, fiindcă vine cu fapte. Laurence îi zâmbeşte lui taică-său. Acesta s-a hotărât să tacă, dar lucirea din ochi, cuta din colţul gurii arată că-şi păstrează convingerile.

Are să plece, se gândeşte Laurence, şi nici de data asta n-a profitat cum trebuie de prezenţa lui. Ce anume e-n neregulă cu mine? Mă gândesc totdeauna la altceva.

— Taică-tău e tipul de om care refuză să intre-n secolul douăzeci, spune Jean-Charles peste

O oră.

— În schimb, tu trăieşti în al douăzeci şi unulea „se, une Laurence zâmbind.

Ea se instalează la masa de lucru. Trebuie să examineze recentele anchete amănunţite pe care le-a condus Lucien; deschide dosarul. E plictisitor, chiar deprimant. Aspect neted, sclipitor, lucios, vis de alunecare, de perfecţiune îngheţată; valori ale erotismului şi valori ale copilăriei (inocenţă), viteză, dominaţie, căldură, securitate. Oare toate gusturile se pot explica prin fantasme atât de rudimentare? Ori consumatorii interogaţi sunt deosebit de-napoiaţi? Puţin probabil. Psihologii ăştia fac o muncă ingrată: chestionare nenumărate, rafinamente, trucuri ca să dai mereu peste aceleaşi răspunsuri. Lumea vrea noutate, dar fără riscuri; lucruri amuzante, dar serioase; lucruri grozave care să coste puţin... Pentru ea, mereu aceeaşi problemă; să atragă, să surprindă şi-n acelaşi timp să asigure; produsul magic care ne va răsturna viaţa fără să deranjeze nimic.

— Când erai mic puneai întrebări multe? în

---

4 Societe Naţionale des Chemins de Fer (Societatea naţională a căilor ferate).

1 roabă ea.
— Cred că da.
— Nu-ţi mai aduci aminte ce fel de-ntrebări?
— Nu.

Se cufundă iarăşi în lectură. Pretinde că a uitat totul din copilărie. Un tată mic industriaş în Normandia, doi fraţi, raporturi fireşti cu maică-sa: niciun motiv să fugă de trecut. Fapt e că nu vorbeşte niciodată despre trecutul lui.

Jean-Charles citeşte. Dosarul ăsta o plictiseşte, aşa că ar putea şi ea să citească. Dar ce anume? Jean-Charles adoră cărţile care nu vorbesc despre nimic. Vezi, ceea ce e formidabil la autorii ăştia tineri e faptul că nu scriu ca să spună o poveste; scriu ca să scrie, ca şi când ai îngrămădi piatră peste piatră, de plăcere. Laurence a-nceput să citească descrierea pe trei sute de pagini a unui pod suspendat; n-a rezistat nici zece minute. Cât despre romanele pe care i le recomandă Lucien, astea vorbesc despre oameni, şi despre evenimente tot atât de depărtate de viaţa ei ca şi Monteverdi.

Fie. Literatura nu-mi mai spune nimic. Dar ar trebui să-ncerc să mă instruiesc: am ajuns atât de ignorantă! Tata spunea: „Laurence are să fie ca mine: un şoarece de bibliotecă”. Şi-n loc de asta… Cum a dat îndărăt în primii ani de căsătorie, asta a-nţeles, cazul e clasic. Dragostea, maternitatea sunt un şoc emoţional violent când te măriţi foarte tânără şi când între inteligenţă şi afectivitate încă nu s-a stabilit un echilibru armonios. Mi se părea că nu mai am niciun viitor: Jean-Charles, fetiţele aveau; eu nu; atunci pentru ce să mă mai cultiv? Cerc vicios: mă neglijam, mă plictiseam şi mă simţeam din ce în ce mai deposedată de mine. (Şi, bine-nţeles, depresiunea ei avea cauze mai profunde, însă n-a avut nevoie de psihanaliză ca să-i treacă; s-a Apucat de-o meserie care-a interesat-o; s-a redresat.) Dar acum? Problema e alta: n-am timp; ideile pe care trebuie să le găsesc, reclamele pe care trebuie să le t/ompun ajung o obsesie. Oricum, după ce-a intrat la „Publinf” cel puţin citea ziarele; acum se l. Isă pe seama lui Jean-Charles ca să fie la curent: nu e de-ajuns. „Fă-ţi

singură o părere!” zicea domnişoara Houchet. Ar fi grozav de dezamăgită dacă m-ar vedea acum! Laurence întinde mâna după „*Le Monde*”, care se afla pe-o măsuţă. E deprimant; ar trebui să nu pierzi niciodată firul, altfel te-neci: totul a-nceput totdeauna mai înainte. Ce este Burundi:-ul? Dar). C.A.M. [5]-ul? De ce se agită bonzii? Cine era generalul Delgado? Unde este exact situată (ihana? împătureşte ziarul, uşurată totuşi, fiindcă nu ştii niciodată ce rişti să descoperi în ziare. Degeaba m-am blindat, nu sunt la fel de solidă ca ei. „Latura convulsivă a femeilor”, zice Jean-Charles care este, cu toate astea, feminist.

I upt împotriva acestei trebi; am oroare să mă crispez, aşa că e mai bine să evit asemenea ocazii.

la din nou dosarul. De ce existăm? Nu ei roaba mea. Existăm şi gata. Totul e să nu bagi 1. – seamă, să-ţi iei avânt, să zbori dintr-un salt piuă la moarte. Acum cinci ani mi-am pierdut avântul. M-am avântat din nou. Dar timpul e lung. Cazi din nou. Problema pentru mine est?

Regat din Africa centrală.

Organisation comrmme africaine e: *malgache* (*Orga i.*, *i* (*i. I comună africană şi malgaşă*), organizaţie interafrioa i, (Tf.un în 1956, care a înlocuit U.A.M. (*Union africaine et malgache – Uniunea africană şi malgaşă*) şi care grupfiză Cfle unsprezece state africane francofone, cu sediul la Yaunde în l. Tinerun.

prăbuşirea asta, din când în and, ca şi cum ar exista un răspuns la-ntrebarea Catherinei, un răspuns înspăimântător. Dar nu! Să gândeşti aşa, înseamnă s-aluneci spre nevroză. N-am să mă mai las. Acum ştiu despre ce e vorba, sunt înarmată, mă ţin în frâu. De fapt ştiu care sunt adevăratele motive ale crizei mele şi le-am depăşit: am lămurit conflictul care opune sentimentele mele pentru Jean-Charles faţă de cele pe care le am pentru tata; nu mă mai sfâşie. Sunt lămurită în ceea ce mă priveşte.

---

5 Electricite de France (Electricitatea franceză), însărcinată din 1946, ou administrarea întreprinderilor de distribuire a curentului electric naţionalizate.

Copiii dorm, Jean-Charles citeşte. Undeva, Lucien je gândeşte la ea. Îşi simte viaţa în jur, plină, caldă, un cuib, o crisalidă, şi e de-ajuns un pic de atenţie pentru ca nimic să nu ştirbească această siguranţă.

CAPITOLUL AL DOILEA

„De ce-o fi vrând Gilbert să mă vadă?” în fundul grădinilor umede care miros a toamnă şi a provincie, toate casele din Neuilly seamănă.1 clinici. „Să nu-i spui nimic Dominicăi”. Avea

O voce speriată. Cancer? Sau inima

— Îţi mulţumesc că ai venit.

Armonie de cenuşiu şi de roşu, mochetă ne-ar. Ră, ediţii rare în rafturi din lemn scump, două

1. Ibiouri moderne cu semnături costisitoare, instalaţia hifi, barul: biroul acela de miliardar pe t. Ire-l vinzi oricărui client pe un cupon de hârtie ripsată sau pe o etajeră de pitch-pin.

— Niţel whisky?

— Nu, mulţumesc. (Simte un nod în gât.) Ce’s – a-ntâmplat?

— Un suc de fructe?

— Asta da.

O serveşte, se serveşte, îşi pune cuburi de gheaţă-n pahar, nu se grăbeşte. Fiindcă e obişnuit să conducă el partida şi să vorbească doar atunci când socoteşte de cuviinţă? sau se simte-ncurcat?

— O cunoşti bine pe Dominique: ai putea să-mi dai un sfat.

Inima sau un cancer. Dacă-i cere ei Giloert un sfat înseamnă că e grav. Aude nişte cuvinte ce rămân suspendate-n aer, lipsite de sens:

— Sunt îndrăgostit de-o fată.

— Cum adică?

— Îndrăgostit. De la *dragoste*. De-o fată de nouăsprezece ani.

Gura-i schiţează un zâmbet rotund, iar el vorbeşte cu o voce paternă, ca şi când i-ar – explica unei înapoiate mintal un adevăr foarte simplu:

— Astăzi e ceva destul de obişnuit ca o fată de nouăsprezece ani să iubească un bărbat de peste cincizeci.

— Şi ea te iubeşte?

— Da.

Nu, strigă Laurence, fără glas. Mama! biata mama! Nu vrea să-i pună întrebări lui Gilbert, nu vrea să-l ajute să se explice. Gilbert tace. Ea cedează, nu e la-nălţime:

— Da, şi?

— Şi ne căsătorim.

De data asta strigă cu glas tare:

— Imposibil!

— Marie-Claire acceptă divorţul. O cunoaşte pe Patricia şi-o place foarte mult.

— Patricia?

— Da. Fata Lucilei de Saint-Chamont.

— Imposibil! repetă Laurence.

A văzut-o o dată pe Patricia, o fetiţă de doisprezece ani, blondă şi manierată; anul trecut ia văzut fotografia: îmbrăcată toată-i. Alb, la tulul debutantelor; o gâsculiţă adorabilă, scăpăi, ilă, pe care maică-sa o azvârle-n braţe bogate.

— N-ai s-o părăseşti pe Dominique: şapte ani!

— Tocmai de-aia.

Gilbert îşi ia vocea lui cinică, iar gura i se rotunjeşte, azvârlind un zâmbet. E pur şi simplu bădăran. Laurence simte cum îi bate inima tare şi foarte repede; trăieşte un coşmar dintr-acelea în

I re nu ştii dacă totul ţi se-ntâmplă cu adevărat's. Iu clacă asişti la un film de groază. Marie-Claire acceptă divorţul; este, bine-nţeles, foarte fericită…1 i joace o farsă Dominicăi.

Bine, dar Dominique te iubeşte. Crede că n să vă terminaţi viaţa-mpreună. N-are să suporte să fie părăsită.

— Suportă, suportă, zice Gilbert.

Laurence tace; ştie că orice cuvânt este inutil.

— Hai, nu lua mutra asta consternată. Maică-ta e tare. Îşi dă foarte bine seama că o femeie de cincizeci şi unu de ani e mai bătrână decât un bărbat de cincizeci şi

şase. Ţine la cariera ei, la viaţa mondenă; are să se resemneze. Mă-ntreb doar, cu privire la asta voiam să-ţi cer un sfat, are e modul cel mai potrivit de-a-i prezenta lucrurile.

Niciunul.

Gilbert o priveşte pe Laurence cu aerul acela încânta. T care-i adusese reputaţia de seducător.

— Am multă-ncredere în puterea ta de jude

<, nă. După părerea ta, ar trebui să-i spun doar că n o mai iubesc, ori să-i vorbesc numaidecât de I. T tric. Ia?

— N-are să suporte. Să nu faci asta! îi roagă Laurence.

— Am să-i spun mâine după-amiază. Fă-n aşa fel s-o vezi pe seară. Are să aibă nevoie de cineva. Să-mi telefonezi, ca să-mi spui cum a reacţionat.

— A, nu! zice Laurence.

— E vorba cum s-o rănesc cât mai puţin: aş vrea chiar să rămânem prieteni; spre binele ei.

Laurence se ridică şi se-ndreaptă spre uşă; Gilbert o apucă de braţ:

— Să nu-i pomeneşti de convorbirea noastră.

— Fac ce vreau.

În spatele ei, Gilbert mormăie tot felul de fleacuri; Laurence nu-i întinde mina, trânteşte uşa, îl urăşte. Se simte uşurată că-şi poate în sfârşit mărturisi: „L-am detestat totdeauna pe Gilbert”. Merge strivind frunzele moarte; în jurul ei frica e deasă ca o ceaţă; luminos, dur, ceva incontestabil străpunge-ntunericul: „Îl urăsc!” Se gândeşte: „Dominique are să-l urască!” E orgolioasă, puternică. „Nu te porţi ca o midinetă”. Are să sufere, dar orgoliul are s-o salveze. Rol dificil dar frumos: femeia care suportă cu eleganţă o despărţire. Are să se ţină cu-nverşunare de lucru, are să-şi ia un amant nou... Dacă aş preveni-o numaidecât? Laurence stă nemişcată la volanul maşinii. Deodată, e leoarcă de sudoare, îi vine să verse. E cu Neputinţă ca Dominique s-audă vorbele pe care vrea să i le spună Gilbert. Are să se-ntâmple ceva: are să moară, ori el ori ea, peste noapte. Sau are să se scufunde

pământul.

Mâine e azi; pământul nu s-a scufundat. Laurence parchează la un pasaj marcat, puţin îi pasă de contravenţie. De trei ori a telefonat de la birou: mereu ocupat. Dominique a ridicat receptorul. Ia liftul, îşi şterge mâinile umede. Să aibă un aer firesc.

— Te deranjez? N-am reuşit să vorbesc cu tine la telefon; voiam să-ţi cer un sfat.

E cusută cu aţă albă; ea nu-i cere niciodată sfaturi maică-sii, dar Dominique nici n-ascultă ce-i spune:

— Hai, intră.

Se aşază amândouă în colţul „relaxant" al salonului mare cu tonuri molcome. Într-o vază e un buchet enorm de flori galbene şi ţipătoare semătiind cu nişte păsări afurisite. Dominique are ochii umflaţi. Cum, plânge? Pe un ton de sfidare aproape triumfător spune:

— Am una grozavă să-ţi povestesc!

— Ce anume?

— Gilbert mi-a spus mai adineauri că iubeşte pe altcineva.

— E o glumă! Pe cine?

— Nu mi-a spus. Mi-a explicat doar că trebuie „să trecem raporturile noastre pe alt plan". Frumoasă formulă! în weekend-ul ăsta nu vine la Icuverolles. (Vocea ei batjocoritoare tremură de ttră): – Mă lasă, asta el Dar aflu eu cine e persoana şi-ţi jur că n-o să-i fie bine!

Laurence ezită: să termine totul dintr-odată? N-o lasă inima, n-are curaj. Să mai câştige timp.

— E un capriciu, bine-nţeles.

— Gilbert n-are niciodată capricii; are numai fantezii. Un urlet brusc: – Ticălosul! Ticălosul!

Laurence o ia pe maică-sa de umeri:

— Nu ţipa.

— Am să ţip cât am să vreau. Ticălosul, ticălosul!

Laurence n-ar fi crezut niciodată că mamă-sa poate să ţipe aşa, că cineva poate să ţipe aşa: ai zice că e teatru de proastă calitate. La teatru, da însă nu de-adevăratelea, nu în viaţă. Glasul urcă, ascuţit, indecent în atmosfera

călduţă a colţului relaxant:

— Ticălosul! Ticălosul!

(într-un ah salon, cu totul deosebit, dar absolut la fel, cu vase pline de flori luxoase, acelaşi ţipăt iese din altă gură: „Ticălosul!”)

Dominique s-a prăbuşit pe divan, suspină:

— Îţi dai seama. Să-mi facă el mie una ca asta. Mă plantează ca pe-o midinetă.

— Nu bănuiai nimic?

— Nimic. Şi-a bătut joc de mine. L-ai văzut duminica trecută: numai zâni be-te.

— De fapt ce ţi-a spus?

Dominique se ridică, îşi trece mâna prin păr, lacrimile-i şiroiesc:

— Că trebuie, să-mi spună adevărul. Că mă sumează, mă admiră; balivernele obişnuite. Dar că iubeşte pe altcineva.

— N-ai întrebat cine e?

— M-am zăpăcit, zice Dominique printre dinţi, îşi şterge ochii.

— Parcă le-aud pe toate fostele lui metrese: Gilbert Mortier a plantat-o pe Dominique. Ce-au să se mai bucure! înlocuieşte-l numaidecât: îţi fac curte destui lipi.

E! nişte mărunţi arivişti…

— Pleacă într-o călătorie; arată-le că te poţi I ipsi de el. E un ticălos, ai dreptate. Uită-l şi îl. un.

— I-ar conveni grozav! închipuie-ţi ce bine i.ir pica.

Se ridică-n picioare, umblă prin salon:

— Are să fie din nou al meu. Într-un fel sau într-altul. O priveşte pe Laurence cu ochi răutăi ioşi: – Era ultima mea şansă, înţelegi!

— Da’ de unde.

— Haida de! la cincizeci şi unu de ani nu-ţi mai refaci viaţa. Repetă pe-un ton de maniacă:

Are să fie din nou al meu. De bunăvoie sau i u forţa.

— Cu forţa?

— Dacă descopăr un mijloc să-l constrâng.

— Ce fel de mijloc?

— Am să văd eu.

— Bine, dar la ce ţi-ar folosi dacă l-ai ţine cu forţa?

— Să nu-l scap. N-am să fiu o femeie părăhită.

Se aşază din nou, cu ochii ficşi, cu gura strânsă. Laurence vorbeşte. Spune cuvinte luate altă dată de pe buzele maică-sii; demnitate, seninătate, curaj, respect faţă de tine însuţi; să te ţii tare, să le porţi elegant, să-ţi joci cum trebuie rolul.

I lomiitnique nu răspunde nimic. Spune cu un aer obosit:

— Du-te-acasă. Trebuie să mă gândesc. Fi drăguţă şi telefonează familiei Petrides din partes mea şi spune-le că am amigdalită.

— Ai să poţi dormi?

— În orice caz, n-am să fac abuz de barbiturice, dacă-ţi faci griji în privinţa asta.

O apucă pe Laurence de mâini, cu un gesi neobişnuit, jenant; degetele i se crispează pe-ncheieturile fiică-sii:

— Încearcă să afli cine e.

— Nu cunosc anturajul lui Gilbert.

— Încearcă totuşi.

Laurence coboară încet scara. Simte o convulsie în piept, care o-mpiedică să respire. Ai prefera să se prăpădească de tandreţe şi de tristeţe. Dar ţipătul ăla îi răsună-n urechi şi revede privirea aceea răutăcioasă. Furie şi vanitate rănită, durere la fel de sfâşietoare ca şi suferinţele din dragoste: dar fără dragoste. Cine l-ar iubi pe Gilbert cu adevărat? Dar Dominique a iubit vreodată? e-n stare să iubească? (Tată-său umbla prin casă ca un biet suflet zdrobit, el o iubise, încă o mai iubea. Iar Laurence se topea de tristeţe şi de tandreţe. De-atuna încolo, în jurul Dominicăi existase mereu un fel de aură malefică.) Nici suferinţa n-o umanizează. Parcă ai auzi o langustă crănţănind între dinţi, un zgomot nearticulat care nu evocă nimic, afară doar de-o durere nudă. Mult mai nesuferit decât dacă ai putea împărtăşi această durere.

*

Încercam să n-aud; dar langustele îmi crănţăneau

încă în urechi când am ajuns acasă. Louise lutea nişte ouă spumă în bucătărie, supravegheată de Goya; am sărutat-o. „Catherine s-a-nânrs?

— E-n camera ei, cu Brigitte”. Stăteau pe-ntuneric, faţă-n faţă. Am aprins lumina, Bril itte s-a ridicat în picioare: „Bună ziua, doamnă1.

Am remarcat numaidecât acul de siguranţă cât toate zilele pe care-l avea înfipt în tivul fustei: Copil fără mamă, ştiam de la Catherine; înaltă, slabă, cu părul castaniu tuns prea scurt şi neîngrijit, cu un pulover bleu decolorat; mai îngrijită, ar putea să fie drăguţă. În cameră era dezordine; scaune răsturnate. perne pe jos.

— Îmi pare bine că te cunosc.

Am săruta i-o pe Catherine.

— De-a ce vă jucaţi?

— Stăteam de vorbă.

— Şi harababura asta?

— A, mai adineauri am făcut pe nebunele, cu

1, ouise.

— O să facem ordine, a zis Brigitte.

— Nu e nicio grabă.

Am ridicat un fotoliu şi m-am aşezat. Puţin îmi păsa că alergaseră, săriseră, dăduseră mobilele cu dosu-n sus; dar despre ce vorbeau când am intrat eu?

— Despre ce vorbeaţi?

— Vorbeam, aşa, a zis Catherine.

În picioare, în faţa mea, Brigitte mă măsura, fără obrăznicie, dar cu adevărată curiozitate. Mă simţeam un pic cam stânjenită. Adulţii între ei tiu se privesc cu adevărat. Ochii ăştia mă vedeau. Am luat de pe masă *Don Quijote* – versiune prescurtată şi ilustrată – pe care Catherine i-l împrumutase prietenei ei.

— L-ai terminat? ţi-a plăcut? LIai, stai jos.

S-a aşezat:

— Nu l-am terminat.

Mi-a zâmbit frumos, deloc copilăreşte, chiar niţel cochet:

— Când o carte e prea lungă mă plictisesc. Şi, pe

urmă, îmi plac mai mult poveştile adevărate.

— Povestirile istorice?

— Da. Şi călătoriile; şi ceea ce poţi citi în ziare.

— Îţi dă voie tata să citeşti ziarele?

A rămas uimită; cu o voce nehotărâtă a şoptit:

— Da.

Tata are dreptate, m-am gândit eu, nu controlez totul. Dacă Brigitte aduce ziarele la liceu, dacă povesteşte ce-a citit în eile… toate faptele acelea diverse oribile: copii martiri, copii înecaţi de propria mamă.

— Înţelegi tot?

— Îmi explică frate-meu.

Frate –, sau e student, taică-său, medic. Singură între doi bărbaţi. Lucien pretinde că fetiţele care au fraţi mari se maturizează mai repede decât celelalte: poate că din cauza asta are Brigitte maniere de femeiuşcă.

— Ce vrei să faci mai târziu? Ai vreun proiect?

S-au privit cu un aer complice.

— Eu am să mă fac doctoriţă. Iar ea agronom, a zis Catherine.

— Agronom? îţi place viaţa la ţara?

— Bunicul spune că viitorul depinde de agronomi.

N-am îndrăznit s-o-ntreb cine e bunicu-său. M-am uitat la ceas. Opt fără un sfert.

— Catherine trebuie să se pregătească pentru masă. Cred că şi pe tine te aşteaptă acasă.

— O, la noi acasă mănâncă fiecare când vrea, a zis ea pe un ton dezinvolt. Sunt sigură că nu e încă nimeni acasă.

Da, cazul ei era clar. O fetiţă neglijată care s-a-nvăţat să n-aibă nevoie de nimeni. Nu i se-ngăduie şi nu i se interzice nimic; creşte la-ntâmplare. Ce copilăroasă pare Catherine în comparaţie cu ea! Ar fi drăguţ din partea mea s-o invit la masă. Dar Jean-Charles detestă neprevăzutul. Şi nu ştiu de ce, nu voiam s-o-ntâlnească pe Brigitte.

— E totuşi vremea să te-ntorci acasă. Dar scai un pic să-ţi cos tivul.

S-a roşit până-n vârful urechilor.

— O, nu vă deranjaţi.

— Ba da, e urât.

— Am să-l cos când mă-ntorc.

— Lasă-mă cel puţin să prind acul de siguranţă cum trebuie.

— Sunteţi foarte drăguţă!

— Aş vrea să ne cunoaştem ceva mai bine. Ai vrea să mergi joi, cu Catherine şi cu Louise.

1. i Muzeul Omului?”

— O, da!

Catherine a condus-o pe Brigitte până la intrare; au şuşotit şi au râs. Mi-ar fi plăcut şi

— Muzeul de antropologie din Paris.

mie să stau pe-ntuneric cu o fetiţă de vârsta mea, să râd şi să şuşotesc. Dar Dominique spunea totdeauna: „Bine-nţeles, draga mea, prietena ta e foarte simpatică, dar e atât de comună”. Marthe a avut o prietenă, fata unui prieten de-al tatii, mărginită şi proastă. Eu nu – niciodată.

— E simpatică prietena ta.

— Ne distrăm bine împreună.

— Are note bune?

— Da, cele mai bune din clasă.

— Ale tale sunt mai slabe decât la-nceputul lunii. Ai obosit?

— Nu.

N-am insistat.

— Ea e mai mare decât tine: de-asta are voie să citească ziarele. Dar ţi-aduci aminte ce ţi-am spus: tu eşti încă prea mică.

— Ştiu.

— Şi-ai să m-asculţi?

— Da.

În vocea Catherinei erau anumite reticenţe.

— Nu pari prea convinsa.

— Ba da. Numai că ştii, e foarte uşor de-nţeles ce-mi povesteşte Brigitte.

M-am simţit foarte-ncurcată. Brigitte îmi place.

O fi având însă o influenţă bună asupra Catherinei?

— E ciudat să vrei să fii agronom: înţelegi?

— Eu vreau mai degrabă să fiu doctoriţă. Eu am să vindec bolnavii, iar ea are să semene jjriu şi roşii în pustiuri şi toată lumea are să aibă ce mânca.

— I-ai arătat afişul cu băieţelul flămând?

Ea mi l-a arătat mie.

Iliue-nţeles. Am trimis-o să se spele pe mâini, is. I se pieptene, iar eu am intrat în camera

I „lisei. Desena la pupitru. Mi-am adus aminte.

Imera întunecoasă, doar cu o lampă mică aprinsă, creioanele colorate, în urmă o zi luntţă presărată cu mici plăceri, iar afară lumea imensă şi misterioasă. Clipe de preţ pierdute pen îi u totdeauna. Într-o zi, şi pentru ele, vor fi pl – rdute pentru totdeauna. Ce păcat! Să le-mpitrdici să crească? Sau ce altceva?

E frumos desenul tău, iubito.

Ţi-l dau ţie.

— Mulţumesc. Am să-l pun pe masă. Te-ai tli-arat bine cu Brigitte?

— M-a-nvăţat nişte dansuri… Vocea Louisei i. Întristat: – Dar pe urmă, m-au dat afară.

— Aveau de vorbit. În felul ăsta, ai putut o ajuţi pe Goya să pregătească masa. Tata are vi fie mândru când o să afle că sufleul e făcut aproape numai de tine.

A râs; pe urmă am auzit cheia învârtindu-se în broască, iar Louise a alergat să-şi întâmpine tatăl.

Asta s-a-ntâmplat ieri. Laurence e preocupată, îşi aminteşte zâmbetul Brigittei: „Sunteţi foarte drăguţă”; se-nduioşează. Prietenia asta îi poate folosi Catherinei; Catherine are vârsta la care o poate interesa ce se petrece în lume; eu nu-i spun destul în privinţa asta, iar taică-său o intimidează; numai că n-ar trebui nici să fie traumatizată. Bunicii Brigittei după mamă trăiesc în Israel; anul trecut a fost la ei şi de asta a-ntârziat cu şcoala. Au avut morţi în familie?

I-a povestit oare Catherinei toate ororile care m-au făcut să plâng atât de mult? Trebuie să fiu atentă, să ştiu tot ce se-ntâmpla, s-o lămuresc chiar eu pe fiică-mea. Laurence încearcă să-şi concentreze atenţia asupra

„France-Soir”-ului. Încă un fapt divers îngrozitor. Doisprezece ani: s-a spânzurat în închisoare; a cerut banane, un prosop şi s-a spânzurat. „Mici cheltu – eli neprevăzute”. Gilbert explica o dată că-n orice societate există obligatoriu mici cheltuieli neprevăzute. Da, obligatoriu. În orice caz, povestea asta ar tulbura-o pe Catherine.

Gilbert. „Dragoste, ca dragoste”. Ce ticălos! „Ticălosul, ticălosul”, urlă Dominique în colţul relaxat. Azi i-a spus cu o voce sumbră, la telefon, că a dormit bine şi a-nchis numaidecât. Ce pot eu să-i fac? Nimic. E atât de greu să poţi face ceva pentru cineva... Pentru Catherine, da. Atunci să facă. Să ştie să răspundă la-ntrebările ei şi chiar să le prevadă. S-o facă să descopere realitatea fără s-o sperie. Pentru asta trebuie mai întâi să mă informez. Jean-Charles îmi reproşează că mă dezinteresez de secolul meu; să-i cer să-mi recomande cărţi; să mă forţez să le citesc. Proiectul ăsta nu e nou. Laurence ia periodic hotărâri, dar – la drept vorbind, pentru ce? – neavând intenţia să le ducă la-ndeplinire. De data asta e altceva. E vorba de Catherine. Dacă nu s-ar ţine de cuvânt, nu şi-ar ierta-o niciodată.

*

— Ce bine că eşti aici, zice Lucien.

Laurence, în halat, stă într-un fotoliu de piele, iar Lucien la picioarele ei, în halat, cu ochii spre ea.

— Şi eu mă simt bine.

— Aş vrea să fii aici mereu.

Au făcut dragoste, au mâncat ceva uşor, au stat de vorbă şi iar au făcut dragoste. Se simte bine-n camera asta; un pat-divan acoperit cu o blană, o masă, două fotolii de piele neagră, cumpărate de: la talcioc, câteva cărţi pe-o etajeră, o lunetă astronomică, o rază a vânturilor, un soxtant, nişte schiuri într-un colţ şi nişte valize de piele de porc; totul foarte degajat, nimic luxos. Dar nu eşti surprins că-n dulap sunt o mulţime de costume elegante, de haine de antilopă, de pulovere de caşmir, de fulare, de pantofi. Lucien desface un pic halatul Laurencei i-i mângâie un genunchi.

— Ai genunchi frumoşi. Genunchii frumoşi sunt rari.

— Tu ai mâini frumoase.

Nu e aşa de bine făcut ca Jean-Charles, e prea islab; dar mâinile sunt fine şi nervoase, aţa mobilă, sensibilă, iar gesturile lui au o graţie sinuoasă. Trăieşte într-o lume catifelată, alcătuită din nuanţe, din semitonuri, din clarobscur; în timp ce alături de Jean-Charles e totdeauna plină zi: o lumină egală şi puternică.

— Vrei să bei ceva?

— Nu, bea tu.

Îşi toarnă un *bombon* „on the rocks" o marcă foarte rară, se pare; mâncarea îl interesează foarte puţin, dar la alcooluri şi la vinuri se laudă că e cunoscător. Se aşază din nou la picioarele Laurencei.

— Pariez că nu te-ai îmbătat niciodată.

— Nu-mi place alcoolul.

— Nu-ţi place sau ţi-e frică de el?

Laurence îi mângâie părul negru, moale ca la copii.

— Nu face pe psihologul cu mine.

— Ştii, eşti o cuconiţa nu prea uşor de-nţeles. Uneori atât de tânără, de veselă, de apropiată; alteori o Minervă afurisită, cu coif.

La-nceput îi plăcea să-l audă vorbind despre ea; tuturor femeilor le place asemenea lucru; din punctul ăsta de vedere, Jean-Charles n-o răsfăţase, dar de fapt, e inutil. Ştia foarte bine ce-l intrigă pe Lucien; sau mai degrabă ce-l nelinişteşte:

— O! Totul depinde de pieptănătură.

Lucien pune capul pe genunchii ei:

— Lasă-mă să visez cinci minute că vom rămâne aşa toată viaţa. Vom ajunge cu părul alb fără măcar să fi băgat de seamă. Ai să fii o doamnă bătrână adorabilă.

— Visează, dragul meu.

— De ce spune prostiile astea? O dragoste care nu se sfârşeşte e ca-ntr-un şlagăr „asta nu exista, asta nu există". Dar vocea nostalgică trezeşte în *era*. Un fel de ecou tulbure a ceva trăit, odiuiiură, într-o altă viaţă sau, poate, chiar în acest moment, pe o altă planetă. Ceva

insinuant şi jernicios ca un parfum, noaptea, într-o cameră uohisă – un parfum de narcise. Laurence zice un pic cam sec:

— Te-ai plictisi de mine.

— Niciodată.

— Nu fi romantic.

— Un medic bătrân să otrăvit zilele trecute, ţiiviiiduşii de mână nevasta moartă de-o săptămână. Sentâmplă…

— Da, dar din ce cauză? întreabă ea râzând. Lucien spune mustrător:

— Eu nu râd.

A lăsat conversaţia să ia un ton stupid sentimental şi n-o să fie uşor să plece.

— Nu-mi place să mă gândesc la viitor; îmi alunge prezentul, zice ea apăsându-şi mâna pe obrazul lui Lucien.

— Adevărat? O priveşte cu nişte ochi în care imaginea ei are o strălucire aproape de neînfrunut.

— Nu te plictiseşti cu mine?

— Ce idee! Cu nimeni nu mă plictisesc mai puţin.

— Caraghios răspuns.

— Pentru că pui întrebări caraghioase. Ţi s-a părut că m-am plictisit astă seară?

— Nu.

Lucien spune lucruri amuzante. Îşi pun împreună întrebări despre cei de la „Publinf”, deşire clienţi, inventă aventuri pe seama lor. Sau, uoien povesteşte romane pe care le-a citit, deNerie locuri pe care le-a văzut şi ştie să găsească amănuntul care trezeşte-n Laurence o fugitivă

Mereu acelaşi cântec. Niţel adulteră pe de dorinţă de citit, de călătorit. Adineauri, LucienW, un» dar soţie bună, mamă bună. De ce nu a vorbit de Fitzgerald *, pe care ea nu-l cu T sistă şi-un icuvânt cu care să jdei amantă rea, menoaşte decât din auzite şi se miră că o poveste* * **» reavo. Cea i se-năbuşă, privirea i se tul atât de ireală a putut fi cu adevărat trăită. – iră: – Asta-nseamnă că n-o să mai petrecem

— A fost o seară perfectă, zice ea. H i o noapte

împreună: şi n-o s-avem alte ocaE1 tresare: îi.

— De ce spui: a fost? încă nu s-a sfârşit. J Ba poate că da.

— E două din noapte. Iubitule, trebuie să mă Nu, fiindcă n-ai să le mai cauţi. Nu mă duc acasă. m,» i iubeşti, recunoaşte.

Cum adică? Nu rămâi să dormi aici? Atunci de ce sunt aici?

— Fetele sunt prea mari, începe să fie peri. Nu mă mai iubeşti ca-nainte. De când te-ai culos…

O te o Miiors din vacanţa nu mai e ca-nainte.

jt ros. Ba da. Şi-nainte am avut de zeci de ori

Anul trecut, când Jean-Charles era în MarocM1 LJma să mă-mbrac.

de multe ori spunea: nu. Pleca şi brusc oprea T: toarnă Un paha™ TP *a's* l «maşina, făcea cale-ntoarsă şi urca scara în fugă!", pta spre ba.la cu etajere pline de suci e şi El o strângea-n braţe: „le-ai întors!" şi rămâfi J) orcaoe Lucien colecţionează 1° ™

nea până dimineaţa. Din cauza bucuriei de pe U CK, pe care C jţu? fac °il".

chipul lui. O cursă ca oricare alta. Astăzi n-are" sa se-amuze, dar şi pentru că are mare g îi să se-ntoarcă. Şi el ştie asta". «persoana lui. Bine-nţeles. Mi-aş înăbuşi re

— Cum adică? N-ai să rămâi niciuna din plrile dacă ar ca-nainte; tulburare care nopţile astea cu mine mistuie, noapte care arde, vârtejuri şi avalanşe de

Ea devine rece. Şi-a-nchipuit că-n lipsa *Ifr*" " * * * plicii: pentru Jean-Charles are să doarmă cu el. Dar nu i-a W* sa Gradezi să minţi, să rişti totul. Dar nu aromis nimic. Pentru mângâierile astea amabile, pentru o pla

— Închipuie-ţi că fetele-şi dau seama. Riscul! atât asemănătoare celei pe care-o simte: prea mare. N Jean-Charles. Nu pentru emoţii potolite care

— Anul trecut nu ţi se părea prea mare. I, K parte din monotonia cotidiană: „Chiar şi

— Aveam remuşcări. Uluitorul e ceva funcţional, îşi spune ea. Ceră-au ridicat amândoi. El umblă prin cameră,

în – mile astea care-o impresionau atât de mult, acum ung şi-n lat, şi se opreşte-n faţa ei, furios: – obosesc. Când intră-n cameră, Lucien goleşte

— Fitzgerald Scott (1896 – 194C), celebru prozator amedoilea pahar, iican.

— Am înţeles, hai lasă! Ai vrut să ai o aventură, din curiozitate, fiindcă, oricum, eşti o bleaga dacă nu ţi-ai înşelat niciodată bărbatul… Atât şi nimic mai mult. Iar eu, tâmpitul de mine. Care-ţi vorbeam de dragoste veşnică.

— Nu e-adevărat. Se-apropie de el şi-l sărută: – Ţin foarte mult la tine.

— Foarte mult! Din viaţa ta n-am avut niciodată altceva decât firimituri. M-am resemnat. Dar dacă ai de gând să-mi dai şi mai puţin, mai bine să terminăm.

— Fac ce pot.

— Mu poţi să-ţi superi bărbatul, nici fetele, dar să mă faci să sufăr, asta poţi.

— Nu vreau să suferi!

— Hai, lasă! ţi-e totuna. Te credeam altfel decât celelalte; uneori, aproape că s-ar putea spune că ai şi inimă. Dar de unde. Ca să fii la modă, femeie liberă şi care reuşeşte-n viaţă, la ce dracu-ţi trebuie şi inimă?

Vorbeşte, vorbeşte. Când e supărat, Jean-Charles tace. Lucien vorbeşte. Două metode. E drept c-am învăţat din copilărie să-mi stăpânesc inima.

O fi bine sau rău? întrebare inutilă; nu te poţi schimba.

— Nu bei, nu-ţi ieşi niciodată din sărite, nu te-am văzut o singură dată plângând, ţi-e frică să nu te pierzi: eu numesc asta refuz de-a trăi.

Se simte lovită, nu-şi dă prea bine seama în ce ungher din ea însăşi:

— N-am ce face. Sunt aşa cum sunt.

O apucă de mână:

— Nu-ţi dai seama? Aştept nopţile astea de o lună de zile. Le visez în fiecare noapte.

— Bine, am greşit: ar fi trebuit să te previn!

Nu m-ai prevenit: atunci rămâi!

La se desprinde încetişor.

— Judecă un pic: dacă Jean-Charles ar bănui, povestea noastră ar deveni imposibilă.

— Fiindcă, bine-nţeles, m-ai sacrifica, nu?

— Să nu mai vorbim despre asta.

— Nu. Ştiu c-am pierdut.

Chipul lui Lucien s-a-mblânzit, în ochi are iloar o mare tristeţe.

— Atunci, pe mâine, zice el.

— Pe mâine. O s-avem o seară frumoasă.

Îl sărută; el nu-i întoarce sărutarea; o priveşte cu un aer dureros.

Ei nu-i e milă; ci mai degrabă, în timp ce urcă-n maşină, simte un fel de invidie. A suferit, l. i Le Havre, în noaptea aceea în care i-a spus i, i preferă să renunţe numaidecât: era la-nceputul poveştii lor; ea făcea o anchetă cu privire la vânzarea cafelei Mokeski, iar el o-nsoţise. Să depindă de bărbatul, de copiii ei, s-aştepte, să cernească, nu dorea aşa ceva. „Am să-l pierd!” Simţise o sfâşiere la fel de precisă ca o rană fizică. Şi din nou, iarna trecută, când se-ntorsese de la (ihamonix. Săptămânile acelea două fuseseră un chin, zicea Lucien, mult mai bine să termine. Îl implorase; el nu cedase şi zece zile nu-i vorbise, /. Oce zile de infern. Niciun fel de legătură cu nobilele dureri puse pe muzică. Era mai degrabă ceva sordid: gura cleioasă, îi venea să verse.

Dar ciel puţin avea ce să regrete, ceva care-şi merita preţul de amărăciune. El tot mai simtt febra asta, disperarea, speranţa. E mai norocoi decât mine.

*

„De ce Jean-Charles şi nu Lucien?” se-ntreab; Laurence luându-i seama lui bărbatu-său can unge un biscuit cu marmeladă de portocale. Ştii foarte bine că până la urmă Lucien are să st depărteze de ea şi are să iubească pe altcineva (De ce pe mine şi nu pe altcineva?) Accepta şi, în cele din urmă, chiar doreşte acest lucru Se-ntreabă pur şi simplu: „De ce Jean-Charles? Copiii au plecat ieri seară la Feuverolles cu Marthe, apartamentul e tăcut. Dar vecinii

profită că e duminică şi bat în pereţi cât pot. Jean Charles izbeşte violent cu pumnu-n masă: „M-am săturat! Mă duc şi le sparg capul!” De când s-a-ntors e nervos, repede copiii, se-nfurie pl Goya şi se plânge-ntr-una. Vergne e un geniu, un vizionar, dar atât de intransigent că până la urmă – Dufrene are dreptate – nu realizează niciodată nimic. Antreprenorul nu i-a acceptat integral proiectul: înainte de-a lăsa afacerea baltă ar fi trebuit să se gândească la colaboratorii lui; o avere care le fuge de sub nas.

— Am să-ncerc să intru la Monnod.

— Spuneai că sunteţi o echipă extraordinara că lucraţi cu entuziasm.

— Nu mănânci entuziasm. Merit mai mult decât câştig la Vergne. La Monnod aş câştiga puţin dublu.

— Trăim foarte bine şi-aşa.

— Am trăi şi mai bine.

Jean-Charles e hotărât să plece de la Vergne are s-a purtat atât de frumos cu el (ce ne-am fi făcut la naşterea Catherinei fără-mprumutui lui?).

Iar simte mai întâi nevoie să-l distrugă prin vorbe.

— Idei extraordinare, toată lumea vorbeşte, /. Iar ele sunt pline de ele, foarte frumos…

De ce Jean-Charles şi nu Lucien? Acelaşi gol K sapă uneori şi când e cu unul şi când e cu celălalt; numai că între ea şi Jean-Charles există opiii, viitorul, căminul, o legătură solidă; lângă l ucien când nu mai simte nimic, se află lângă mi străin. Şi dacă s-ar fi măritat cu el? Crede a n-ar fi fost nici mai bine, nici mai rău. De ce un bărbat şi nu altul? E ciudat. Te vezi agăţată pe viaţă de-un tip fiindcă l-ai întâlnit când iveai nouăsprezece ani. Nu-i pare rău că tipul a fost Jean-Charles, nici gând. Atât de viu, de-nsulleţit, cu mintea plină de idei şi de proiecte, pa. ionat de tot ce face, simpatic tuturor. Şi fidel.

Înstit, cu un corp frumos, făcând bine dragoste i des. Îşi adoră copiii, casă, pe Laurence. Altfel «decât Lucien, mai puţin romantic, dar solid şi-niluioşător, are. Nevoie de prezenţa ei, de asentimentul ei şi când i se pare că e tristă

sau măcar preocupată, e-nnebunit. Soţul ideal. Se felicită că x-a măritat cu el şi nu cu altul; totuşi se miră C o-ntâmplare poate fi atât de importantă. Fără niciun motiv special. (Dar totul e aşa.) Poveştile cu suflete surori există şi-n altă parte decât în cărţi? Chiar şi medicul bătrân pe care moartea neveste-sii l-a doborât: asta nu dovedeşte că erau într-adevăr făcuţi unul pentru altul. „Să iubeşti L'u-adevărat", zice tata. Îl iubesc oare pe Jean-Charles – l-am iubit pe Lucien – cu-adevărat? Are impresia că oamenii îi sunt jux-tapuşi, nu locuiesc în ea; afară de fetele ei, dar asta e ceva organic probabil.

— Dacă nu ştii să te adaptezi nu eşti un mare arhitect.

Jean-Charles e-ntrerupt de ţârâitul soneriei; desface panoul care-mparte camera-n două, iar Laurence o primeşte pe Mona în colţul birou.

— Eşti drăguţă c-ai venit.

— Nu era să te las.

Mona e drăguţă, în pantaloni şi-n pulover gros, băieţoasă ca siluetă, feminină prin zâmbetul: şi prin mişcarea graţioasă a gâtului. În general, în afara orelor de serviciu nu mişcă un deget: sunt destul de exploataţi şi-aşa. Dar proiectul trebuie predat cel mai târziu în seara asta şi ea ştie că macheta ei nu e chiar aşa cum a-i trebui. Priveşte-n jurul ei:

— Dar ştii că stai foarte bine! Se gândeşte;

— Amândoi, câştigaţi ceva parale.

Nici ironie, nici reproş: compară. Ea – şi câştigă frumuşei existenţa, dar se pare – nu vorbeşte prea mult despre sine – că se trage dintr-un mediu foarte modest şi are toată familia de dus în spinare.

Se-aşază lângă Laurence şi-şi întinde desenele pe masa de lucru.

— Am făcut din fiecare mai multe, cu mici variante.

Nu-i uşor să lansezi o marcă nouă dintr-un produs atât de răspândit cum e sosul tomat. Larence îi sugerase Monei să meargă pe contrastul soare – răcoare. Pagina realizată era nostimă: un sat cocoţat pe onălţime şi nişte

măslini; în prim plan, cutia cu marca şi-o roşie. Dar lipsea ceva: gustul fructului, carnea lui. Au discutat o mulţime. Au ajuns la concluzia că trebuia să se facă o crestătură în fruct, ca să se vadă un pic de miez.

— A! Uite ce diferenţă! zice Laurence: îţi

I ace poftă să muşti.

— Da, m-am gândit că au să-ţi placă. Priveşt-e-le pe toate…

Între o foaie şi alta există uşoare deosebiri de culoare şi de formă.

— E greu s-alegi.

Jean-Charles intră-n cameră, dinţii îi strălucesc, foarte albi, în timp ce-i strânge mâna Monei, cu efuziune:

— Laurence mi-a vorbit atâta despre dumneata. Am văzut o mulţime de desene de-ale dumitale. Meribel-ul dumitale mă-ncântă. Ai foarte mult talent.

— Fac şi eu ce pot, zice Mona.

— Care dintre desenele astea ţi-ar face poftă’s;! mănânci sos tomat? îl întreabă Laurence.

— Seamănă mult între ele, nu? De altfel sunt foarte frumoase: adevărate mici tablouri.

Jean-Charles pune mâna pe umărul Laurencei.

— Cobor să curăţ maşina. Eşti gata la douăsprezece jumătate? Dacă vrem s-ajungem la Feuverolles la dejun trebuie să plecăm la douăsprezece jumătate cel mai târziu…

— Am să fiu gata

Iese zâmbind.

— Mergi la ţară? întreabă Mona.

— Da, are mama o casă. Ne ducem aproape-n fiecare duminică. E o destindere.

Era să spună maşinal: indispensabilă, dar s-a oprit la timp. Aude vocea lui Gilbert: „O destindere indispensabilă”, se uită la faţa boţită a Monei şi e va jenată. CLără jene, fără conştiinţă-ncăreată, fără gânduri insidioase.)

— E amuzant, spune Mona.

— Ce?

— E amuzant ce mult seamănă bărbatu-tău cu Lucien.

— Visezi! Lucien şi Jean-Charles, ca cerul de pământ.

— Pentru mine sunt ca două picături de apă.

— Nu mi se pare.

— Tipi manieraţi, cu dinţi albi, care ştiu să vorbească şi care-şi dau cu *after-shave* după ce se bărbieresc.

— A! dac-o iei în felul ăsta…

— Da, în felul ăsta. Apoi zice brusc: – Ei, ce proiect preferi?

Laurence le examinează din nou. Lucien şi Jean-Charles folosesc *after-shave*, fie. Dar tipul Monei cum e? Are chef s-o tragă de limbă, dar Mona şi-a luat din nou aerul acela închis care o intimidează pe Laurence. Cum are să-şi petreacă duminica?

— Cred că ăsta e cel mai bun. Din cauza satului: îmi place cum se rostogolesc casele.

— Şi eu tot pe ăsta-l prefer, zice Mona. Îşi aranjează hârtiile.

— Bun. Am şters-o.

— Nu vrei să bei ceva? Vin, whisky? ori suc de roşii?

Râd amândouă.

— Nu, n-am poftă de nimic. Dar arată-mi casa.

Mona trece dintr-o cambră-ntr-alta, fără să pună nimic. Din când în când atinge o stofă de mobilă sau lemnul unei mese. În colţul salon, inundat de soare, se lasă-ntr-o berjeră.

— Înţeleg că nu-nţelegeţi nimic.

De obicei, Mona e prietenoasă, dar uneori pare s-o deteste pe Laurence. Laurencei nu-i place, în general, să fie detestată, şi mai ales de Mona. Aceasta se ridică, îşi încheie jacheta, aruncă-n jur o ultimă privire pe care Laurence iio prea-nţelege: în orice caz nu e vorba de invidie.

Laurence o conduce până la ascensor şi seninarce în birou. Vârâ într-un plic macheta aleasă, i textul pe care l-a compus: se simte uşor vexată. Vocea dispreţuitoare a Monei: cu ce se rede superioară? Nu e comunistă, însă

trebuie a aibă-n orice caz mistica proletariatului, cum *t* ice Jean-Charles; există-n ea ceva sectar; nu e prima oară că Laurence observă acest lucru. („Dacă detest ceva, detest sectarismul", zicea rata.) Păcat. De asta rămâne fiecare mărginit în micul lui cerc. Dacă ar avea fiecare un jic de bunăvoinţă, n-ar fi totuşi atât de greu să te-nţelegi, îşi spuse Laurence cu părere de rău.

*

E supărător, se gândeşte Laurence, nu-mi aduc niciodată aminte ce visez. Jean-Charles povesticete în fiecare dimineaţă câte un vis: precis, niviaţa care ma priveşte şi care-mi scapa. Dai aş cunoaşte-o mi-ar ajuta poarte (la ce?). Înorii caz, ştie de ce se trezeşte cu o apăsare dimineaţa. Dominique. Dominique, ea care şi-a croi drum în viaţă cu toporul, zdrobind, înlăturânj tot ce-o incomoda şi, deodată, neputincioasă zbătându-se turbată. L-a văzut pe Gilbert „p plan amical" iar el nu i-a spus numele celeilalte „Oare există?" mi-a spus Dominique pe-un la bănuitor.

ţel baroc, aşa ca cele pe care le-arată la einem pună tot? Are să se omoare? are să-l omoare? sau care sintdescrise în cărţi. Eu, nimic. Ioti Jn-nni pot închipui nimic. N-o ştiu pe Dominique mi se-ntâmpla în desimea nopţii: o adevărat, ceft triumfând.

— De ce te-ar minţi?

— Eu un om atât de complicat.

L-am întrebat pe Jean-Charles:

— Dac-ai fi-n locul meu, i-ai spune adu vărul?

— În niciun caz. Cu cât te-amesteci mai puţin în treburile altora, cu-atât mai bine.

Dominique păstrează deci o vagă nădejde Foarte şubredă. La Feuverolles a stat închisă-i camera ei, pretextând că o doare capul, zdrobit; de absenţa lui Gilbert, gândindu-se: „N-are's! mai vină niciodată". La telefon – îmi telefonează-n fiecare zi – mi-l zugrăveşte în trăsături atât de hidoase, că nu-nţeleg cum a putut ţine la el: arogant, narcisist, sadic, îngrozitor di egoist, sacrificând toată lumea pentru binele şi pentru maniile lui.

Alteori îmi laudă inteligenţa, forţa voinţei, strălucirea succeselor lui şi afirmă „Se-ntoarce el la mine”. Ezită în privinţa tacticii pe care s-o adopte: blândeţe sau violenţă? gearc să facă-n ziua când – curând – Gilbert are să-i l. Aurence se uită la cărţile pe care i le-a recomandat Jean-Charles. (Jean-Charles râdea: „A!

ai hotărât? Mă bucur. Ai să-ţi dai seama că-n it ice caz trăim o epocă destul de extraordinara”.

I înd îl apucă o criză de astea de entuziasm pare Ioane tânăr.) Le-a răsfoit, s-a uitat la concluzii; pun acelaşi lucru ca Jean-Charles şi ca Gilbert:

I itul e mult mai bine ca-nainte, iar mai târziu are.1 meargă şi mai bine. Unele ţări au păşit cu lingul: mai ales Africa neagră; creşterea demografică în toată Asia e-ngrijorătoare; totuşi, dai iritâ proteinelor sintetice, anticoncepţionalelor, lutomaticii, energiei nucleare, se poate considera.1 n jurul lui 1990 se va instaura civilizaţia abunilenţei şi-a delectării. Pământul va forma o sinrură lume, vorbind poate – graţie traducerilor în tomate – o limbă universală; oamenii vor ujtnca pe săturate şi vor consacra muncii doar mi timp infim; nu vor mai cunoaşte durerea şi boala. În 1990, Catherine va fi încă tânără. Numai că ea ar vrea să fie de pe-acuma liniştita u privire la ce se-ntâmplă în jurul ei. Mi-ar trebui alte cărţi care să-mi prezinte alte puncte de vedere. Care anume? Proust nu mă poate ajuta. Nici Fitzgerald. Ieri m-am postat în faţa vitrinei unei mari librării. *Masă şi putere*, *Ban –*, *lung*, *Patologia acţiunii*, *Psihanaliza femeii*, *Ameiica şi Americile*, *Pentru o doctrină militară franceză*, *O nouă clasă muncitoare*, O *clasă muncitoare nouă*, *Aventura spaţiului*, *Logică şi structură*, *Iranul*... Cu ce să-ncep? Nu sunt antrenată.

maşina. E lipsa de locuinţe, dar situaţia e pl cale să se schimbe: n-ai decât să te uiţi la imo bilele noi, la şantiere şi la macaralele galben şi roşii de pe cerul Parisului. Toată lumea preocupată astăzi de problemele sociale. De fapt. Singura problemă e următoarea: face lumea sau nu tot ce e posibil ca să existe mai multă

bunăstare şi mai multă dreptate pe pământ Mona crede că nu. Jean-Charles zice: „Nu a face niciodată tot ce e posibil: dar în momentul de faţă se face enorm”. După părerea lui, oamenii ca Mona păcătuiesc prin nerăbdare, seamănă et Louise când se miră că nu s-a debarcat încă pl lună: „Evident, repercusiunile umane ale concentrării, ale automaticii sunt uneori regretabile. Dai cine ar vrea să oprească progresul?”

Să pun întrebări. Dar cui? Monei? Nu-i plao lucrurilor. Greu e că nu-l poţi comunica unui cosă pălăvrăgească; face maximum de lucru în mini (în momentul ăsta Catherine pare liniştită, mum de timp. Şi ştiu ce-ar spune. Are să-n ar dacă se-agită iară, tot n-am să ştiu să-i spun descrie standardul de viaţă al muncitorilor, car mult ca-nainte…

nu este ceea ce-ar trebui să fie, cu asta e toată *Criza Algeria-Franţa*. Laurence a ajuns la julumea de acord, deşi cu alocaţiile familiale ai mutatea articolului când cineva sună la intrare: aproape toţi maşină de spălat, televizor şi chiar de două ori, vesel. Marthe. Laurence a rugat-o

Laurence ia din raftul de reviste ultimele numere din „*VExpress*” şi din „*Candide*”. În general, ziarele – cotidienele, săptămânalele – îi dau dreptate lui Jean-Charles. Acum le deschide fără aprehensiune. Nu, nu se mai întâmplă nimic îngrozitor – cu excepţia Vietnamului, dar nimeni în Franţa nu-i aprobă pe americani. E mulţumită că a-nvins frica aceea care-o condamna la ignoranţă (mult mai mult decât lipsa de timp timp se mai găseşte). La urma urmei, e de-ajuns să adopţi un punct de vedere obiectiv asupra de zeci de ori să nu vină pe neanunţate. Dar ea incultă de-ndemnuri supranaturale; de când o inspiră cerul a devenit foarte autoritară.

— Te deranjez?

— Un pic. Dar dacă ai venit, stai cinci minute.

— Lucrezi.

— Da.

— Munceşti prea mult. Marthe o priveşte pe mă-sa cu un aer perspicace: – Sper că n-ai ne. I /. Un Duminică nu

erai prea veselă.

— Ba da.

— Hai, lasă! Te cunoaşte surioara ta.

— Te-nşeli.

Laurence n-are niciun un chef să-i facă Mart hol confidenţe. Cuvintele ar deveni numaidecât prea umflate. Dacă ar spune: sunt îngrijorată din juza mamei, am probleme cu Catherine, Jeani liarles e-ntr-o dispoziţie îngrozitoare, am o legătură care mă incomodează, s-ar putea crede; în mintea ei există o masă densă de preocupări» re o absorb pe de-a-ntregul. De fapt este şi nu şic aşa, e ca lumina zilei. Se gândeşte tot timpul la lucrurile astea şi-n acelaşi timp nu se gândeşte niciodată.

— Ascultă, zice Marthe, vreau să vorbe)... Ba da. Catherine pune o mulţime de-ntreceva cu tine. Am vrut să vorbim duminică, d (îi. Nu vreau să-i răspund cu minciuni.

mă intimidezi... Est; cam arogantă când decretezi că sunt min

— Te intimidez? mn;

— Da, închipuic-ţi. Şi ştiu c-am să te enerva Nu mai mult decât tine care ldecretezi că sunt Dar, mă rog. În curând, Catherine are să-mpl, l (II. Văruri, Laurence aţi braţul soră. Sii.neasca unsprezece am: cred că trebuie s-o uimii,». – *p*

„R, i. Îi să nu ne certam, h lata mea şi-o cresc cum la catehism şi la prima comuniune...”

— Ce idee! nici eu, nici Jean-Charles Jwl ei. Tu n-ai decât să te rog, pentru ea.

suntem credincioşi. „J”! 1.

— Cu toate astea ai botezat-o. Cendxazneala pe Marthe! E drept că nu-i uşor

— Din cauza mamei lui Jean-Charles. Da» creşu laic naşte copii, în lumea asta năpădită acum când ea a murit... religie. Catherine nu e ispitită de aspectul ăsta.

— Îţi iei o gravă răspundere privându-ţi fă. Louise o atrage pitorescul ceremoniilor. De de orice fel de-nvăţătură religioasă. Trăim într 1 r. Iciun are să vrea sigur să vadă ieslea... De societate creştină. Majoritatea copiilor se duu-

sud erau mici, Laurence le-a povestit Biblia, mila prima comuniune. Mai târziu are să-ţi reprofologia greacă şi pe cea latină şi viaţa lui Buda. Şeze că ai hotărât în locul ei, fără să-i dai libefijjţte legende frumoase, în legătură cu evenimente tatea s-aleagă. deşi cu oameni reali, le-a explicat ea. Tai

— Superb! S-o las liberă înseamnă s-o trinv”, tu a ajutat-o în aceste expuneri. Iar Jeanla catehism. lijrles le-a povestit despre-nceputul universului.

— Da. De vreme ce astazi, în Franţa, asta „Apre cum să trecut de la nebuloase la stele, de atitudinea normală. Faci din ea o excepţie, o e (materie la viaţă: istoria asta li s-a părut miclusă. mată. Louise a fost cucerită de-o carte, foarte inu insista...”. Ntplă, de astronomie, cu poze frumoase. Un

— Insist. Catherine mi se pare trista, nelim, f A r”» i

O, N *e r* i în ajliiir efort gândit, pus la punct, pe care Marthe tita. Face nişte reflecţii foarte ciudate. N-am îi *h*. R 6 „7, *F*... ** cercat niciodată s-o influenţez, dar o ascult. L!” a făcut dându-şi copiu pe mina unor popi, greu pentru un copil să-nfrunte moartea, răi Pe care e g «a j»-l naxwe dintr-un bobârnac, dacă nu crede-n Dumnezeu. Dacă ar crede, as o nemaipomenita obrăznicie.

ar ajuta-o într-adevăr, nu-ţi aduci aminte ce reflecţii refleicţii a făcut? lu’ frapat la Catherine? întreabă ceva mai târ

— Nu-mi mai aduc aminte exact. Marthe ni Laurence în timp ce-şi conduce sora până la uită atent la soră-sa: – N-ai remarcat nimicii i.

— N-ai. Am avut mai degrabă un fel de intuiţie, dincolo de cuvinte, zice Marthe cu un aei recules.

Laurence închide uşa enervată. Adineauri, întorcându-se de la liceu, Catherine părea veselă

O aşteaptă pe Brigitte ca să-şi facă traducerea la latină. Despre ce-au să discute? Când Laurenct o-ntreabă, Catherine ocoleşte răspunsul. Nu cred că n-are-ncredere-n mine: mai degrabă ne lipseşte un limbaj comun. Am lăsat-o foarte liberă, tratând-o-n acelaşi timp ca pe un bebeluş, n-

am încercat niciodată să stau de vorbă cu ea; cred că o intimidează cuvintele, cel puţin în prezenţa mea Nu reuşesc să stabilesc o legătură. *Criza Algeria-Franţa*. Aş vrea totuşi să termin articolul ăsta.

— Bună ziua, doamnă.

Brigitte îi întinde Laurencei un bucheţel de margarete.

— Mulţumesc. Eşti foarte drăguţă.

— Vedeţi? mi-am cusut tivul.

— A, da! E mult mai bine-aşa.

Când s-au întâlnit în hol la Muzeul Omului, acul de siguranţă era tot înfipt în fustă. Laurence n-a zis nimic, dar fetiţa i-a surprins privirea şi i s-au roşit urechile.

— O! lax am uitat.

— Încearcă să-ţi aduci aminte.

— Vă promit că-l cos astă seară.

Laurence le-a arătat muzeul; Louise se cam plictisea; celelalte două alergau peste tot şi se mirau. Seara, Brigitte i-a spus Catherinei:

— Ai mare noroc că ai o mamă atât de guţă!

Nu trebuie să fii prea deştept ca dincolo de manierele ei de cuconiţă să ghiceşti o dezorieni. Ire de copil orfan.

— Faceţi o traducere la latină?

— Da.

— Şi pe urmă pălăvrăgiţi ca două ţaţe.

Laurence ezită:

— Brigitte, să nu-i povesteşti Catherinei lucruri triste.

S-a roşit toată la faţă, i s-a roşit până şi gâtul.

— I-am spus ceva ce n-ar fi trebuit să-i spun?

— Nimic special. Laurence zâmbeşte liniştitor:

— Catherine e încă foarte mică; de multe ori plânge noaptea; îi e frică de o groază de lucruri.

— A! bun!

Brigitte pare mai degrabă nedumerită decât întristată.

— Dacă-mi pune-ntrebări, să-i spun că nu-mi daţi voie să-i răspund?

Acum se simte Laurence încurcată: mă simt vinovată că o fac să se simtă vinovată, când de l. Ipt…

— Ce fel de-ntrebări?

— Nu ştiu. Despre ce-am văzut la televizor.

A! da; mai e şi televiziunea. Jean-Charles visează adesea la ceea ce-ar putea fi televiziunea, dar o detestă aşa cum este: nu se uită decât l. i Actualităţile televizate şi la „Cinci coloane lui r a-ntâia *, la care se uită şi Laurence din când în

— Expresie în argoul gazetarilor, desemnând ştirile" bomli.!", reportajele senzaţionale, evenimentele ieşite din comiun.

— Mespondenţe sociale, a căror importanţă le dă dreptul să fie tipărite în pagina întâi a gazetei, pe cinci coloane, adică întreaga lăţime a paginii („*cinq colonnes à la une*").

când. Uneori se arată scene greu de suportat; iar pentru un copil imaginile sunt mai impresionante decât cuvintele.

— Ce-ai văzut la televizor zilele-astea?

— O! o mulţime de lucruri.

— Triste?

Brigitte se uită-n ochii Laurencei:

— Foarte multe lucruri mi se par triste. Dumneavoastră nu?

— Ba da, bine-nţeles.

Ce-or fi arătat zilele astea? Ar fi trebuit să mă uit. Foametea din India? Masacrele din Vietnam? încăierări rasiste-n S: aţele Unite?

— N-am văzut ultimele emisiuni, reia Laurence. Ce te-a impresionat mai mult?

— Nişte fete care pun felii de morcov peste fileuri de heringi, spune Brigitte cu elan.

— Cum adică?

— Aşa cum vă spun. Povesteau că toată ziua pun felii de morcov peste fileuri de heringi. Nu sunt mult mai mari decât mine. Aş prefera să mor decât să trăiesc aşa!

— Pentru ele probabil că nu-i acelaşi lucru.

— De ce?

— Au fost altfel crescute.

— Nu păreau mulţumite, zice Brigitte.

Meserii stupide care au să dispară-n curând datorită automatizării; pân-atunci, evident... Tăcerea se prelungeşte.

— Bine. Du-te şi fă-ţi traducerea. Mulţumesc pentru flori, zice Laurence.

Brigitte stă pe loc.

— Nu trebuie să-i spun Catherinei?

— Ce anume?

— Despre fetele alea?

— Ba da, zice Laurence. Doar când ceva ţi se pare-ntr-adevăr oribil e mai bine să nu-i spui. Mă tem să n-aibă coşmaruri.

Brigitte îşi tot suceşte cordonul; ea care, de obicei, e atât de simplă, de directă, pare dezorientată. „N-am ştiut cum s-o iau”, se gândeşte Laurence; nu e mulţumită de felul cum s-a purtat. Dar cum trebuia să se poarte? „În sfânt, am încredere-n tine. Fii doar atentă şi-atâta lot”, încheie ea cu stângăcie.

Am ajuns eu insensibilă sau Brigitte e deosebit de vulnerabilă? se-nitreabă ea după ce se-nchide uşa. „Toată ziua felii de morcov”. Binenicles, fetele care fac asemenea meserie nu sunt ui stare de-o muncă mai interesantă. Dar pentru ele asta nu face lucrurile mai amuzante. I.un încă una dintre acele „incidenţe umane” regretabile. Am dreptate sau n-am dreptate că-mi pasă atât de puţin?

Laurence termină de citit articolul: nu-i place. I lase neterminat ceva început. Pe urmă se-apucă de lucru: un scenariu pentru o marcă de ţampon. Fumează ţigară după ţigară: chiar şi lucrurile stupide pot deveni interesante când încerci să le faci bine. Pachetul de ţigări e gol. K târziu. Se-aude un fel de rumoare din fundul apartamentului. Brigitte o mai fi aici? dar

Louise ce face? Laurence traversează vestibulul, la ea-n cameră Louise plânge iar Catherine are vocea înecată-n lacrimi.

— Nu plânge, se roagă ea. Îţi jur că n-o iubesc pe Brigitte mai mult decât pe tine.

Asta era! de ce trebuie totdeauna ca bucuria unona să fie plătită cu lacrimile altora!

— Loulou, pe tine te iubesc cel mai mult; cu Brigitte îmi place să stau de vorbă; dar tu eşti surioara mea.

— E-adevărat? e-adevărat, adevărat?

Laurence se depărtează fără zgomot. Duioase necazuri ale copilăriei, în care sărutările sâni amestecate cu lacrimile. Catherine nu mai învaţă chiar aşa de bine, dar asta n-are nicio importanţă; i se maturizează sensibilitatea; învaţă lucruri care nu se predau la şcoală: să compătimească, să consoleze, să primească şi să dea, să perceapă în voci şi pe chipuri nuanţe care-i scăpau. O clipă Laurence simte cum ise-ncălzeşte inima: căldură preţioasă, atât de rară. Ce să fac pentru ca mai târziu Catherinei să nu-i lipsească niciodată această căldură?

CAPITOLUL AL TREILEA

LAURENCE profită de lipsa capilor ca să le fiuă ordine în camere. Poate că Brigitte n-a spus nimic despre emisiunea de televiziune care-a impresionat-o atât de mult; în orice caz, Catherine îi a fost de loc impresionată. Azi-dimineaţă nu mi mai putea de bucurie când s-a urcat, cu Louise, ni maşina bunicului lor: le-a lua în weekend i vadă castelele de pe Loara. La drept vorl ind, Laurence – ca o proastă – s-a lăsat tulburată de povestea asta. Ideea unei nefericiri icriie şi cotidiene i s-a părut mai greu de mistuit decât nişte mari catastrofe, excepţionale totuşi. \ vrut să ştie ce părere au alţii în privinţa alta.

I.uând masa cu Lucien, luni, l-a-ntrebat. (Nepliicute-ntâlnirile astea., îmi poartă pică, dar se

ramponează. Acum zece ani, Dominique spunea „Sunt sătulă de bărbaţi până peste cap”. Întârzii, contramandezi, dai din ce în ce mai puţin, pân’ la urmă se scârbesc. Eu nu ştiu cum Iii procedez. Trebuie să mă hotărăsc zilele astea a mă despart fără menajamente.) Pe Lucien problemele de felul ăsta nu-l interesează, totuşi mi-a răspuns. O fată de şaisprezece ani condamnată la o

muncă imbecilă, fără viitor, e stugid, da; însă, de fapt, viaţa e totdeauna stupida, dintr-un motiv sau dintr-altul. Eu am ceva bani, câştig mult şi la ce-mi foloseşte dacă tu nu mii iubeşti? Cine e fericit? tu cunoşti oameni fericiţi? Eviţi încurcăturile mari zăvorându-ţi inima asta, după mine, nu e fericire. Bărbatu-tău e fericit? poate; dacă însă ar şti adevărul, nu i-ar face plăcere. Toate vieţile sunt la fel, cu mici deosebiri. Chiar tu spuneai: e jalnic să cunoşti mo bilurile oamenilor, bietele lor fantasme, bietele lor miraje. N-au nimic solid de care să se-agaţe, nimic la care să ţină cu adevărat; dacă ar fi mulţumiţi, n-ar înghiţi atâtea tranchilizante, atâtea deconectante. Există o nenorocire a săracilor. Există şi-o nenorocire a bogaţilor: ar trebui să-l citeşti pe Fitzgerald, vorbeşte grozav de bine despre asta. Da, se gândeşte Laurence, e ceva adevărat în ce spune Lucien. Jean-Charles e deseori vesel, dar nu e fericit cu-adevărat: e prea uşor şi prea violent contrariat, când de una, când de alta, Pe mama, cu tot apartamentul ei frumos, cu toate toaletele ei, cu toată casa ei de la ţară, ce iad ol aşteaptă! Dar eu? Nu ştiu. Alţii au ceva care mie-mi lipseşte… Numai dacă… Numai dacă nu le lipseşte şi lor. Poate când Gisele Dufrene spune: „E minunat”, sau când Marthe afişează un zâmbet luminos pe gura ei mare, nu simt altceva decât mine. Doar tata…

Miercurea trecută, după ce s-au culcat fetiţele, au rămas singuri: Jean-Charles a mâncat în oraj

cu nişte arhitecţi tineri. („S-a sfârşit cu verticalul, şi cu orizontalul, arhitectura are să fie oblică. Iu n-are să mai fie de loc”. Lui i s-a părut cam

uaghios, totuşi tinerii au păreri interesante, i-a povestit el, când s-a-ntors.) Laurence încearcă tină o dată să facă ordine în ceea ce i-a răspuns t. Ită-său, pe sărite. Socialişti sau capitalişti, în lo. Ite ţările omul este zdrobit de tehnică, alienat prin munca lui, înlănţuit, îndobitocit. Tot răul vine de-acolo că şi-a-nmulţit nevoile în loc să şi în ţină-n frâu; în loc să aspire la o abundenţă i.1 re nu există şi care nu va exista poate niciollttă, ar fi trebuit să fie mulţumit cu un minimum vital, cum fac şi astăzi unele

comunităţi foarte irace – în Sardinia, în Grecia, de exemplu – în care tehnica n-a pătruns, pe care banul nu le-a Corupt. Acolo oamenii cunosc o fericire austeră ilroarece anumite valori sunt apărate, valori într-adevăr umane, de demnitate, de fraternitate, ilr generozitate, care dau vieţii un gust unic. Cât îi m² lumea va continua să creeze noi necesităţi, «vor înmulţi frustrările. Când a-nceput decăderea? în ziua-n care ştiinţa a fost preferată înţelrpciunii, utilul frumosului. Odată cu apariţia Renaşterii, a raţionalismului, a scientismului.

I ic. Dar acum, că s-a ajuns aici, ce-i de făcut? Şi»-ncerci să-n vii în tine însuţi, în jurul tău, înţelrpeiunea şi gustul pentru frumos. Numai o revoluţie morală, nu socială, nici politică, şi nici tehnică, l-aor readuce pe om la adevărul pierdut. Cel puţin pe plan individual poţi realiza această convertire: atunci ai ajunge la bucurie, în ciuda lumii ăsteia de absurditate şi de dezordine care ne înconjoară.

De fapt, ceea ce spune tata se potriveşte ou ce spune Lucien. Toată lumea e nefericită; toată lumea îşi poate găsi fericirea: echivalenţe. Pot oare să-i explic eu Catherinei: oamenii nu sunt atât de nenorociţi de vreme ce ţin la viaţă! Laurence ezită. Asta-nseamnă să zici că oamenii nenorociţi nu sunt nenorociţi. E-adevărat? Vocea Dominicăi, întretăiată de suspine şi de ţipete; îi e groază de viaţa ei, dar nu vrea deloc să moară: asta e nenorocirea. Şi pe urmă e golul, vidul acela cars-ţi îngheaţă sângele-n vine şi care e mai rău decât moartea, cu toate că-l preferi morţii atâta vreme cât nu te omori: acum cinci ani am trecut prin asta şi-mi aduc aminte cu groază. E drept că oamenii se omoară

— A cerut banane şi-un prosop – tocmai pentru că există ceva mai rău decât moartea. Asta este ceea ce te-nfioară când citeşti relatarea unei sinucideri: nu cadavrul firav atârnat de barelt ferestrei, ci ceea ce s-a petrecut în această inimă, înainte.

Nu, dacă te gândeşti bine, îşi spune Laurencei ceea ce mi-a spus tata e valabil doar pentru el; a suportat totdeauna totul cu stoicism, colici le renale şi operaţia, cei

patru ani de lagăr, plecarea mamei, cu toate că a fost atât de amărât, Numai el e-n stare să fie mulţumit cu viaţa asta atât de retrasă, atât de austeră, pe care-o duce. Aş vrea să-i aflu secretul. Dacă l-aş vedea mai des, mai mult, poate că…

„Eşti gata?…" întreabă Jeaniharles. Coboară-n garaj; Jean-Charles deschide portiera, „Lasă-mă pe mine să conduc, zice Laurence. Eşti prea nervos".

Jean-Charles zâmbeşte bine dispus: „Cum vrei". Şi se-aşază-n maşină lângă ea. Explicaţiile lui cu Vergne trebuie să fi fost neplăcute; nu vorbea despre asta, însă era ursuz, conducea periculos, prea repede, cu frâne brutale, furios. N-a lipsit mult ca alaltăieri ziarele s-anunţe iar capote sparte între automobilişti.

Zilele trecute, la „Publinf", Lucien a explicat trălucit psihologia omului la volan: frustrare, ompensaţie, putere şi izolare. (El conduce foarte liine, dar îngrozitor de repede.) Mona l-a-ntrenipt:

— Am să-ţi spun eu de ce toţi domnii ăştia civilizaţi devin nişte brute când sunt la volan.

— De ce?

— Fiindcă sunt nişte brute.

lucien a dat din umeri. De fapt ce voia Mona spună?

— Luni, când ne-ntoarcem, semnez contractul cu Monnod, zice Jean-Charles cu o voce veselă.

— Eşti mulţumit?

— Foarte. Duminică am să dorm şi-am să joc Ixulminton[6]. Iar luni pornesc cu dreptul.

Maşina iese din tunel, Laurence accelerează, îi ochii fixaţi în retrovizor. Depăşeşte, trece iar te dreapta, depăşeşte, depăşeşte, trece iar pe ilrc! apta. Sâmbătă seara: Parisul se goleşte. Ei îi i-l. Te C să conducă, iar Jean-Charles n-are defectul atâtor soţi: orice-ar crede nu-şi permite nii îndată să-i facă observaţii. Laurence zâmbeşte.

— Joc înrudit cu tenisul.

De fapt, Jean-Charles Ji-are defecte multe, îi – pe V:

6 Aluzie la romanele The Rich Boy (Fecior de bani gata) şi The Great Gatsby (Marele Gatsby).

irea lui e plină de-nţeles când o-ncmd merge-n maişma alături de el are totdeaun!

Iluzia – deşi nu se lasă dusă – că sunt „făcu Vrei ceva?

unul pentru altul. Se gândeşte cu hoţaare Numaidecât, zice Dominique. O ia pe L-au” Săptămâna asta vorbesc cu Lucien Ieri, L» du – llmeri. Hai mai întâi sus să te cine! dareroşat, mkin OUT: „Nu iubeşti pe t1! piepteni că eşti ciufulită. În cameră zâmbeşte: Nu meni E-adevărat. Nu. Ţin la el. Am s-o ru e; ufulită. Voiam să-ţi spun ceva.

cu el, dar ţin fa el. Tm la toată lumea. Afar”?

„, „T 1 – Ce s-a mai întâmplat i qg Gilbert. * * i

— Cât pesimism!

Araseşte ja ut o stradă şi trece pe-un drum în Dominicăi îi sclipesc ochii. E cam prea elegantă singuratic. Gilbert vine la Feuverolles. Domini U bjuza, asta *belle époque** şi cu fusta lungă (pe la «Ul, donat. Cu-° ™ce misterioasa: „Viu (me – oare?).

Gilbert. De ce vine? Poate ca joaca acum ca, nehi le. Ţi-e. Am descoperit misterul, zice tea prieteniei: n-o să-i tolosească la nimic i…!

— a-i o.w… I-o I lomimque cu o voce surescitata. Ziua când adevărul are să îasa la iveala. Sau vini! 5

ca să-i spună tot? Palmele Laurencei umezea r „e SPU1, „…

volanul. Dominique se ţine tare de-o lună fiindel f Dacă ştie, cum poate avea aerul ăsta să o în Spera – Ţin-te bine, ai să ru uimita, race o pauză:

— Mă-ntreb de cea acceptat Gilbert I „lbert s-a-ntors la vechile lui amoruri: Luvina. de de Saint-Chamont.

— Poate c-a renunţat la proiectele de-nsură e te’s crc7 aşa ceva? „toare – O! am fost informată. Nu se mişca de lângă

— Nu cred. Petrece weekend-urile la Manoir. Cu

E frig şi cenuşiu, florile sunt veştede; feres nu? După” mi-a spus despre ea! trele strălucesc în noapte, un

focinare de lemn a-ntreb cum a făcut E mai tare decât o cre arde-n living-room; lume puţină, dar de mâl am”…

na-ntâi: Dufrenii, Gilbert, Thirion şi nevastă-sa, Laurence tace. Detesta supenontatea nepe Thirion îl ştie de când era mică; era colq, lrcaP a P.e care” ° are Clneva * * *? Ştie. Lufru cu taică-său; a ajuns cel mai celebru avocat di, f;! a de cineva care nuştie-acestllucru. Să-i des Frânţa. De data asta, Marthe şi Hutbert n-a, Rochii? Nu astăzi, cu toţi musafirii ăştia fost invitaţi. Nu sunt destul de reprezentativi casa

Zâmbete, strângeri de mână; Gilbert sărută mâna”.

pe care Laurence a refuzat să i-o-ntindă acum «Vremurile bune”, perioada primilor ani ai secolului *r* ROS – tru.

kă

— Poate că nu e Lucile ci vreo de-a ei.

— N-are niciun chef să mă piardă. Povespneten l asta cu Lucile nu e serioasă.

— Atunci de ce ţi-a mai spus?

— Dintr-un pic de sadism. Şi-avea şi nevoie le timp; mai ales de weekend-uri. Dar după tun vezi, n-a trebuit decât să insist un pic şi-a venit.

— Atunci propune-i târgul, zice Laurence. Poate că-i o soluţie. Dominique va avea satisfacţia să-şi închipuie că ea este cea care se icuparte. Mai târziu, când are să afle adevărul; reul va fi trecut.

Living-room-ul răsună de râsete şi de voci; beau vin, bourbon, Martini. Jean-Charles îi întinde Uurencei un suc de ananas:

— Ceva neplăcut?

— Nu. Dar nici plăcut. Uită-te la ea.

Cu un gest posesiv, Dominique a pus mâna pe iiraţul lui Gilbert.

— Când mă gândesc că n-ai mai venit de trei dbtămâni! Munceşti prea mult. Trebuie să ştii te şi destinzi!

Ştiu foarte bine, zice el cu o voce neutră.

— Dar de unde! Lucile n-ar încuraja o idill între

Gilbert şi altă femeie. Înţeleg de ce ni mi-a spus numele ei: îi era teamă să nu-i râd îi nas. Nu-mi pot explica toana aista; în orice cay nu poate ţine. Dacă Gülbert a părăsit-o când m – Cunoscut pe mine, a părăsit-o fiindcă avea niş, i motive care stau şi azi în picioare. Are să se-n toarcă la mine.

Laurence nu zice nimic. Tăcerea se prelun geste. Dominique ar trebui să se mire, dar nit gând: e atât de obişnuită să-ntrebe şi să răspund tot ea... Continuă, cu o voce visătoare:

— Ar merita să-i trimit Lucilei o scrisoare îi care să-i (descriu în detaliu anatomia şi gusturile ei.

Laurence sare-n sus:

— N-ai să faci una ca asta!

Ba nu ştii. Numai la ţară te odihneşti cu ulevărat.

Îi zâmbeşte cu o cochetărie zburdalnică, noua pentru ea şi care nu i se potriveşte niciun pic. Vorbeşte foarte tare.

— Sau în călătorii, adaugă ea. Cu mâna agăi. un de braţul lui Gilbert, îi spune lui Thirion: – Vom petrece Crăciunul în Liban.

— Ar fi amuzant! Ce mutră ar face Lucile1 Dar Gilbert! Nu. Gilbert m-ar urî de moarte Dimpotrivă, tactica mea e să fiu foarte drăguţă să rea ştig teren. Contez mult pe călători, noastră-n Liban.

— Crezi că mai faceţi călătoria asta?

— Cum adică? Bine-nţeles! Vocea Domini căi devine nervoasă: – De luni de zile mi-a promis Crăciunul ăsta la Balbeck. Ştie toată lumea. Acuma nu se poate eschiva.

— Dar cealaltă are să se opună.

O idee grozavă. Se pare că e superb.

— Încheiem o-nţelegere: nu merge-n Liban nu mă mai vede niciodată.

— N-o să se lase şantajat.

— Da. Şi sunt curioasă să petrec un Crăciun îiifl tr-o ţară caldă. Crăciunul ţi-l închipui tot de i una pe zăpadă.

Am uitat să-ţi povestesc o anecdotă care-o încânte pe taică-tău, zice Jean-Charles. Lui oldwater îi place atât de

mult focul de lemne.

Gilbert nu răspunde. Dominique e-aitât de-ncoi, în fi vara îşi îngheaţă casa cu aer condiţionat şi dată că ar fi de-ajuns un singur cuvânt ca’s, aprinde vâlvătăi imense, explodeze. Gilbert trebuie să simtă asta. Laurence râde:

— Prietenul nostru Luzarches a avut o ide Tatii are să-i placă…

Încântătoare, zice doamna lhirion, cu vocea d ci un gheridon, alături de ea sunt câteva reviste cuitată de blonda. Un revelion surpriza cu avio, *itrsalite*”, „*VExpress* „*Candide*”, „*Votre* arnul. Îmbarca douăzeci şi cinci de invitaţi: şi n câteva cărţi: premiile Goncourt şi ştim dacă vom ateriza la Londra, la Roma, Wiuaudot. Pe divan sunt împrăştiate discuri, cu Amsterdam sau în altă parte. Şi hine-nţeles ar cg Dominique n-ascultă niciodată muzică, să reţină mese la cel mai frumos restaurant ei *i* aurence se din nou spre ea: zâmbitoare, deoraş… Mvoltă, vorbeşte făcând o mulţime de gesturi

— Amuzant, zice Dominique., nâna

— În general, oamenii au foarte puţină inu! Eu prefer să cinez la *Maxim-s* *. Ginaţie când e vorba să se-amuze, spune Gilbert, (puţin sân, ţ sigură că bucătarul n-a scuipat în încă un cuvânt dintr-acelea al căror sens”, iucare, că nu stau cu genunchii lipiţi de-ai dompierdut pentru Laurence. Uneori un film oint în jU!; de la masa vecină. Ştiu că la ora actuală reseză ori o face sândă: dar să se-amjize… „Dai, jsla un isnobism al micilor bistrouri care costă la ide mult ca şi marile restaurante, mirois a rântaş lui poţi mişca un deget în ele fără să te loveşti «cineva.

— La *Gerirude* aţi fost?

— Da. La acelaşi preţ, prefer *La Tour d’Arul* * *.

are foarte în largul ei. De ce-o fi venit Gil – ŞI

al Dufrenilor.

Senator şi om politic american, adversar al lui Richard inon la candidatura prezidenţială.

Celebru local de noapte parizian.

„K Unul dintre cele mai costisitoare restaurante pariziene.

Gilbert se-amuză? Să iei un avion fără să şt”, „” *

unde merge, e amuzant? Bănuiala pe care-a avutzilele trecute… e poate întemeiată.

Se-aşază cu Jean-Charles şi cu Dufrenii în col ţul căminului.

— Păcat că-n imobilele moderne nu-ţi poţi îngădui luxul unui cămin, zice Jean-Charles.

Se uită la flăcările a căror lumină îi joacă plurt? Laurence aude râsul lui Jean-Charles faţă. Şi-a scos scurta de antilopă, şi-a deschei, i gulerul cămăşii americane; pare mai tânăr, m, relaxat ca de obicei. (De altfel, ca şi Dufrene!

costumul de haine?)

catifea reiată; e vorba doar

— Nu, zău, serios, vă daţi seama ce se-ntâmplă cu noi, bieţii arhitecţi, printre antreprenori, proiectanţi, gestionari? zice Jean-Charles.

— A! proiectanţii! oftează Dufrene.

Jean-Charles aţâţă focul, ochii îi strălucesc. O

fi făcut în copilărie focul? în orice caz, pe chipul lui e ceva copilăresc, iar Laurence simte că se topeşte ceva în ea; tandreţea: dacă ar fi putut s-o regăsească pentru totdeauna… Vocea Doi minicăi o trezeşte din reverie.

— Nici eu nu m-aşteptam să fie amuzant; a şi-nceput prost; serviciul de ordine şchiopăta; ne-am învârtit o oră până să intrăm; dar merita: I era toată lumea de vază din Paris. Şampania erai I pasabilă. Trebuie să recunosc că doamna de Gaullc mi s-a părut mult mai bine dlecât mă aşteptam; nu ca alură, nu, evident, nu e o Linette Verdelel dar are foarte multă demnitate.

— Am auzit că numai financiarilor şi politicienilor li s-a dat de mâncare; artelor şi literelor li s-a dat numai de băut, e-adevărat? întreabă Gilbert cu o voce nepăsătoare.

— Nimeni nu s-a dus acolo să mănânce, ziccl Dominique şi râde puţin crispat.

Ce sârbă, Gilbert ăsta, i-a pus mamei întrebarea asta special ca să-i fie antipatic! Dufrene se-ntoarele spre el:

— E-adevărat că e vorba să se utilizeze maşini I.B.M. * pentru pictat tablouri abstracte?

— S-ar putea. Dar presupun că n-ar fi rentabil, zice Gilbert cu un zâmbet rotund.

Marcă de calculator electronic.

— Cum! o maşină poate să picteze? exclama doamna Thirion.

— Pictură abstractă: de ce nu? zice Thirion pe-un ton ironic.

— Nu ştiţi că există unele care compun Bach şi Mozart? întreabă Dufrene. Singurul lor defect e că operele lor n-au niciun defect în timp ce la muzicienii-n carne şi oase există totdeauna defecte.

Aha! am citit asta într-un hebdomadar. De când se uită prin ziare, Laurence a băgat de seamă că de multe ori, în conversaţie, lumea spune articole pe dinafară. De ce nu? Trebuie să-şi culeagă undeva informaţiile.

— În curând maşinile au să ne-nlocu; ască atelierele, iar noi o să rămânem pe drumuri, zice Jean-Charles.

— Asta e sigur, zice Gilbert. Intrăm într-o eră nouă, în care oamenii au să devină inutili.

Noi nu! zice Thirion. Avocaţi au să fie totdeauna, fiindcă niciodată o maşină n-are să ficapabilă de elocvenţă.

Dar poate că lumea n-o să mai fie sensibilă faţă de elocvenţă, zice Jean-Charles.

— Fugi de-acolo! Omul e-un animal vorbitor şi are să se lase totdeauna sedus de cuvânt. Maşinile n-au să schimbe natura umană.

— Ba tocmai că da!

Jean-Charles şi Dufrene sunt de acord (au aceleaşi lecturi), ideea de om trebuie revăzută şi, fără-ndoială, că va dispărea, fiind o invenţie a secolului al XIX-lea, astăzi perimată. În toate domeniile – literatură, muzică, pictură, arhitectură – arta respinge umanismul generaţiilor precedente. Gilbert tace, cu un aer indulgent, iar ceilalţi îşi iau unul altuia vorba din gură. Recunoaşteţi că există cărţi care nu se mai pot scrie, filme pe care nu le mai poţi vedea, muzică pe care n-o mai poţi asculta, însă că niciodată capodoperele nu se-nvechesc; ce este o capodoperă? Ar trebui eliminate toate criteriile subiective,

dar e imposibil, în asta constă, scuzaţi, efortul întregii critici moderne; aş vrea să ştiu care sunt criteriile premiilor Goncourt şi Renaudot; anul ăsta cărţile premiate sunt mai proaste ca anul trecut; al ştiţi, toate astea sunt combinaţii între editori, ştiu din sursă sigură că unii membri ai juriului sunt cumpăraţi; e ruşinos; cu pictorii e şi mai scandalos; orice mâzgălitor e făcut geniu prin publicitate; şi dacă toată lumea-l consideră geniu, e geniu, ce paradox, dar nu există alte criterii, criterii obiective.

— Cu toate astea ce e frumos e frumos! zice doamna Thirion, eu atâta convingere, că un moment tac toţi din gură. Pe urmă iar încep.

Ca de obicei, Laurence se-ncurcă-n gânduri; ea este aproape totdeauna de altă părere decât cel care vorbeşte, dar cum nu sunt toţi de acord între ei, contrazicându-i se contrazice pe ea însăşi. Deşi doamna Thirion e-o tâmpită patentată, sunt tentată să zic ca ea: ce e frumos e frumos, ce e-adevărat e-adevărat. Dar câte parale face părerea asta? De unde-mi vine? De la tata, de ia liceu, de la domnişoara Houchet. La optsprezece ani aveam convingeri. I-a mai rămas ceva din ele, nu mare lucru, mai degrabă un fel de nostalgie. Se-ndoieşte de judecăţile ei: totul depinde atât de mult de dispoziţie, de-mprejurări.

Când ies de ia cinema, abia de sunt în stare să spun dacă filmul mi-a plăcut sau nu.

— Am putea să stăm de vorbă două minute?

Laurence îl priveşte rece pe Gilbert.

— N-am deloc chef.

— Insist.

Laurence îl urmează în camera de-alături, curioasă, îngrijorată.

Stau jos; Laurence aşteaptă.

— Voiam să te previn că am să-i spun totul Dominicăi. Bine-nţeles că nici nu poate fi vorba de călătoria aceea. Patricia este foarte-nţelegătoane, foarte umană: dar crede c-a aşteptat destul. Vrem să ne căsătorim la sfârşitul lui mai.

Hotărârea lui Gilbert este irevocabilă. Singura soluţie

ar fi să-l omoare: Dominique ar suferi mult mai puţin. Laurence şopteşte:

— De ce-aii venit? îi dai speranţe mincinoase.

— Am venit fiindcă, dintr-o mulţime de motive, nu vreau să-mi fac din Dominique un duşman; iar ea a pus în joc prietenia noastră. Dacă prin câteva concesii reuşesc s-o rup paşnic, e preferabil, mai întâi pentru ea, nu crezi?

— N-ai să reuşeşti.

— Da, cred că ai dreptate, reia el pe alt ton. Am venit şi ca să-mi dau seama în ce stare de spirit se află. se-ncăpăţânează să creadă că e vorba de ceva trecător. Trebuie să-i deschid ochii.

— Nu acum!

— Astă seară mă-ntorc la Paris… Gilbert se luminează la faţă: – Ascultă; mă-ntreib dacă, spre binele ei, n-ar trebui s-o pregăteşti pe Dominique.

— A! va să zică ăsta e adevăratul motiv al prezenţei dumitale aici: voiai să-mi dai pe cap treaba asta murdară.

— Recunosc că am oroare de scene.

— Fiindcă n-ai imaginaţie: nu scenele sunt lucrul cel mai rău. Laurence se gândeşte: – Fă ceva: refuză călătoria fără să pomeneşti de Patricia. Dominique are să fie atât de supărată, că are să rupă de la sine.

Gilbert spune pe un ton tăios:

— Ştii foarte bine că n-o s-o facă.

Are dreptate. Laurence a vrut să creadă un moment în vorbele Dominicăi: „Am să-i propun un târg”, dar după reproşuri şi ţipete are să continue s-aştepte, să pretindă, să spere.

— Ceea ce faci e atroce.

— Ostilitatea ta mă-ntristează, îi spune Gilbert cu un aer mâhnit. Nimeni nu e stăpân pe inima lui. N-o mai iubesc pe Dominique; o iubesc pe Patricia: ce crimă comit?

Verbul a iubi are ceva obscen în gura lui. Laurence se ridică.

— Am să-i spun în cursul săptămânii, şi te rog să-mi promiţi că te duci s-o vezi imediat după explicaţia noastră.

Laurence îl priveşte cu ură:

— Ca s-o-mpiedic să se omoare şi să lase vreo scrisoare în care să spună de ce? O pată de sânge pe rochia albă a Patriciei ar avea un efect urât…

Laurence se depărtează. În urechi îi crănţănesc languste; un zgomot groaznic de suferinţă inupană. Se duce la bufet şi-şi toarnă o cupă de şampanie. Ei îşi umplu farfuriile continuându-şi conversaţia.

— Puştoaica asta nu-i lipsită de talent, zice doamna Thirion, ar trebui însă învăţată să se-mbrace; ar fin stare să umble tu bluză cu buline şi cu fustă-n dungi.

— Să ştii că se poate, z ce Gisele Dufrene.

— Dacă eşti un croitor de geniu poţi face orice, zice Dominique.

Dominique se-apropie de Laurence:

— Ce ţi-a spus Gilbert?

— A! Voia să mi-o recomande pe nepoata unui prieten de-al lui pe care o interesează publicitatea.

— Zău?

— Cred că nu-ţi închipui că Gilbert mi-ar vorbi despre raporturile dintre voi.

— Cu el, orice se poate. Nu mănânci nimic?

Laurencei i-a pierit pofta de mâncare. Se lasă-ntr-un fotoliu şi ia o revistă. Nu se simte-n stare să susţină o conversaţie. Are să-i spună-n cursul săptămânii. Cine are să mă poată ajuta s-o liniştesc pe Dominique? Laurence şi-a dat seama luna asta cât de singură e maică-sa. O sumă de relaţii, dar nicio prietenă. Nimeni care să fiie-n stare s-o asculte sau măcar s-o distragă. Viaţa noastră, acest fragil edificiu atât de ameninţat, pe care trebuie s-o ducem singuri. Aşa o li cu toată lumea? Eu oricum îl am pe tata. Şi, de altfel, n-am să fiu niciodată nenorocită de pe urma lui Jean-Charles. Ridică ochii spre el. Vorbeşte, râde, se râde-n jurul lui; când vrea să-şi dea osteneala place. Din nou, un elan de tandreţe urcă-n inima Laurencei. La urma urmei, era firesc ca-n ultimele zile să fie nervos. Ştie ce-i datorează lui Vergne; totuşi, nu-şi, i poate sacrifica toate ambiţiile, de dragul lui. Conflictul ăsta-l făcea să nu se simtă-n apele lui. Jeaniharles are gustul reuşitei şi

Laurence îl înţelege. Munca ar fi grozav de plictisitoare dacă n-ai avea nicio ambiţie.

— Draga mea Dominique, regret, dar am să fiu obligat să plec, zice Gilbert pe un ton ceremonios.

— Aşa de repede?

— Am venit devreme fiindcă trebuie să plec devreme, zice Gilbert.

Îşi ia repede rămas-bun în stânga şi-n dreapta.

Dominique iese din casă cu el. Jean-Charles îi face semn Laurencei:

— Vino-ncoace. Thirion ne povesteşte nişte istorii pasionante ou procesele lui.

Toţi stau jos, afară de Thirion care umblă-n sus şi-n jos, agitând mânecile unei robe imaginare.

— Ce părere am despre colegele mele, coniţă? se adresează el Giselei. Foarte bună; multe dintre ele sunt nişte femei încântătoare şi multe au talent (în general nu aceleaşi). Un lucru e sigur: niciuna n-o să fie niciodată în stare să pledeze la Curtea cu juri. N-au plămâni, nici autoritate şi nici – o să vă miraţi – simţul teatral necesar.

— S-au văzut femei reuşind în meserii care *a priori* le respingeau, zice Jean-Charles.

— Vă jur că pe cea mai isteaţă, pe cea mai bună oratoare o fac praf dintr-o suflare, în faţa unui juriu, zice Thirion.

— Poate o s-aveţi şi surprize, spune jeaniharles. Eu cred că viitorul e-al femeilor.

— Poate, cu condiţia să nu-i maimuţărească pe bărbaţi, zice Thirion.

— Să faci o meserie de bărbat nu-nseamnă că-i maimuţăreşti pe bărbaţi.

— Să fim serioşi, Jean-Charles, zice Gisele Dufrene, dumneata care eşti totdeauna atât de la curent cu totul, să nu-mi spui că eşti feminist. Astăzi feminismul e depăşit.

Feminismul: în ultima vreme numai de asta se vorbeşte. Laurence devine absentă. E ca psihanaliza, ca Piaţa comună, ca forţa militară de atac, nu ştie ce să creadă despre ele şi nu crede nimic. Sunt alergică. Se uită

la maică-sa care intră-n cameră cu un zâmbet forţat pe buze. Mâine, peste două zile, săptămâna asta, Gilbert are să-i spună tot. Vocea ei a răsunat şi are să mai răsune în colţul relaxant: „Ticălosul! Ticălosul!” Laurence revede florile care semănau cu nişte păsări afurisite. Când îşi revine din aceste gânduri, doamna Thirion vorbeşte cu vehemenţă:

— Denigrarea sistematică mi se pare dezgustătoare. E totuşi o idee frumoasă: la masa din 25 ianuarie, în folosul copiilor flămânzi, pentru douăzeci de mii de franci are să ni se dea meniul micilor indieni: o strachină de orez şi-un pahar cu apă. Ei bine, presa de stânga ricanează. (c-ar zice dac-am mânca icre negre şi pateu de ficat!

— Totul poate fi totdeauna criticat. Important e să nu-ţi pese.

Pare absenta, îi răspunde distrat doamnei Thirion; în vremea asta, ceilalţi patru se instalează la o masă de bridge; Laurence deschide „*Express*”-ul: împărţită-n rubrici mici, actualitatea se-nghite ca o ceaşcă de llapte; nicio asperitate, nimic n-agaţă, nimic nu zgârie. Îi e somn, se ridică în grabă când Thirion părăseşte masa de bridge spunând:

— Mâine am o zi-ncăreată. O să trebuiască să plecăm.

— Eu mă duc sus să mă culc.

— Trebuie să se doarmă grozav aici, zice doamna Thirion. Cred că n-ai nevoie de somnifere. La Paris nu te poţi lipsi de ele.

— Eu am întrerupt somniferele de când iau în fiecare zi un armoniza, tor, zice Gisele Dufrene.

— Am încercat şi eu un disc de-al lor legănător, dar nu m-a legănat de loc, zice Jean-Charles amuzat.

— Am auzit de-un aparat surprinzător, zice Thirion; merge cu electricitate; produce nişte semnale luminoase, monotone şi fascinante, care te-adorm, iar aparatul se-ntrerupe de la sine. Am să-mi comand şi eu unul.

— O! eu astă seară n-am nevoie de nimic din toate astea, spune Laurence. Camerele sunt într-adevăr

încântătoare: tapetate cu pânză de Jouy, paturi ţărăneşti, cuverturi *patchwork*[7], iar pe un lavoar un lighean şi-o cană de faianţă. O uşă aproape invizibilă dă-n baie. Laurence se-apleacă pe fereastră şi respiră mirosul rece de pământ. Într-o clipă, Jean-Charles are să fie-aici: vrea i se gândească numai la el, la profilul lui lumii i-l de sclipirea jucăuşă a flăcărilor. Şi deodată I e-aici, o ia-n braţe şi tandreţea se preface în inele ei într-un flux fierbinte şi-n timp ce li se unesc buzele, se topeşte de dorinţă.

— Ei, fată dragă, ţi-a fost chiar aşa de frică?

— Nu, zice Laurence. Eram aşa de mulţumită, şi nu l-am călcat pe ciclist.

Îşi reazemă capul de spătarul fotoliului confortabil de – piele. Fără să ştie prea bine de ce, nu mai e – chiar atât de mulţumită.

— Vrei o ceaşcă – de ceai?

— O! nu te deranja.

— În cinci minute e gata.

Badminton, televiziune: când am plecat noi le-ntunecase; nu mergeam repede. Simţeam pre «nţa lui Jean-Charles, îmi aminteam noaptea tioaswă în timp ce cercetam – drumul cu privirea.

I rodată, dintr-o potecă din dreapta, un ciclist loşcovan-a ţâşnit în lumina farurilor. Am întors brusc volanul, maşina s-a dezechilibrat şi s-a răsiitrnat în şanţ.

— N-ai păţit nimic?

Nimic, a zis Jean-Charles. Dar tu?

— Nimic.

1, 1 a-ntrerupt contactul. S-a deschis portiera:

— Sunteţi răniţi?

— Nu.

Un grup de ciclişti – băieţi şi fete – încont irau maşina care stătea răsturnată, roatele conmuiind să se-nvârtească; am – strigat la roşcovan: Imbecilule”; ce uşurare! Eram aproape sigură că l-am călcat. M-am aruncat în braţele lui Jean Charles: „Dragul meu! Ce noroc ara avut! Nul o zgî. Rietură!”

7 Făcut din bucăţi, din petice (engl.).

le-a ne culca i-am spus: „Nimeni n-ar fi reuşit Ură să prăpădească maşina”, iar el mi-a răspuns: Mare ibrânză; n-avem asigurare decât de categoria a treia”.

N-ai fi vrut totuşi să-l omor pe individ? Nu l-ai fi omorât. I-ai fi rupt un picior. Aş fi putut să-l omor.

Ar fi meritat-o. Oricine ar fi depus marine în favoarea ta.

A spus asta fără să creadă nimic din ce spune, să facă pe nesuferitul, fiindcă e convins c-aş fi putut să scap mai ieftin. Şi nu e-adevărat. F – Uite ceaiul, amestec special, zice taică-său» unând tava pe o masă-ncăreată cu ziare. Ştii. C mă-ntreb eu, zice el: dacă erau

Jean-Charles nu zâmbea:

fi fol J

— Maşina e făcută praf.

— Asta e drept. Dar mai bine decât să fi foi tu sau eu.

Nişte automobilişti s-au oprit; unul băieţi a explicat:

— Idiotul ăsta mergea brambura şi s-a ai vârlit sub roţile maşinii; atunci doamna a vira la stânga.

Roşcovanul mormăia scuze, ceilalţi îmi mulţi) meau:

— Să nu ştie cum să vă mulţumească!

cu mine şi mi-am pierdut cunoştinţa.

Pe marginea aceea de drum ud, lângă maşini maşină, ai fi avut acelaşi reflex? paradită, urca în mine *o* bucurie, ameţitoare II Nu ştiu, zice Laurence. Ezită. Jean-Charşampania. Îmi era drag ciclistul ăla imbecil fiindej r, este pentru mine un al doilea eu, se gândeşte nu-l omorâsam, îmi erau dragi amicii lui care-mi suntem solidari. Am acţionat ca şi când aş zâmbeau şi necunoscuţii care ne propuneau să îi fi fost singură. Dar să-mi pun ifetele-n primejducă la Paris. Şi deodată s-a-nvârtit pământuj, K., ca să scap un necunoscut, ce absurditate!

Dar pe Jean-Chaiiles? El stătea pe locul morilşi revenise într-un DS. Dar nu-şi aduce binol mlui. La urma urmei are oarecare dreptate să aminte drumul ăsta: suferise totuşi un şoc. Jeail fje supărat.

— Ieri, cu fetiţele, mai bine omoram o şcoal.) ntreagă

decât să am cel mai mic risc.

— Ce fericite erau! zice Laurence. Le-ai trai. Îi ca pe nişte regine.

În original, *assurance tierce-collision*, asigurare ce,» (» (deosebire de asigurarea totală, *tout risque*, nu acordă mâni o despăgubire în cazul în care îţi accidentezi singur iiwjina.

Charles spunea că o să trebuiască să cumpără» f Tată-său reia conversaţia: altă maşină, iar că pe epavă n-o să scoatem nici două sute de mii de franci; era supărat, sentl lege; Laurence avea impresia că Jean-Charles ieri supărat pe ea, lucru pe care-l admitea mai greul Totuşi nu-i vina mea, mai degrabă sunt mândn că ne-am răsturnat încetişor în şanţ; până I. Urmă toţi bărbaţii sunt convinşi că sunt mult mai pricepuţi la volan decât nevestele lor. Ei, atât de pornit, încât mi-aduc aminte că înaina

— A! Le-am dus la un han dintr-acelea unu se mai mănâncă smântână adevărată, pui ere scul cu boabe cinstite, ouă adevărate. Ştii că-n Stal tele Unite găinile sunt hrănite cu alge şi că în buie să injectezi în ou un produs chimic ca W aibă gust de ou?

— Nu mă miră. Dominique mi-a adus de Iii New York şocolată parfumată chimic cu mirul de şocolată.

Râd amândoi. Când te gândeşti că n-am petri” cut niciodată un weekend cu el! Serveşte ce, T lui în ceşti desperecheate. Un bec montat într-o ve: he lampă de gaz luminează masa pe care sta deschis un volum din Pleiade: are colecţia cont pletă. Ca să se distreze n-are nevoie să-şi chinuie imaginaţia.

— Louise e tare isteaţă, spune el. Dar Că-l therine îţi seamănă mai mult. La vârsta ei erai la fel de gravă.

— Da, i-am semănat, zice Laurence. (Ea ari să-mi semene oare?)

— Am impresia că i s-a dezvoltat foarte l mult imaginaţia.

— Ce-ţi închipui? Marthe mă-ndeamnă sel duc la prima comuniune.

— Aspiră să ne convertească pe toţi. Nu predică: se

dă pe sine ide exemplu. Parcă spune: uitaţi-vă cum transfigurează credinţa o femeie) şi la ce frumuseţe interioară o duce. Săraca, nu-i uşor să exteriorizezi frumuseţea interioară.

— Eşti rău!

— O! e o fată de treabă. Tu şi cu maică-u faceţi o carieră strălucită; să fii mamă de fami! le e foarte plicticos: atunci a dat-o şi ea pe liiiţenie.

— Şi să-l ai pe Hubert unic martor al vieţii ule, bine-nţeles cănu-i de-ajuns.

Cine a venit la Feuverolles?

Gilbert Mortier, Dufrenii, Thirion şi ne –, ista-sa.

Primeşte asemenea jigodie! J'i-aduci aminte Ind venea pe la noi; tot timpul gata să peroreze, şi fără niciun miez. Fără să mă laud, dar i pornisem mai bine decât el. Toată cariera lui M bazează pe combinaţii murdare şi pe publiciute. Asta ar fi vrut Dominique s-ajung eu.

1 – Nu puteai.

I – Aş fi putut dac-aş fi făcut porcăriile pe

1, 1 re le-a făcut el.

I – Asta am vrut să zic.

I lipsa de-nţelegere a Dominicăi. „A ales mediocritatea". Nu. O viaţă fără compromisuri, cu timp în care să gândeşti şi să te cultivi, în locul existenţei trepidante pe care o duce lumea din litrul mamei; pe care-o duc şi eu.

— Maică-tii îi merge tot aşa de bine?

1. Aurence ezită:

I – Nu prea mai merg lucrurile cu Gilbert Mortier. Cred că o părăseşte.

— Are să rămână trăsnită! Fiindcă e mai deşteaptă decât miss Univers şi mai arătoasă ca ttudam Roosevellt, se crede superioară tuturor femeilor.

— Pentru moment e amărâtă. Laurence înţelege duritatea lui taică-său, dar îi e milă de I loininique: – Ştii, m-am gândit la ce mi-ai» pus tu despre nenorocire. Totuşi, există nenorocire. Tu domini orice situaţie, dar asta nu e-ul puterea oricui.

— Ce pot eu poate toată lumea. Nu sunt o excepţie.

— Mie mi se pare că da, zice Laurence cui tandreţe. De exemplu, nu e multă lume-n stare! să se-nveţe cu singurătatea.

— Fiindcă nu-ncearcă-n mod sincer. Cele mai mari bucurii le-am avut în singurătate.

— Eşti cu adevărat mulţumit de viaţa ta I

— N-am făcut niciodată un lucru pe care să-i mi-l reproşez.

— Eşti norocos.

— Tu nu eşti mulţumită de viaţa ta?

— Ba da! însă-mi reproşez anumite lucruri; mă ocup prea puţin de fete; pe tine te văd prea-l puţin.

— Ai casă, ai meserie.

— Da, totuşi…

Dacă n-ar fi Lucien aş avea mai mult timpi pentru mine, îşi zice ea; l-aş vedea mai des! pe tata şi aş putea şi eu să citesc, să mă gânt dese. Viaţa mea e prea-ncăreată.

— Acum trebuie să plec. Se ridică.

— Amestecull tău special a fost delicios.

— Eşti sigură că n-ai leziuni interne? Ari trebui să te duci la un doctor.

— Nu, nu. Mi-e foarte bine.

— Ce-o fă faceţi fără maşină? Vrei să ţi-o-mprumut pe-a mea?

— Nu vreau să te las fără maşină.

— N-o să-mi lipsească; mă folosesc foarte, rar de ea. Îmi place mult mai mult să hoinăresc I pe jos.

Aşa e el, se gândeşte Laurence cu emoţie, aşez. induse la volan. Nu se lasă dus de nimeni şi poate chiar să-şi arate colţii, dar atât de prezent, de atent şi gata oricând să-ţi fie de folos. Simte încă-n jurul ei penumbra moale a apartamentului. Să-şi descurce viaţa. Trebuie să vap de Lucien.

I

„Chiar astă seară” s-a hotăfk ea. A spus». I iese cu Mona. Jean-Charles a crezut-o, o crede totdeauna, din lipsă de imaginaţie. Bine-nţeles că n-o-nşală şi nici nu-i trece

prin minte să fie gelos.

— E frumos aici, nu-i aşa?

— Foarte frumos, zice ea.

După o oră petrecută acasă la Lucien, Laufence insistase să iasă-n oraş. I se părea mai uşor să se explice într-o în loc public decât în intimitatea unei camere. A dus-o într-un cabaret elegant „belle époque”: lumini filtrate, oglinzi, plante, colţuri discrete cu sofale. Laurence ar fi putut inventa acest cadru ca să plină-n valoare, într-un film, o marcă de şampanie sau de coniac. Unul dintre inconvenientele meseriei: ştie prea bine cum se face un decor, i se descompune sub ochi.

— Ce bei? Au nişte whisky remarcabil.

— Comandă-mi unul; ai să-l bei tu.

— Astă seară arăţi grozav.

Ea zâmbeşte drăgălaş:

— Aşa-mi spui de fiecare dată.

I

— Aşa e de fiecare dată.

Se priveşte o clipă-n oglindă. O femeie fru I moaşă, veselă şi gingaşă, niţel capricioasă, niţeii misterioasă, aşa mă vede Lucien. Şi-mi plăcea! Pentru Jean-Charles ea este suficientă, loială! deschisă. La fel de fals. Plăcută la vedere, da. L Dar sunt multe femei mult mai frumoase decât ea. O brună sidefată, cu ochi mari verzi, încadraţi de nişte imense gene false, dansează cuul băiat ceva mai tânăr decât ea: înţeleg ca uni bărbat să-şi piardă capul pentru asemenea crea-l tură. Îşi zâmbesc şi din când în când li se atingi obrajii. Dragoste? Şi noi ne zâmbim, mâinile nil se ating.

— Dac-ai şti ce supliciu sunt weekend-urilJ astea pentru mine! Sâmbătă noaptea… De celellalte nopţi mă mai pot îndoi. Dar de asta sârul sigur. Pentru mine e o prăpastie roşie în săp I rămână. M-am îmbătat.

— Rău ai făcut. Nu contează atât de mult.

— Nici cu mine nu mai contează atât dst mult.

Ea nu răspunde. Ce plicticos a devenit! Rel proşuri şi iar reproşuri. Dacă-mi mai face uni reproş, am de ce mă

agăţa: într-adevăr…

— Dansezi? propune el.

— Să dansăm.

— „Chiar astă seară”, îşi repetă ea. La drepţi vorbind, de ce? Nu din cauza nopţii de la Feuverolles; n-o incomodează trecerea dintr-un pat într-altul: nicio deosebire. Iar Jean-Charles a făcut-o să-ngheţe când, după accident, s-a aruncat în braţele lui, iar el i-a spus sec: „maşina e făcută praf”. Adevăratul motiv, singurul, e că imorul e plictisitor la culme când nu mai iubeşti. Tot timpul pe care-l pierzi. Tac aşa cum au tăcut de-atâtea ori; dar el simte că nu e-aceeaşi tăcere?

„Şi acum cum să-ncep?” se-ntreabă I.aurence, aşezându-se pe sofa. Îşi aprinde o ţigară. În romanele ide modă veche, tot timpul se aprind ţigări, e artificial, zice Jean-Charles. Dar o faci de multe ori în viaţă când ai nevoie să te stăpâneşti.

— Şi tu foloseşti un Criquet *? zice Lucien. Tu care ai atâta gust? E grozav de urâtă.

— E comodă.

I – Mi-ar face atâta plăcere să-ţi ofer o brichetă frumoasă. Cu adevărat frumoasă. Dar n-am dreptul nici măcar să-ţi fac cadouri.

— Hai, lasă! ţi-ai luat dreptul ăsta.

— Cu nişte fleacuri.

Parfumuri, eşarfe, zicea că sunt eşantioane publicitare. Dar bine-nţeles că la o pudrieră sau la o brichetă de aur Jean-Charles ar fi strâmbat clin nas.

— Ştii, nu ţin la lucruri. Făcându-le reclamă, imam dezgustat de ele.

— Nu văd legătura. Un lucru frumos durează, e plin de amintiri. Cu o brichetă din Ista ţi-am aprins ţigările când ai venit la mine prima oară.

— Nu-i nevoie de aşa ceva ca să-ţi aduci aminte.

— Marcă franţuzească de brichetă (cu gaz) care, nemaiputând fi încărcată, se aruncă după epuizarea combustibilului.

De fapt, Lucien, ca şi Jean-Charles, cu unele

diferenţe, trăieşte în afara lui. Doar tata e deosebit. Fidelităţile lui sunt în el, nu în lucruri.

— De ce-mi vorbeşti pe tonul ăsta? întreabă Lucien. Ai vrut să ieşim, am ieşit; fac tot ce vrei. Ai putea fi mai drăguţă.

Ea, nu răspunde nimic.

— Toată seara nu mi-ai spus un singur cuvânt tandru.

— Nu s-a ivit prilejul.

— Nu se mai iveşte deloc prilejul.

„Acum e momentul”, îşi zice ea. Are să sufere niţel şi pe urmă are să se consoleze. Chiar în clipa asta, o mulţime de amanţi se despart; peste nu an n-au să se mai gândească la asta.

— Ascultă, tot timpul îmi faci reproşuri. Mai bine să ne explicăm deschis.

— N-am ce să-ţi explic, zice el nervos. Şi nu-ţi cer nimic.

— Ba indirect da. Şi vreau să-ţi răspund eu. Am pentru tine cea mai mare afecţiune şi am s-o am totdeauna. Dar nu te mai iubesc. (L-am iubit vreodată? Cuvintele astea au vreun sens?)

Urmează o tăcere. Laurencei îi bate inima ceva mai repede, însă ce-a fost greu a trecut. Cuvintele definitive au fost spuse. Rămâne de 1 terminat scena.

— Ştiu de mult asta, zice Lucien. De ce simţi nevoia să mi-o spui astă-seară?

— Fiindcă trebuie să tragem concluziile. Dacă nu mai e vorba de dragoste, e mult mai bine să nu ne mai culcăm.

1 – Eu te iubesc. Sunt o mulţime de oameni care se culcă fără să se iubească la nebunie.

— Nu văd niciun motiv pentru care s-o fac.

— Bine-nţeles! ai acasă tot ce-ţi trebuie. Iar de mine, de mine care nu mă mai pot lipsi de line, puţin îţi pasă.

— Dimpotrivă, mai întâi de toate mă gândesc la tine. Îţi dau mult prea puţin, firimituri, cum spui de atâtea ori. Altă femeie te-ar face mult mai fericit.

I – Câtă solicitudine!

Lucien are chipul răvăşit, o ia pe Laurence de mână:

— Nu vorbeşti serios! Toată povestea noastră, toate nopţile de la Le Havre, nopţile din camera mea, escapada noastră de la Bordeaux, ftergi totul cu buretele?

— Nu. Am să-mi aduc aminte totdeauna.

— Ai şi uitat.

Invocă trecutul, se zbate; ea îi dă calm replica; e absolut inutil, dar ea ştie ce-i datorezi cuiva pe care-l părăseşti; are să-l asculte politicos până la capăt, e-o nimica toată. O priveşte cu un aer bănuitor:

— Am. Înţeles! E vorba de alt bărbat!

— O! Cu viaţa pe care-o duc!

— Într-adevăr; nu cred. Nu m-ai iubit. Nu iubeşti pe nimeni. Există femei frigide la pat. Tu eşti mai rău. Suferi de frigiditatea inimii.

— Nu e vina mea.

— Şi dacă ţi-aş spune că mă duc să-mi fac capul ţăndări pe autostradă?

— JST-ai fi atât de stupid. Hai, nu face n dramă din asta. Una pe care o pierzi… Oamol n-ii sunt atât de interşanjabili.

— tot ce-mi spui e atroce. Lucien se ridica. I

— Să ne-ntoarcem. Altfel mi-ar veni chef şi te bat.

Merg în tăcere până acasă la Laurence. Ea coboară şi stă o clipă nehotărâtă, pe marginea trol tuarului.

— La revedere, zice ea.

— Nu. Niciun la revedere; iar cu afecţiunea şterge-te la cur. Am să-mi schimb dugheam şi n-am să te mai văd în viaţa mea.

Închide portiera, ambreiază. Laurence nu e prea mândră de ea. Dar nici nemulţumită. „Trebuia s-o fac” îşi zice ea. Nu ştie prea bine de cel

L-a-ntâlnit azi pe Lucien la „Publinf” şi nu şi-au vorbit. E zece seara. Face ordine prin cameră când a-ude zbârnâitul telefonului şi vocea lui Jean-Charles:

— Laurence! vrea să vorbească maică-ta cu tine.

— Tu eşti, Dominique?

— Da. Vino imediat.

— Ce s-a-ntâmplat?

— Am să-ţi spun.

— Vin numaidecât.

Jean-Charles îşi ia din nou cartea; o-ntreabii cu un aer plictisit:

— Ce s-a-ntâmplat?

— Cred că Gilbert i-a spus.

— Ce mai bramburească!

Laurence îşi pune paltonul, sărută fetiţele.

— De ce pleci la ora asta? zice Louise.

1 – Mammie e cam bolnavă. M-a rugat să-i t timpăr nişte medicamente.

Ascensorul o duce în garaj, unde se află ma –, 111.1 împrumutată de taică-său. Gilbert i-a spus! Intră-n marşarier, iese. Să fie calmă, să fie

— Ilrnă. Respiră de câteva ori adânc. Să-şi păstreze firea. Să nu meargă prea repede. Din fericire, găseşte numaidecât loc şi garează lângă trotuar. Stă o clipă, nemişcată, în faţa scării. N-are curaj să urce, să sune. Peste ce-are să dea dincolo de uşă? Urcă, sună.

— Ce ţi s-a-ntâmplat?

Dominique nu răspunde. E bine pieptănată, bine machiată, nu plânge, fumează nervos.

— Gilbert a plecat adineauri, zice ea cu o voce surdă. O conduce pe Laurence în salon:

E un nemernic. Cel mai mare nemernic. Şi nevastă-sa la fel. Toţi sunt. Dar am să mă apăr. Îmi vor pielea, dar n-au să reuşească.

Laurence o-ntreabă din ochi; aşteaptă; cuvintele ies cu greu din gura Dominicăi:

— Nu e vorba de Lucile. E vorba de Patrii ia. Netoata aia. Se-nsoară cu ea.

— Se-nsoară?

— ISe-nsoară. Îţi dai seama? Parcă văd. Nuntă mare la Manoir, cu lămâiţă. La biserică, liiudea cu Marie-Claire n-a trecut pe la popă. Iar Lucile, emoţionată, în chip de tânără mamă i miresei. Să mori de râs.

Izbucneşte-n râs, eu capul dat pe spate, sprijinit de spătarul fotoliului; râde cu ochii ficşi, palidă, iar sub pielea

gâtului apar nişte sfori proeminente, dintr-odată un gât de femeie foaricl bătrână. În asemenea cazuri trebuie să pălmuieşii oamenii sau să le azvârli apă rece-n cap, dai Laurence nu-ndrăzneşte. Spune doar: „Linişte; te-ite. Linişteşte-tie, te rog!”

Un foc de lemne agonizează în cămin, e prej cald. Râsul se opreşte, capul Dominicăise-n dreaptă, vinele gâtului dispar, faţa se prăbuşeşti1 Să vorbească.

— Marie-Claire acceptă divorţul?

— Foarte bucuroasă: mă urăşte. Presupun ci are să meargă la nuntă. Dominique dă cu pumnul în braţul fotoliului.

— Toată viaţa am luptat. Şi uite-o pe dobi toaca asta, la douăzeci de ani, nevaista unuia dintre cei mai bogaţi bărbaţi din Franţa. Are sii fie încă tânără când cât o să crape lăsându-i jumătate din avere. Ţi se pare drept?

— A! dreptatea. Ascultă: tu ai reuşit prin tine însăţi şi e foarte frumos. N-ai nevoie di nimeni. Asta dovedeşte puterea ta. Arată-le ci eşti tare şi că puţin îţi pasă de Gilbert…

— Ţi se pare frumos să reuşeşti prin tini însuţi! Habar n-ai ce-nseamnă asta. Ce trebuit să faici, să-nduri, mai ales când eşti femeie. Toate. I viaţa am fost umilită. Cu Gilbert… Vocea Do* minicăi se-nmoaie: – Cu Gilbert mă simţeam ocrotită, liniştită, în sfârşit liniştită, după atâţi. I ani…

A spus vorbele astea cu un asemenea accent, încât Laurence simte un fel de elan pentru ea, Siguranţa, liniştea. I se pare că-nţelege adevărul acestei vieţi de obicei atât de-nverşunata să se tU ghizeze.

I – Dominique dragă, trebuie să fiii mândră de tine. Şi să nu te mai simţi umilită niciodată.

Îl ită-l pe Gilbert, nu merită să-l regreţi. Bine-nţeles că e greu, asta are să-ţi ceară niţel timp, dar ai să reuşeşti…

— Nu ţi se pare umilitor să fii azvârlită la rebuturi ca o zdreanţă? Ah! parcă-i aud cum rid.

— Nu-i nimic de râs.

— Oricum au să râdă.

— Atunci sunt nişte imbecili. Lasă-i în J? ace.

— Dar nu pot. Nu-nţelegi. Eşti ca taică-tău, pluteşti în afara lumii. Eu, au cu oamenii ăştia trăiesc.

1 – Să nu-i mai vezi.

I.

— Şi pe cine-am să văd? Lacrimile-ncep să cufgă pe chipul livid al Dominicăi să fii bătrână şi încă e-ngrozitor. Dar îmi ziceam că (ilibert are să fie alături de mine, că are să fie mereu alături de mine. Şi pe urmă, gata. Bătrânaţi singura: e-ngrozitor.

I – Nu eşti bătrână.

I – Am să fiu.

— Nu ieşiţi singură. Mă aii pe mine, ne ai pe noi.

Dominique plânge. Sub fard se află o femeie din carne şi din sânge, cu o inimă, care simte i µm îmbătrâneşte şi pe care o-nspăimiântă singurătatea: şopteşte:

O femeie fără bărbat e o femeie singură. Ai să otâlneşti alt bărbat. Până atunci ai meseria ta.

Meseria? crezi că-mi foloseşte la ceva Altă dată, într-a, devăr, fiindcă voiam să parvin Acum am reuşit şi mă-ntireb la ce bun.

— Ai reuşit ceea ce ţi-ai propus, ai o situaţii H ieşită din comun; ai o meserie pasionantă.

Dominique n-ascultă. Privirea ei fixează pe B reţele din faţă: – O femeie care-a reuşit! din la distanţă asta pipune. Dar seara, când rămâik singură în camera ta… absolut singură. Tresare! de parcă ar ieşi din transă: N-am să suport „Suporţi, suporţi”, zicea Gilbert. Da sau nu I

— Pleacă într-o călătorie. Du-te la BalbedJ fără el.

— Singură?

— Cu o prietenă.

— Mă ştii pe mine că am prietene? Şi unde să iau bani? Nu ştiu nici măcar dacă să pot păstra Feuverollul, costă prea mult treţinerea.

— Ia maşina, pleacă-n Italia, schimbă-ţi gândurile.

— Nu! Nu! N-am să cedez.

dJ

ani în I

Am să faJ nou atât ck-l ceva.

Chipul Dominicăi a devenit dur, încât Laurencei îi e frică.

— Ce? ce poţi face?

— În orice caz, am să mă răzbun.

— În ce fel?

Dominique ezită; un fel de zâmbet monoseşte gura:

— Sunt sigură că i-au ascuns fetei culcatul! mă-sii cu Gilbert. Am să-i spun eu. Şi cum vor I bea despre Lucile: ţâţele pân'la genunchi I restul.

din schi

N-ai să faci una că asta ninie. N-ai să te duci la ea.

— Nu. Dar pot să-i scriu.

Vorbeşti serios?

Şi de ce nu?

Ar fi dezgustător.

Şi ce-mi fac ei mie nu-i dezgustător? Elelţa, *fair-play*-ul, ce glumă! N-au dreptul să-i facă să sufăr: n-am să le plătesc răul cu ME.

I.aurence n-a judecat-o niciodată pe Dorniiie, nu judecă pe nimeni; dar tremură. E-atât numeric în inima asta, se-ncolăcesc şerpi în să-mpiedice aşa ceva, cu orice preţ.

— N-are să-ţi folosească la nimic; ai să iifoseşti în ochii lor şi de căsătorit tot au să căsătorească.

— Mă-ndoiesc, zice Dominique. Se gândeşte, Ulează: – Patricia e-o gâscă. Asta e genul ilei: ai amanţi, dar fetiiţa nu ştie nimic, feli e fată-mare, merită cunună de lămâiţă… I.aurence e uimită de brusca vulgaritate a minicăi. Dominique n-avusese niciodată vocea M, nu folosise niciodată limbajul ăsta; nu vor –, le Dominique, vorbeşte altcineva.

Când are să afle adevărul cred că oaia Domin! are să aibă un şoc.

— La un ţi-a făcut nimic, n-are nicio vină. Ba are şi ea. Cu o voce agresivă, Dominit ftdaugă: – De ce-i aperi?

Te apăr împotriva ta însăţi. Ascultă, ai spus mir, tuna că trebuie să ştii să primeşti loviturile; n, aşa de indignată pe Jeanne Texcier.

Dar eu nu mă sinucid; mă răzbun.

Ar fi curata

Ce să spună, ce argument să găsească?

— Au să spună că minţi.

— N-are să le spună: are să-i urască mult.

— Admite că le spune. Au să povestească tot c-ai scris scrisoarea asta.

— Da’ de unde! N-au să-şi spele rufele il) (dare în public.

— Au să spună c-ai scris nişte scrisori gustătoare, fără să precizeze.

— Atunci am să precizez eu. Îţi închipui ce-are să creadă lumea de puternice e şocata. Jean-Charles detestă patlimul, de acord; dar oricum, ce indiferenţă-n de I lui!

uşa să cum în urma ei. Conduce încet. Are să scrie oare BE cei °*Pl* sute de mii de francl. Cât şi. Costa i ic lentul. Şi mă socoteşte pe mine răspunzătoare.

minique scrisoarea aceea?

s-o-mpied

J. Ipăceală! Totdeauna m-am lăsat la voit împlării. N-am hotărât niciodată nimic: nici n.ir căsătoria, nici măcar meseria; nici po (mum cu Lucien: a-nceput şi s-a sfârşit fără 1 i mea. Lucrurile mi se-ntâmplă şi atâta tot. n. I fac? Să cer sfatul lui Jean-Charles?

O, Doamne! Dac-ai şti-n ce hal era Dotjne p – Ul fetiţlique! zice ea. Gilbert i-a spus tot.

— Că „u admit să fiu călcată pe bătăm! 1” „O.1 ” 1 „d” pî” StrCC°” S orice ca; Şi”, o femeie pătăftă; o femeie. I

Inna, părăsită pentru o fată tânără. Preferii e ahepiai: – O… fiu odioasă decât ridicolă. L *t*? Pe 5T că are» sul”.or, te mai. Bine, lovitura. Te implor ÎN „luna încoace atâta mi l-a vorbit de rău pe

Ei! mă oboseşti, zice Dominique. Bine iib O* i i i în s-o fac. Şi ce-i cu asta? Faţa i se descompun*? mt *f*? *uljime* de

lac? *u*? ia miA? e\De. N-ar nou, izbucneşte-n plâns: I vorbal. d. Ecil de Para e. * inrca, ar, îl una;

— N-am avut niciodată noroc. Taică-tău M trebuiască să-şi schimbe felul de viaţa, un incapabil. Da, un incapabil. Şi când, în *r** şi-ţi găsesc şi eu un bărbat, un bărbat adevij mă lasă pentru o tâmpită de douăzeci de ani/j 1 k» / tk» *

Vrp). a – Dominique nu-l iubeşte – pe Gilbert pentru

— Vrei să rămân cu tine în noaptea asta? r i y r r

— Nu. Dă-mi pilulele. Am să iau o doză, mare şi-am să dorm. Sunt istovită l) a dar. Gllbert are ba, m şi asU contează

Un pahar cu apă, o capsulă verde, două *J”*, comtează Pentru toata lumea’ închipuie-ţi!

primate mici albe. Dominique le ia: Hţ el cu o voce agresiva.

Acum poţi să pleci 1111 – 1 răspune-e S1 se-ndreaptă spre camera

Laurence o sărută şi-nchide uşa de la Se Vede că lui Jean Charles” stau încă ia în facă? îndată ce se pune. Aiccastă problemă.

! I prevină pe Gilbert? ar fi o trădare. Şi pe i ip, Gilbert nu poate supraveghea coresponiţ. I Patriciei. Să plece cu maică-sa într-o căbric, numaidecât, chiar mâine? Are să refuze.

Îşi scoate hainele de pe ea cu gesturi brul Se-nfurie. Nu trebuie să mă-nfurii, trebuie I dorm bine. Un pahar de apă, mişcări de r, 4 nastică, un duş rece. Evident nu puteam e «i pe sfatul lui Jean-Charles: să se amestece cil treburile altuia, Doamne fereşte! O singură soană ar putea s-o ajute pe Laurence: tata-s. LI totuşi, în ciuda înţelegerii şi-a generozităţii II n-are să-l înduioşeze în privinţa amărăciunii Dominicăi. O dată-n viaţă ia şi ea o caşetă i L inte de-a se urca-n pat. Prea multe emoţii I duminică până acum: totdeauna vin toate ill data.

De teamă să n-o trezească pe mamă-sa, 14 rence s-a abţinut să-i telefoneze până-n moment când a plecat la birou. Întreabă:

— Cum te simţi? Ai dormit?

— Admirabil, până la patru dimineaţa.

În vocea Dominicăi e un fel de sfidare vesti

— Doar până la patru?

— Da. La patru m-am trezit. Tăcere; îl pe un ton victorios Dominique azvârle: – 1 1 scris Patriciei.

— O, nu! Laurencei începe să-i bată repji inima: – Şi i-ai trimis scrisoarea?

— Cu taxă de urgenţă, la ora cinci. Mă anii ca o nebună când mă gândesc ce mutră face pl puşica.

— Dominique! n-are niciun rost. Patricia 4 trebuie să citească scrisoarea asta. Telefonea7; i implor-o să nu deschidă scrisoarea.

— Glumeşti. De altfel, e prea târziu, a şi I tit-o.

1. Mirence tace. Închide telefonul şi de abia are ită s-ajungă la baie: un spasm îi sfâşie stontil, varsă tot ceaiul pe care l-a băut mai adiţii i; de ani de zile nu i se mai întâmplase verse de emoţie. Cu stomacul gol, tot se mai liioleşte de spasme. N-are imaginaţie, nu şi-i liipuie nici pe Patricia, nici pe Lucile, nici Gilbert, nimic. Dar îi e frică. O frică înutitoare. Bea un pahar cu apă şi se prăvăleşte Un divan.

— Eşti obosită, mamă? întreabă Catherine.

Un pic. Nu e grav. Fă-ţi lecţiile.

Eşti obosită sau eşti tristă? Din cauza lui inimie?

De ce mă-ntrebi?

— Adineauri spuneai că-i e mai bine, dar nu treai prea convinsă.

Catherine ridică spre maică-sa un chip îngrimt dar plin de-ncredere. Laurence o apucă de ºC şi-o strânge la piept.

Nu e chiar bolnavă. Dar trebuia să se măi cu Gilbert şi el n-o mai iubeşte, şi are să îsoare cu alta. Iar mammie e amărâtă.

A! Catherine reflectează: – Ce putem e?

Să fim drăguţi cu ea. Altceva nimic.

Mamă, mammie are să se facă rea?

Cum aşa?

Brigitte zice că oamenii sunt răi fiindcă sunt. Fericiţi,

Afară de naziști.

Ţi-a spus ea asta? Laurence o strânge pe itherine la piept şi mai tare: – Nu. Mammie ne să se facă rea. Dar când ai s-o vezi să fii u illă: să te faci că nu ştii că e tristă.

L

E ininique trebuie să fie acolo. Cineva într-un irtament pustiu, ce-nseamnă asta? Un mort.

— Tu nu vreau să lu’ tristă, zice Catherii

— Eu sunt fericită că am o fetiţă atât de (îi guţă. Du-te şi fă-ţi lecţiile şi nu-i pomeni L sei nimic din toate astea: e prea mică. Promit

— Promit, zice Catherine.

O sărută pe maică-sa pe obraz şi pleacă zii bând. O copilă atât de iubitoare, de sinceră. trebui s-ajungă femeie ca mine, cu pietre-n pid şi fumuri de pucioasă-n cap?

„Să nu ne mai gândim la asta, nu vreau să mai gândesc” îşi spune Laurence în timp ce, biroul ei de la „Publinf”, discută cu Mona şi Lucien despre lansarea linoului Floribelle. Unsp zece jumătate. Patricia a primit scrisoarea de opt dimineaţa.

— Asculţi ce-ţi spun? întreabă Lucien.

— Bine-nţeles.

E-nţepat şi ranchiunos, ostil; ar prefera să nu mai vadă chiar deloc, dar Voisin refuză să-i d chumul. Inocenţa linoului, inocenţă sofisticaţii transparenţă: limpezimea izvoarelor, dar şi indii creţie impertinentă; trebuie mers pe aed contraste. Soneria telefonului o face pe Laurcia să tresară. Gilbert: „Te sfătuiesc insistent să tir pe la maică-ta”. O voce tăioasă, rea: Gilbi a-nchis. Laurence formează numărul maica Urăşte acest instrument care-i apropie atât t mult pe oameni, îi depărtează, această Casanţi, al cărei apel strident sparge brusc zilele şi pil care se anunţă drame! La celălalt capăt al îi rului soneria zbârnâie în gol: ai zice că apanimentul e pustiu. Dar după spusele lui Gilbn

— Mama a avut un accident. Un atac, nu ştiu mume… Dau o fugă până la ea.

reprobabil o mutră ciudată; nici Lucien nici Hia nu spun un cuvânt.

leargă; se urcă-n maşină şi conduce cât poate repede; lasă maşina pe partea unde nu-i voie; a treptele câte patru deodată, neavând grăbi să cheme ascensorul; sună de trei ori re –, it. Tăcere. Lasă degetul pe buton.

— Cine e?

Laurence.

Uşa se deschide. Dominique îi întoarce spat; poartă un halat bleu. Intră-n camera ei; f rtlelele sunt trase. În penumbră se zăreşte un în răsturnat pe jos, nişte lalele-mprăştiate şi-o jitoacă pe mochetă. Dominique se prăvăleşte» O berjeră: ca zilele trecute, cu capul dat pe de cu ochii-n tavan; gâtul cu vinele ţepenei Umflă de plâns. Partea din faţă a halatului e iţiată, nasturii smulşi:

M-a pălmuit.

Laurence se duce la baie, deschide dulăpiorul medicamente.

— N-ai luat tranchilizante, nu? Atunci în Ifilte asta.

Dominique se supune. Vorbeşte cu o voce a nitnui. Gilbert a sunat la zece, ea a crezut că-inarul şi i-a deschis. Patricia a dat fuga să lfngă-n braţele lui Gilbert, iar Lucile ţipa, el rtchis uşa cu piciorul, o mângâia pe Patricia pe ip atât de tandru şi-i vorbea cu o voce atât de ilşiitoare şi-acolo, în vestibul, o insultase, o pălmuise, o apucase de gulerul halatului bleu I târâse în cameră. Dominique se-năbuşe, sughi

— Nu-mi mai rămâne decât să mor.

— De fapt ce s-a-ntâmplat? Laurence sitl că-i ia creierul foc. În dezordinea asta, cu p.il nefăcut, cu halatul sfâşiat, cu florile răsturni îl vede pe Gilbert cu mâinile lui mari şi-ngrii şi răutatea de pe chipul lui niţel cam prea; t să fi-ndrăznit...! Ce l-ar fi-mpiedicat s-o faci Pe Laurence o apucă groaza, groaza de ceea s-a petrecut cu Dominique în acele câteva Cluj de ceea ce se petrece-n clipa asta. Ah! t* imaginile s-au făcut ţăndări şi n-are să mai I niciodată posibil să le cârpească. Laurence ar vi să ia şi ea un tranchilizant, dar nu, are nevi de toată luciditatea.

— Ce brută! zice ea. Sunt nişte brute.

— Vreau să mor, şopteşte Dominique.

— Haide, haide! Nu plânge, i-ar face pl mare plăcere, zice Laurence. Spală-te pe faţă, I un duş, îmbracă-te şi hai să ieşim.

Gilbert a-nţeles că există o singură cale dl o lovi pe Dominique până-n măduva oaselil umilirea. Are să-şi revină? Ce uşor ar şi de Laurence ar putea s-o ia-n braţe, şi s-o mânca pe Catherine. Ceea ce-o zdrobeşte este repull asta amestecată cu milă: aşa cum i-ar fi ml de-o broască strivită, fără să se hotărască atingă. Are oroare de Gilbert, dar şi de maică îi

— Chiar acum îi povesteşte totul Patricici I.ucilei.

— Ba nu. Nu-i nicio scofală să brutalizezi femeie.

— E mândru de asta: are să se laude peste tot. Îl cunosc…

— N-ar putea spune care-s motivele. Chiar u mi-ai spus ieri: n-are să strige-n gura mare.1 s-a culcat cu mama logodnicei lui.

— Scârba! i-a arătat scrisoarea.

Laurence se uită la maică-sa cu stupoare:

— Bine, Dominique, ţi-am spus că are să i-o trate.

— N-am crezut. Am crezut că are să fie scârltâtă şi că are să rupă logodna. Asta ar fi trebuit iX facă, din consideraţie pentru maică-sa: să ură şi să rupă logodna. Dar vrea paralele lui iilbert.

Ani de zile a tratat oamenii ca pe nişte obstacole care trebuie doborâte şi-a reuşit; până l, i urmă, a uitat că ceilalţi există pe cont propriu) i că nu se supun obligatoriu planurilor ei. Înulpăţănându-se în istericalele şi-n comediile ei. Imitând totdeauna pe cineva pentru că nu ştie» Îşi invente o comportare personală potrivită cu împrejurările. E luată drept femeie cu cap, stă) înă pe sine, descurcăreaţă…

— Îmbracă-te, repetă Laurence. Pune-ţi ochelarii negri şi te iau să mâncăm undeva în împrejurimile Parisului, unde suntem sigure că nu-ntâlim pe nimeni.

— Nu mi-e foame.

t – Dacă mănânci îţi face bine.

Dominique trece în baie. Calmantul a avut afect. Îşi

face toaleta fără vorbă. Laurence aruncă llorile, şterge apa, telefonează la birou. O urcă pe maică-sa în maşină. Dominique tace. Ochelarii mari negri îi subliniază paloarea feţei.

Laurence a ales un restaurant numai sticlă, pe-ul colină de unde se vede un peisaj întins de peri i ferie. În fundul încăperii e o banchetă. Un loc! scump, fără să fie elegant, unde mu vin cunoştin «tele Dominicăi. Aleg o masă.

— Trebuie să-mi previn secretara că nu vin azi, spune Dominique.

Se depărtează, cu umerii niţel încovoiaţi. L-au rejice iese pe terasa care domină câmpia. În depărtare, albul Sacre-Coeurului, ardezia acoperişurilor din Paris strălucesc sub un cer de uni albastru intens. Este o zi dintr-acelea în care sol strecoară veselia primăverii sub frigul Lui decern-l brie. Păsările cântă în copacii fără frunze. Jos, I pe autostradă, maşinile aleargă, scânteietoare. Lau-i rence stă nemişcată; timpul se opreşte brusc. Înl dărăitul acestui peisaj calculat, ou drumurile lui, 1 cu marile lui ansambluri arhitectonice, cu parl celările lui, cu maşinile lui care se grăbesc, transl pare ceva atât de emoţionant încât Laurence uităl de griji, de intrigi, de tot; ea nu mai e altceval decât o aşteptare fără-nceput şi fără sfârşit. Pal sărea cântă, nevăzută, vestind depărtata înnoire!

O nuanţă trandafirie stăruie la orizont, iar Lau-l rence rămâne un timp paralizată de-o tulburard misterioasă. Apoi se trezeişte din nou pe terasa! unui restaurant; îi e ifrig, se-ntoarce la masa!

Dominique se-aşază lângă ea. Laurence îi înl tinde lista.

— N-am chef de nimic.

— Alege totuşi ceva.

— Alege tu pentru mine.

Dominicăi îi tremură buzele; pare sfârşită. Vocea ei devine umilă: 1 – Laurence, să nu vorbeşti cu nimeni despre ueaba asta. Nu vreau să afle Marthe. Nici Jean (har

Ies, nici taică-tău.

— Bine-nţeles că nu.

Laurence e gâtuită. E-nduioşată de maică-sa, nu vrea s-o ajute. Dar cum?

— Dac-ai şti ce mi-a spus! E-ngrozitor. E un un îngrozitor.

Îndărătul ochelarilor negri curg două lacrimi.

— Nu te mai gândi. Impune-ţi să nu te mai i. Indeşti.

— Nu pot!

— Pleacă undeva. Ia-ţi un amant. Şi pune punct.

Laurence comandă omletă, peşte, vin alb. Ştie, a o aşteaptă ore-n şir de bătut apa-n piuă. Se resemnează. Dar până la urmă n-a trebui să se despartă de Dominique. Şi atunci?

Dominique face un fel de grimasă vicleană, maniacală:

— Mă gândesc că totuşi le-am stricat niţel noaptea nunţii, zice ea.

*

I – Aş vrea să găsesc ceva şic pentru Dufreni, zice Jean-Charles.

— Ar trebui să cauţi în cartierul tatii.

Jean-Charles are o parte de buget specială pentru cadouri, gratificaţii, ieşiri în oraş, recepţii, întâmplări neprevăzute, şi-o controlează cu-aceeaşi pfijă pentru ordine şi echilibru ca şi pe celelalte. Când vor face cumpărăturile, după-amiază, cheltuielile au să fie dinainte stabilite, cu o aproximaţie de câteva mii de franci. Treabă delicată. Să nici nu pari că te caliceşti, dar nici c-azvârli ci ţărână-n ochi, cadoul nu trebuie să oglindeasol această grijă, oi doar pe-aceea de a-i fi pe placi destinatarului. Laurence aruncă o privire pesul cifrele pe care le scrie bărbatu-său.

— Cinci mii de franci pentru Goya, e cauţl puţin.

— E la noi doar de trei luni. N-o să-i facerul un cadou ca pentru un an.

Laurence tace. Are să dea zece mii de frann din banii ei; e comod să ai o meserie în care încasezi prime fără

ştirea consortului. Te scit teşte de discuţii. Este inutil să-l indispună pe Jean-Charles. Notele Catherinei n-au să-i fac. T I plăcere. Trebuie totuşi să se hotărască să i lo arate.

— Copiii au adus ieri carnetul de note trimestrial.

1 – 1 întinde pe-al Louisei. Prima, a treia, a doua. Jean Charles trece indiferent cu privirea peste el.

— Al Catherinei nu-i chiar aşa de strălucit.

Jean-Charles se uită la el şi se-ncruntă: a douăsprezecea la franceză, a noua la latină, a opta la matematică, a cincisprezecea la istorie, a treisprezecea la engleză.

— A douăşpea la franceză! Era totdeauna primă! Ce s-a-ntâmplat cu ea?

— Nu-i place profesoara.

— A cincisprezeoea la istorie, a noua la latină!

Observaţiile nu-mbunătăţesc situaţia. „Ar putea învăţa mai bine. Voilbeşte la ore. Distrată”. Distrată: o moşteni asta de la mine?

— Ai vorbit cu profesoarele?

— Am vorbit cu cea de istorie; Catherine pare obosită, cu capul în nori sau, dimpotrivă, se agită, i face pe proasta. De multe ori, la vârsta asta, leliţele trec printr-o criză, a zis profesoara; se apropie de pubertate, nu trebuie să fim prea-ngriloraţi.

— Mi se pare o criză serioasă. Nu-nvaţă, noapn a ţipă.

— A ţipat de două ori.

— E destul. Cheam-o, vreau să vorbesc cu ea.

— N-o certa. Notele ei nu sunt totuşi dezasiruoase.

t – Te mulţumeşti cu puţin!

În camera copiilor, Catherine o ajută pe Louise u scoată abţibilduri. Este înduioşător de drăguţă cu soră-sa, de când a mică a plâns de gelozie. \n-am ce face, se gândeşte Laurence, Louise e frumoasă, e amuzantă, şi isteaţă, dar eu tot pe Catherine o prefer. De ce oare delăsarea asta la-nvălătură? Laurence are anumite păreri în privinţa asta, însă e hotărâtă să le păstreze pentru sine.

1 – Iubito, vrea tata să te vadă. E-ngrijorat din Cauza notelor tale.

Catherine o urmează-n tăcere, cu capul niţel plecat. Jean-Charles o priveşte sever:

— Ascultă, Catherine, 9 pune-mi ce-i cu tine. Anul trecut erai mereu printre primele trei. Îi vârâ carnetul sub nas: – Nu-nveţi, asta e.

— Ba da.

— A douăsprezecea, a cincisprezecea.

Catherine ridică spre taică-său un chip mirat:

— Are vreo importanţă?

— Nu fi obraznică.

Laurence intervine, cu o voce veselă:

— Dacă vrei s-ajungi doctoriţă, trebuie să-nvca mult.

— A, am să-nvăţ; asta are să mă intereseze. JJ spune Catherine. Ce se-nvaţă acum nu mă interesează.

— Istoria, literatura nu te interesează? rosteau Jean-Charles cu o voce indignată.

Când discută, Jean-Charles vrea mai degrabă în aibă dreptate decât să-şi înţeleagă interlocutorul, altfel ar întreba: ce te interesează? Catherine n-ar şti să răspundă, însă Laurence ştie: o interesează lumea din jurul ei, această lume care i se ascunde, dar pe care-o zăreşte.

— Prietena ta Brigitte te face să vorbeşti în clasă?

— O! Brigitte e-o elevă foarte bună. Vocea Catherinei se-nsufleţeşte: – Are note proaste l; i franceză fiindcă e proastă profesoara, dar a fost prima la latină şi-a treia la istorie.

— Foarte „bine, ar trebui s-o imiţi. Sunt amărât să ştiu că fetiţa mea e-o leneşă.

Catherinei i se umplu ochii de lacrimi; Laurence o imângâie pe cap.

— În trimestrul următor are să-nveţe mai bine, Acum are să profite de vacanţă, are să uite de îi ceu. Du-te, iubito, şi joacă-te cu Louise.

Catherine iese din cameră, iar Jean-Charles spune cu o voce supărată:

— Dacă tu o mângjâi când eu o cert, degeaba mii mai

ocup de ea.

— E-atât de sensibilă.

— Prea sensibilă. Ce se-ntâmplă cu ea? plânge, pune-ntrebări nepotrivite cu vârsta ei şi nu-nvaţă.

Spuneai chiar tu că e la vârsta când îţi pui întrebări.

1 – Fie. Dar regresul ăsta la şcoală e anormal. M, i-ntreb dacă e bine să aibă o prietenă mai mare, i ea şi pe deasupra şi ovreică.

— Cum?

— Să nu mă crezi antisemit. Dar se ştie că mai tnţi copiii ovrei sunt de-o precocitate niţel cam îngrijorătoare şi de-o emotivitate excesivă.

— A! astea-s poveşti; nu cred absolut deloc. I. Rigitte e precoce fiindcă neavând mamă trebuie ga se descurce singură şi fiindcă are un frate mai mare cu care e foarte intimă; găsesc că are o influenţă excelentă asupra Catherinei; Catherine se maturizează, gândeşte, se deşteaptă. Dai prea mare importanţă succeselor şcolare.

— Vreau ca fata mea să reuşească-n viaţă. De ce n-o duci la un psiholog?

I – Ei asta-i! Dacă ar trebui să consulţi un psiholog ori de câte ori un copil rămâne în urmă la şcoală!

— Rămâne-n urmă la şcoală şi plânge-n somn.

De ce nu? De ce în caz de tulburări afective nu te-ai duce la un specialist de vreme ce cum tuşesc le duci la doctor?

— Nu-mi place deloc ideea.

— E clasic. Părinţii sunt numaidecât geloşi pe psihologii care se ocupă de copiii lor. Dar noi suntem destul de inteligenţi ca să depăşim atitudinea, ista. Eşti ciudată. În unele puncte de vedere eşti modernă, iar în altele, pur şi simplu retrogradă.

— Retrogradă sau neretrogradă, mie mi se pare (Catherine foarte bine aşa cum e; nu vreau să mi-o zăpăcească nimeni.

— Un psiholog n-are să ţi-o zăpăcească. Aici să-ncerce să vadă ce e-n neregulă şi-atâta tot.

— Ce e-n neregulă: adică ce-nseamnă asta I După

părerea mea, ceva e-n neregulă cu oamenlil pe care tu-i socoteşti normali. Dacă pe CatheriuH

O interesează altceva decât ce se-nvaţă la şcoali nu-nseamnă că-i lipseşte o doagă.

Laurence a vorbit pe un ton violent de care st miră şi ea. Să-ţi urmezi drumul, fără să te abaţii nici cu un pas, să nu te uiţi nici la dreapta, niul la stânga, să-ţi faci datoria la orice vârstă) i dacă te-nfurii, să bei un pahar cu apă şi să faci gimnastică. Cu mine a mers, a mers perfect; datl n-o să mă silească nimeni s-o cresc la fel pe Cnt therine. Spune cu putere:

— N-am s-o-mpiedic pe Catherine să citeascij ce-i place şi să umble cu prietenele la care ţine

— Recunoaşte că şi-a pierdut echilibrul. Tai «că-tău avea dreptate-n cazul ăsta: informare) este grozavă, dar periculoasă pentru copii. Trebuie să fim atenţi şi s-o ferim, poate, de unele în fluenţe. E inutil să afle de pe-acum toate amăra I ciunile vieţii. Are vreme mai târziu.

— Crezi? Nu va fi niciodată vreme, nu e ni-l ciodată vremea, zice Laurence. Mona are dreptaicl când spune că nu-nţelegem nimic. Citim în fiecare zi în ziare lucruri îngrozitoare, dar conţi nuăm să le ignorăm.

— Ah! nu-ncepe iar să-mi faci o criză de conştiinţă ca-n ’62, zice Jean-Charles sec.

Laurence simte că albeşte la faţă: parcă ar fi pălmuit-o. Tremura, îşi ieşise din fire în ziua când citise povestea cu femeia aceea torturată îngrozitor. Jean-Charles o strânsese la piept, ea, le lăsase-n braţe cu-ncredere, iar el spunea: „E io, iznic”; ea crezuse că era şi el emoţionat. Din în/. A lui se liniştise, făcuse un efort ca să-ndepărtke amintirea asta şi aproape că reuşise. La urma nuci, din cauza lui evitase de-atunci încoace t mai citească ziarele. De fapt, lui puţin îi păsa a povestea aceea, zicea şi el: „E groaznic”, în.ir ca s-o liniştească: iar acum îi aavârlea-n 1 iţa incidentul ăsta. Eu un fel de ură. Ce tră «li.ro! Atât de sigur pe dreptul lui; furios dacă-i iru: am imaginea pe care şi-a făcut-o despre noi, fjliţă, femeie exemplară, păsându-i prea puţin de HM ce suntem cu adevărat.

Nu vreau să moştenească şi Catherine ««astă conştiinţă a ta liniştită.

Jean-Charles bate cu pumnu-n masă; n-a suportat niciodată să-l înfrunţi.

— Tu o strici cu hipersensibilitatea ta.

— Eu şi hipersensibilă!

K de-a dreptul mirată. A fost hipersensibil. I, dar Dominique, apoi Jean-Charles au mătuşit în ea sensibilitatea. Mona îi reproşează că ne indiferentă, Luciien că n-are inimă.

Da, chiar zilele trecute, cu ciclistul ăla.

Pleacă de-aici, zice Laurence, sau dacă nu, plec eu.

Plec eu: trebuie să trec pe la Monnod. Dar n-ai face rău nici tu să te duci la un psihiatru, zice Jean-Charles ridicându-se de pe scaun.

Laurencese-nchide-n camera ei. Să bea un luliar cu apă, să facă gimnastică: nu. De data mi a nu-şi stăpâneşte furia; în piept i se dezlănţuie mi uragan, îi zguduie toate celulele, o durere fizică, dar simte că trăieşte. Se revede stând pe marginea patului, aude vocea lui Jean-GhariciH, în 3 at’s! ul ar asta nu’s” a f. Acut a? a e u5 or” E o prostie; avem asigurare de categoria f însî să om mare zice atherine Pe treia. Oricine ar fi depus mărturie în favoare”, l ton convins.

ta”. Laurence îşi dă seama într-o fracţiune din. E-adevăraţ al” 5, 11 ucum exem secundă că Jean-Charles nu glumea. Îmi repro» [8]1» sa ai nişte fetiţedragalaşe cavoi.

şi încă-mi reproşează că nu l-am scutit d-le o «Tatii nu-i par atât de drăgălaşa.

sute de mii de franci riscând să omor un om. U» Ba da! Dacă n-ar ţine atât de mult la tine, de la intrare s-a-nchis, Jean-Charles a plecat. II Wţ» n i-ar pasa că ai note proaste.

ar fi făcut aşa ceva? În orice caz, e furios pl – Rez, mine că n-am făcut-o. – Bine-nţeles.

Rămâne un timp pe scaun, cu sângele-n capi Arc

---

8 Celebră culegere de povestiri a lui Alpho»s« Daudn ritatea, caritatea3 ajutorul dat ţarilor subdez-

ca.re dreptate Jean-Charles? De la mine ceafa ţeapănă; ar vrea să plângf; de cifl m°? teni? aracerul ăsta nelinişt.1. T? Ş r? aZ™

«O. V 4— **» n/ otao tso PAnn Mful CITYIT N1111

cu ceafa ţeapănă; ar vrea să plângă; deci) «moşteni caracterul ăsta neumşin r vreme s-a dezvăţat să mai plângă? * că-ţi pui pecetea pe copii prin simplul

În camera copiilor se-aude un disc: datei (1 ca exişti. Un cuţit mroşit P™ ™maA™”.

vechi englezeşti; Louise scoate abţibilduri, Qremuşcan. Enervările cotidiene hazardul therine citeşte *Scrisori din moara mea*. Ridic» l, în cuvânt’al Jacen toat5 aceste e „privirea înte care-ar trebui să se şteargă în urma mea.

— Mamă, tata e foarte supărat? ftc se-ntipăresc în copila asta rare le rumegă TSln. * III care şi le va aminti aşa cum îmi amintesc eu

— S tu eftuunăra îl 0131 «flexiunile de voce ale Dominicăi. Pare nedrept. Vt în v te*’s*, a P°ţi să-ţi iei răspunderea pentru tot ceea

— Nu. Dar aş vrea să faci un efort... Fapci; sau nu facă. „Ce faci pentru ei?” Să

— În ultima vreme, tata e mereu supărat., a deodată socoteală într-o lume în care nimic le de o parte – certurile cu Vergne, pe 1”, (ÎI contează cine ştie ce. E un fel de abuz.

aţa „accidentul; s-a enervat când fetiţele-a Mamă, ne duci să vedem ieslea de Crăciun?

vrut să le spună cum a fost. Catherine a băgt întreabă Louise.

de seamă că e prost-dispus; ea simte nenorocire Da, mâine sau poimâine.

Dominicăi, anxietatea Laurencei. Oare din caui o să mergem şi la slujba de la miezul nopasta o avea coşmaruri? De fapt a ţipat de te tt? Pierrot şi Riquet spun că e-aşa de frumos, oriâi muzică şi cu lumini.

— Are unele supărări. Trebuie să luăm alt. O să vedem.

maşină şi costă mult. Şi-apoi e mulţumit că şi –, Atâtea poveşti uşoare pentru liniştit copiii: râurile lui Fra Angelico; viitorul minunat; solivoltate. Pe unele le resping, pe altele le accejiil mai mult sau mai puţin.

Sună: un buchet de trandafiri roşii cu car J de vizită, a lui Jean-Charles: „Cu dragostei scoate acele de gămălie, pergamentul; îi viul să le-arunce la lada de gunoi. Un buchet e totl deauna altceva decât nişte flori: înseamnă prici tenie, gratitudine, veselie. Trandafiri roşii: dragoste fierbinte. Exact pe dos. Nici măcar o remuţ care sinceră, e sigură că nu; simplă deferenţii faţă de convenţiile conjugale: fără ceartă i timpul sărbătorilor de sfârşit de an. Aranjea? i trandafirii într-o vază de cristal. Nici vor!» de-o voluptuoasă pâlpâire de pasiune; dar trai) I daâfirii sunt frumoşi, şi dacă li s-a dat sarcini unui mesaj mincinos ei n-au nicio vină.

Laurence atinge cu buzele petalele parfumai în fond, ce părere am eu despre Jean-Charlesn Dar el despre mine? Arie impresia că asta n-ar» nicio importanţă. În orice caz, suntem legaţi viaţă. De ce Jean-Charles şi nu altul? Pentru u asta e. (Altă femeie tânără, alte femei tinerese-n. treabă-n clipa asta: de ce el şi nu altul?) Ori ce-ar face sau ar zice Jean-Charles, orice-ar faiil sau ar zice ea, nu va avea nicio urmare. Est. I inutil chiar şi să se-nfurie. Nimic de făcut.

Cum a auzit cheia-n broască, a alergat îmi intea lui, i-a mulţumit, s-au sărutat. Era foam vesel fiindcă Monnod i-a-ncredinţat un proieu de locuinţe prefabricate în împrejurimile Pa! râului: o afacere sigură şi care va aduce paralr A mâncat repede (ea a spus că a mâncat cu copiii, nu putea să-nghită nimic) şi au plecat cui taxiul să cumpere cadouri. Merg pe jos prin Rm

Ui Faubourg Saint-Honoré, pe-o vreme frumoasă) rece. Vitrinele sunt luminate, pe stradă şi-n (Băgazine sunt pomi de Crăciun; bărbaţi şi femei niblă grăbit sau hoinăresc, cu pachete-n mână, a zâmbetul pe buze. Se spune că oamenilor singuratici nu le plac sărbătorile. Eu degeaba nu ml singură, că tot nu-mi plac. Brazii, pachetele, i iubeţele o fac să se simtă prost.

— Vreau să-ţi fac un cadou foarte frumos, / *we* Jean-Charles.

Să nu faci nebunii. Cu maşina asta nouă…

Nu mai vorbi, de asta. Am chef să fac o nebunie şi de azi dimineaţă am şi cu ce.

Vitrinele defilează-ncel. Eşarfe, clipsuri, brăţări, lanţuri, bijuterii pentru miliardari – colerete de briante cu motive de rubin, coliere lungi de perle fere, de safire, de smaralde, brăţări de aur şi

În pietre preţioase – fanteziuri mai modeste, pietre semipreţioase de Tyrol, de Rin, jad, bile de ilii la în care dansează în voia luminii panglici i im Lucitoare, oglindă în inima unui soare de pai mrit, carafe de sticlă trasă, vaze de cristal gros înN iiiru un singur trandafir, altele de opalin alb hi bleu, flacoane de porţelan, de lac, pudriere în aur, altele încrustate cu pietre, parfumuri, loţiuni, atomizoare, cape de pene, caşmiruri, prospeţimea spumoasă a lenjeriei, moliciunea pufoasă a Miliţiilor de interior cu tonuri pastelate, luxul ia-mi. Urilor, al bucleurilor, al broşeurilor, al gofreurilnr, lenaje fine, presărate eu fir metalic, roşul surd.1 vitrinei de la „Hermes”, contrastul piele-blană hi pune-n valoare fiecare materie prin cealaltă, îi i de guf, dantele spumoase. Şi toţi ochii sclipesc de pofta, ai bărbaţilor ca şi ai femeilor.

Şi eu aveam ochii ăştia sclipitori! îmi plăccJ grozav să intru-n prăvălii, să mângâi cu privii rea foiala ţesăturilor, să hoinăresc prin pajiştr astea mătăsoase smălţate, cu flori fantastice; îi mâinile mele şiroia moliciunea mohairului şiangorei, prospeţimea pânzeturilor, graţia linon lui, căldura îmbătătoare a catifelelor. Fiindcă! plăceau aceste paradisuri cu solul acoperit a stofe luxoase, cu arborii-ncăreati de granate, I ştiut numaidecât să vorbească despre ele. Ia acum e victimă a reclamelor pe care le-a fabrii cât. Deformare profesională: îndată ce un tic cor sau un obiect mă atrage, mă-ntreb cărei cerinţe mă supun. Simte praful azvârlit în ociji proştilor, mistificarea şi toate aceste rafinamenin o excedează şi chiar o irită. Până la urmă ani să mă scârbesc de toate… Totuşi s-a oprit lui faţa

unei jachete de antilopă de-o culoare no definită: culoarea ceţei, a timpului, a rochii I lor din poveşti.

— Ce frumuseţe.

— Cumpăr-o. Dar ăsta nu e cadoul meu. N'l vreau să-ţi ofer ceva util.

— Nu, nu vreau s-o cumpăr.

Nu mai are chef de jachetă; jacheta n-ar mi avea aceeaşi nuanţă şi-aceeaşi catifelare, despar ţită de troaearul culoarea frunzei veştede, I hainelor de piele moale, a eşarfelor strălucitoart care-o-ncadrează-n vitrină; în fiecare obiect expus, de fapt, jind ale şti întreaga vitrină.

Pomeneşte numele unui magazin ou obiecte fol tografice:

— Să intrăm. Asta are să-i facă cea m. I mare plăcere Catherinei.

— Bine-nţeles, n-o s-o lăsăm fără cadou de rădun, zice Jean-Charles cu un aer preocupat.

! ar să ştii c-ar trebui să luăm măsuri.

— Îţi promit c-am să mă gândesc.

Cumpără un aparat uşor de manevrat. Un sein îi verde arată că lumina e bună; dacă lumina.11 e bună se face roşu, nu poţi greşi. Catherineire să se bucure. Dar aş vrea. Să-i dau cu totul ţitceva: siguranţa, bucuria, plăcerea de-a fi pe Ittme. Asta pretind că vând când lansez un produs. Minciună. În vitrine, obiectele păstrează încă nim. III care le aureola în imaginea de pe hârtia cerată.

I Iar când le iei în mâna vezi doar o lampă, o Umbrelă, un aparat de fotografiat. Inerte, reci.

I. a „Manon Lescaut* e o mulţime de lume: tonei, câţiva bărbaţi, perechi. Ăştia sunt tineri llătoriţi: se privesc drăgăstos în timp ce el îl pune ei o brăţară la mână. Cu ochi străluoimn, Jean-Charles îi prinde Laurencei la gât un «lior: „Îţi place?" Un colier superb, străluciuir şi sobru, dar prea luxos, prea scump. Lauifiicese-ncordează. Jean-Charles nu mi-ar oferi i ni ierul dacă n-ar fi fost cearta de azi dimineaţă. E o compensaţie, un simbol, un înlocuiânr. Un înlocuitor de ce? înlocuitor de ceva ce nu mai există, care poate n-a existat niciodată: o ieşitură intimă şi caldă

oare ar face inutile toate niilourile.

— Îţi stă grozav de bine! zice Jean-Charles.

Oare Jean-Charles nu simte între noi apăsata lucrurilor nerostite? nu a tăcerii, ci a fraii lor goale; nu simte depărtarea, absenţa, sub i tiriuazia riturilor?

Scoate bijuteria cu un fel de furie, ca şi câfil ar scăpa de o minciună.

— Nu! n-am chef.

— Ai spus că-ţi place.

— Da. Zâmbeşte slalb: – Dar e-o nebunişi

— Eu hotărăsc dacă este sau nu, zice el pa un ton nemulţumit. În sfârşit, dacă nu-ţi placa să renunţăm.

Laurence ia din nou colierul în mână: la «bun să-l supere? Mai bine să termine cu aşi J

— O, e splendid. Dar mă gândeam că cd nebunie. La urma urmei, treaba ta.

— Mă priveşte.

Ea înclină un pic capul ca el să-i poau prinde colierul: imaginea cuplului care încă adoră după zece ani de căsătorie. Jean-Charic cumpără liniştea conjugală, bucuriile căminului, înţelegerea, dragostea; şi mândria de sine. Lan rence se priveşte-n oglindă.

— Iubitule, ai avut dreptate să insişti: sân nebună de bucurie.

Prin tradiţie, Revelionul se petrece la Mar I the. „Ăsta e privilegiul femeii fără slujbă, am I timp cât poftesc”, zice ea cu complezenţă. Chel I tuielile se-mpart între Hubert şi Jean-Charles: I de multe ori se ciorovăiesc fiindcă Hubert 11 calic (e drept că nu-l dau banii afară din casă), iar Jean-Charles nu vrea să dea mai mult dec îi cumnatu-său. Anul trecut, masa a fost cam să-l răcăcioasă. Astă seară merge, îşi spune Lauremcc! după ce s-a uitat la bufetul aranjat în fundul! salonului, pe care Marthe l-a „crăciunit” cu lu-l mâixări, cu un brăduţ, cu vâsc, cu ilex, cu beteală, cu globuri strălucitoare. Tatăl lor a adus patru sticle de şampanie pe care le are de la un prieten din Reims, iar Dominique, un enorm pateu de ficat de Perigord „mult mai bun decât. El de Strasburg, cel mai bun pateu

de ficat din Franţa”. Cu friptura înăbuşită, cu salata de urez, cu gustările, cu fructele, cu pişcoturile, cu niclele de vin şi de whisky, e de mâncat şi de băut pe săturate pentru zece persoane.

În ceilalţi ani, Dominique petrecea sărbătorile cu Gilbert. Laurence a avut ideea s-o invite astă-seară. L-a-ntrebat pe taică-său:

— Te superi? E-atât de singură şi de nenorocită.

K – Mi-e absolut indiferent.

Nimeni nu cunoaşte detaliile, dar toată lumea

O la curent cu despărţirea dintre Dominique şi Gilbert. Sunt invitaţi Dufrenii, adtişi de Jeaniharles, Henri şi Therese V.uillenot, prieteni cu

1 Iubert. Dominique e stil „petrecere-n familie”; c-mbrăcaia ca o”. Tânără bunică”, într-o rochie sobră de Jersey culoarea mierii, cu părul mai mult alb decât blond. Zâmbeşte cu blândeţe, aproape cu timiditate, şi vorbeşte foarte încet; face abuz de tranchilizante şi de asta are un aer atât de apatic. Cum rămâne singură, faţa i se prăbuşeşte. Laurence se apropie de ea:

— Cum ţi-ai petrecut săptămâna?

— Nu tocmai rău; am dormit destul de bine.

Un zâmbet mecanic: parcă şi-ar trage de colţurile gurii cu două sfori; dă drumul sforilor.

— M-am hotărât să vând casa de la Feuverolles. Nu pot să-ntreţin singură asemenea hărăbaie.

— Păcat. Dac-ai putea să te aranjezi într-un fel…

— Pentru ce? Pe cine să mai primesc acolo? Lumea interesantă, Houdan, Thirion, Verdelet, I veneau pentru Gilbert.

— O, ar veni şi pentru tine.

— Crezi? încă nu cunoşti viaţa. Social, o I femeie nu e nimic fără un bărbat.

— Nu-i cazul tău. Tu ai un nume. Eşti I cineva.

Dominique dă din cap:

— Chiar cu un nume, o femeie fără bărbat e!

O semiratată, un fel de epavă… Văd cum se uită lumea la mine: e cu totul altfel decât înainte, crede-mă.

Dominique are-o obsesie: singurătatea.

Se-nvârteşte un disc, Therese dansează cu Hubert, Marthe cu Vuillenot, Jean-Charles cu Gisele, I iar Dufrene o invită pe Laurence. Toţi danlsează foarte prost.

— Eşti strălucitoare astă seară, zice Dufrene. I

Laurence se zăreşte într-o oglindă. E-mbră I

I

cată într-o rochie colantă neagră şi poartă coli erul ăsta care nu-i place. E totuşi frumos, iar Jean-Charles i l-a oferit ca să-i facă plăcere. Se găseşte foarte oarecare. Dufrene a (băut niţel şi are-o voce mai stăruitoare ca de obicei. Un băiat drăguţ, un bun camarad pentru Jean-Charles (deşi în fond nu se iubesc chiar aşa de mult, ba mai degrabă sunt invidioşi unul pe celălalt), dar Laurence n-are pentru el o simpatie deosebită.

Se schimbă discul, se schimbă dansatorii.

— Stimată doamnă, îmi acordaţi acest dans? întreabă Jean-Charles.

— Cu plăcere.

— E ciudat să-i vezi din nou împreună! zice Jean-Charles.

Laurence îi urmăreşte privirea; îl vede pe taică-său şi pe Dominique stând faţă-n faţă şi vorbind politicos. Da, e ciudat.

I – Pare să-şi fi revenit, zice Jean-Charles.

— Se-ndoapă cu tranchilizante, cu decontrariante, şi cu armonizatoare.

— De fapt, ar trebui să trăiască din ’nou împreună, zice Jean-Gharles.

— Cine?

— Taică-tău şi maică-ta.

— Eşti nebun!

— De ce?

— Au gusturi complet deosebite. Ea e o mondenă, el – un singuratic.

— Amândoi sunt singuratici.

Marthe opreşte discul: – E douăsprezece fără cinci.

Hubert pune mâna pe-o sticlă de şampanie:

— Ştiu un truc grozav pentru destupat şampania. S-a vândut zilele trecute la bursa de idei.

— Ştiu, zice Dufrene. Ştiu şi eu un truc şi mai bun.

Să vedem…

l fiecare face câte un dop să sară fără să verse o picătură, şi par foarte mândri (cu toate că fiecare s-ar fi bucurat ca celuilalt să nu-i reuşească). Umplu cupele.

— La mulţi ani!

— La mulţi ani!

Pahare ciocnite, pupături, râsete, şi-n stradă concertul claosoanelor.

— Ce zgomot îngrozitor! zice Laurence.

— Li s-au acordat cinci minute, ca la copiii care au neapărat nevoie să facă tărăboi între ore, zice taică-său. E vorba de adulţi civilizaţi.

— La urma urmei, trebuie arătat într-un fel că e sărbătoare, zice Hubert.

Destupă şi celelalte două sticle, se duc să ia pachetele-ngrămădite în spatele unei canapejle, desfac sforicelele aurii, deznoadă fundele, desfac hârtiile în culori vii, imprimate cu stele şi ou brazi, pândindu-se unii pe alţii cu coada ochiului, ca să vadă cine câştigă *potlatciul*[9]. „Noi", constată Laurence. Au găsit pentru Dufrene un ceas care arată ora din Franţa şi din toate ţările din lume; pentru taică-său – un telefon adorabil, copie după unul vechi, care are să meargă foarte bine ou vechile lui lămpi de gaz. Celelalte cadouri ale lor sunt mai puţin originale, dar rafinate. Dufrene a căutat mai ales tinichele. Lui Jean-Charles i-a oferit un *venusic* – inimă perpetuă care emite şaptezeci de bătăi pe minut – iar Laurencei un claxon-privighetoare tranzistorizat pe care ea n-o să-ndrăznească niciodată să-l pună la volanul maşinii, dacă imită într-adevăr cântecul privighetorii. Jean-Charles c-ncîncât: el are un *hobby* **, lucrurile care nu spun nimic, care nu servesc la nimic. Laurence a primit şi mănuşi, parfumuri, batiste, şi fiecare exclamă, se extaziază, mulţumeşte.

---

9 Potlatch — sărbătoare religioasă a indienilor americani ţi-a melanezienilor, constând din schimburi de daruri.

— Luaţi-vă farfurii, tacâmuri, serviţi-vă, staţi jos, spune Marthe.

Zgomot, clinchet de veselă, e delicios, mai luaţi. Laurence aude vocea lui taică-său:

I – Nu ştiaţi? Vinul trebuie şamibrat după ce l-aţi destupat, nu-nainte.

I – E remarcabil.

— Jean-Charles l-a ales. F – Da, cunosc un negustoraş foarte bun.

Lui Jean-Charles poate să i se pară excelent un vin care are miros pronunţat de dop, dar face pe cunoscătorul, ca şi ceilalţi. Laurence bea o cupă de şampanie. Râd, glumesc, dar ei nu i se par hazlii glumele lor. Anul trecut… Ei, da! nu se distrase grozav nici atunci, dar se prefăcuse că se distrează; anul ăsta n-are chef să facă eforturi, în cele din urmă e obositor. Pe urmă, anul trecut se gândea la Lucien: un fel de alibi. Se gândea că există cineva cu care i-ar fi plăcut să fie-mpreună; regretul era o flăcăruie romantică, o flăcăruie care o-ncălzea. Nici măcar un regret. Ie ce se hotărâse să facă vid în viaţa ei, să facă

— Mic emiţător muzical tranzistorizat, care, conectat la automobil, înlocuieşte cu triluri sunetele stridente ale claxonului clasic.

** Manie inofensivă (engl.)

economie de timp, de forţe, de inimă, când nu prea ştie ce să facă nici cu timpul, nici cu forţele, nici cu inima? Viaţă prea plină? prea goală? Plină de lucruri goale, ce harababură!

— Totuşi, priviţi profilul câtorva existenţe din zodia Capricornului şi a câtorva dintr-a Gemenilor: între ele există nişte analogii tulburătoare, zice Vuillenot.

— Din punct de vedere ştiinţific nu este exclus ca astrele să aibă influenţă asupra destinelor noastre, zice Dufrene.

— Ei asta-i! Adevărul este că epoca noastră e-atât de pozitivistă, încât, ca o compensaţie, oamenii au nevoie de miraculos. Se construiesc maşini electronice şi lumea

citeşte *„Planete”*[10].

Vehemenţa lui taică-său o-nveseleşte pe Laurence: a rămas atât de tânăr, cel mai tânăr dintre toţi.

— Aşa e, zice Marthe. Eu prefer să citesc Evanghelia şi să cred în misterele religiei.

— Chiar şi-n religie sensul misterului se pierde, zice doamna Vuillenot. Mi se pare-ntristător că liturghia se slujeşte-n franţuzeşte şi încă şi pe muzică modernă.

— Ah! nu sunt de acord, zice Marthe cu vocea ei inspirată. Biserica trebuie să fie-n ton cu timpurile.

— Până la un punct.

Se depărtează amândouă şi continuă cu glas scăzut o discuţie je care urechile necredincioase nu (trebuie s-o audă.

Gisele Dufrne întreabă:

— Aţi văzut ieri ia televizor retrospectiva?

— Da, zice Laurenoe; se pare c-am trăit un an ciudat; nu-mi dădusem seama.

— Toţi sunt la fel şi nu ne dăm niciodată seama, zice Dufrene.

Vezi *Jurnalul de actualităţi*, fotografiile din *Match”*, şi le uiţi încetul cu încetul. Când le revezi pe toate-mpreună, te miră niţel. Gadavre-nsângerate, de albi, de negri, autocare răsturnate în prăpăstii, douăzeci şi cinci de copii morţi, alţii făcuţi bucăţi, incendii, carcase de avioane sfărâmate, o sută zece pasageri morţi dintr-odată, cicloane, inundaţii, ţări întregi devastate, sate-n flăcări, răscoale rasiale, războaie locale, şiruri de refugiaţi năuciţi. Era atât de lugubru că-n cele din urmă aproape că-ţi venea să râzi. Trebuie să spunem că asistam la toate catastrofele astea confortabil instalaţi în decorul nostru familiar şi nu e-adevărat că lumea pătrunde-n el: nu vezi decât imagini, bine cadrate pe micul ecran şi care n-au greutate reală.

— Mă-ntreb ce o să zică peste douăzeci de ani lumea despre filmul *Franţa peste douăzeci de ani*, zice Laurence.

— Sub anumite aspecte are să te facă să zâmbeşiţi ca

---

10 Publicaţie de vulgarizare ştiinţifică, redactată la un nivel deosebit de ridicat,

toate anticipaţiile, zice Jean-Gharles. Dar în mare e-adevărat.

În contrast cu dezastrele astea, li s-a arătat Franţa peste douăzeci de ani. Triumful urbanismului: peste tot oraşe radioase care seamănă, pe-o suta de metri înălţime, cu nişte stupi, cu nişte furnicare, scăldate-n soare însă. Autostrăzi, laboratoare, facultăţi. Singurul inconvenient, a explicat comentatorul, este acela că francezii se vor prăbuşi sub povara unei asemenea abundenţe riscând să-şi piardă complet energia. Au arătat cu-ncetinitorul nişte tineri nepăsători, carie nu-şi dădeau nici măcar osteneala să pună un picior înaintea celuilalt. Laurence aude vocea lui taică-său:

— În general, după vreo cinci ani sau chiar după un an, bagi de seamă că planificatorii şi alţi profeţi s-au înşelat total.

Jean-Charles îl priveşte, ou un aer de superioritate cam plictisit.

— Se vede că nu ştii că la ora actuală previziunea viitorului e pe cale să devină o ştiinţă exactă. N-ai auzit niciodată despre „Rând lor poration”?

— Nu.

— Este un organism american dotat cu mijloace extraordinare. Sunt interogaţi specialişti din toate disciplinele îşi se face un calcul de date medii. Mii de savanţi din lumea-ntreagă participii la munca asta.

Pe Laurence o enervează aerul lui superior.

— În orice caz, când ni se spune că francezilor n-are să le lipsească nimic... Nu-i nevoie să consulţi mii de specialişti ca să ştii că-n douăzeci de ani de-aici înainte majoritatea încă n-are să aibă o baie, de vreme ce în majoritatea blocurilor de locuinţe ieftine se instalează doar chiu vete.

Amănuntul ăsta a scandalizat-o când Jeaniharles i-a expus proiectul lui de locuinţe prefabricate.

— De ce nu se fac băi? întreajbă Therese Vuiltnot.

— Ţevăria costă foarte mult şi ar ridica preţul neuinţelor, zice Jean-Charles.

— Şi dacă s-ar micşora beneficiile?

— Dragă, dacă s-ar micşora prea mult, nimeni ar mai fi interesat să construiască, zice Vuil-Icnot.

Nevastă-sa-l priveşte fără amabilitate. Patru inere perechi: cine pe cine iubeşte? De ce l-ai iubi pe Hubert sau pe Dufrene sau pe oricine iltcineva, după ce ţi-a trecut prima înflăcărare sexuală?

Laurence bea două cupe de şampanie. Dufrene le spune că-n afacerile cu terenuri este greu de Iftbilit o limită între escrocherie şi speculă: te paşte ilegalitatea.

— Dar e-ngrijorător ce spui dumneata, zice Hubert. Pare într-adevăr consternat.

Laurence schimbă un zâmbet amuzat cu tai-l uv-său.

I – Nu pot să cred, zice el. Dacă vrei să rămâi cinstit, există bine-nţeles posibilităţi, ţ – Cu condiţia să ai altă meserie.

Marthe a pus alt disc; dansează din nou; Laurence încearcă să-l înveţe pe Hubert să danlc/. E *jerk*[11], Hubert se străduieşte, îi iese sufletul, ceilalţi îl privesc cu un aer batjocoritor; ea – ntrenipe brusc lecţia şi se-apropie de taică-său care riscută cu Dufrknii.

„Demodat", n-aveţi pe buze decât euvâniiil ăsta! Romanul clasic e demodat. Umanismul e demodat. Dar apărându-l pe Balzac şi uman» mul poate că am să fiu la modă mâine. Acunu scuipaţi pe abstract. Deci v-o luasem înainte acum zece ani când refuzam să mă las dus. Nu. Existi altceva decât modele: există valori, adevăruri.

Şi ea a gândit de multe ori ce spune taică-său în sfârşit, nu gândeam cu vorbele astea, însă acuii când le aude i se par ale ei. Ea crede-n valori, în adevăruri care rezistă în faţa modelor. Dar can sunt ele, de fapt?

Abstractul nu se mai vinde, dar nici figurau vul, crizăn pictură, ce vrei, a fost o asemenea în Haţie. Se bate apan piuă. Laurence se plictiseşti Am chef să le propun un test, se gândeşte e; i Aveţi o asigurare de-a treia, un ciclist vi se-a-/ vârle sub roate; omorâţi detiistul sau faceţi pral maşina? Cine ar prefera, sincer, să dea opt sun de mii de

11 Stil „smuls", .smucit" de dans modern (engl.).

franci ca să salveze viaţa unui necunoscut? Tata, bine-nţeles, Marthe? Mă-ndoiesc; în orice caz, ea nu-i decât o unealtă în mâinile Domnului: dacă El a hotărât să-l cheme la El pl bietul băiat… Ceilalţi? Dacă l-ar cruţa pe ne norocit din reflex, sunt sigură că pe urmă ar regreta. „Jean-Charles nu glumea”. De raţe ori şirepetat fraza asta săptămâna care-a trecut? încă-l şi-o mai repetă. Oare eu sunt anormală? o anxloasă, o angoasată: ce am eu ce lor le lipseşte Puţin îmi pasă de roşcovanul ăla; dar mi-ar fi fost groază dacă l-aş fi omorât. Asta e influenţi tatii. Pentru el nimic nu face cât o viaţă omenească, chiar dacă oamenii i se par nişte no pricopsiţi. Pentru el banii nu contează. Pentru mine, da: totuşi, mai puţin decât pentru ei toţi: frage cu urechea fiindcă vorbeşte taică-său: în noaptea asta e mult mai puţin taciturn decât în ceilalţi ani.

— Complexul de castrare! explicând totul nu mai explică nimic. Mi-nchipui un psihiatru care-l uistă pe-un condamnat la moarte în ziua exeuţiei şi-l găseşte plângând: ce complex de casirare! ar zice el.

Rid, reiau discuţia.

— Cauţi o idee? Pentru ce nou produs? Tată-său îi surâde Laurencei.

— Nu, eram cu gândul aiurea. Mă plictisesc poveştile astea ale lor cu bani.

— Te-nţeleg. Ei cred sincer că banii înseamnă Icricire.

— Vezi, banii ajută.

— Nu sunt sigur nici măcar de asta. Se-aşază lângă ea:

— Nu te-am mai văzut deloc.

I – M-am ocupat mult de Dominique.

— E mai puţin vehementă ca altă dată.

I – E deprimată.

I – Dar tu?

— Eu?

— Tu cum o duci?

I – Perioada sărbătorilor e obositoare. În curând e expoziţia de albituri.

— Nuiştii la ce m-am gândit: ar trebui să

I. Iccm un mic voiaj amândoi.

Amândoi?

Vis vechi, niciodată realizat; pe vremuri era prea tânără, pe urmă au venit Jean-Charles şi copiii.

— Am concediu în februarie şi-aş vrea să prii fit să revăd Grecia. Nu te poţi aranja să vii lui mine?

Bucurie ca un foc de artificii. Uşor de obţinui în februarie cincisprezece zile de concediu şi am şi bani puşi de-o parte. Dar se realizează dar «vreodată un vis?

— Dacă fetiţele sunt sănătoase, dacă totul merge bine, poate c-am să mă aranjez. Dar mi şi pare prea frumos…

— Încearcă!

— Bine-nţeles. Am să-ncerc.

Cincisprezece zile. În fine, am să am timp, şi pun întrebări, să capăt răspunsuri rămase-n sus 1 pensie de atâţia ani. Am să simt gustul vieţii lui Am să pătrund secretul care-l face-atât de deosebit de toţi ceilalţi şi de mine, în stare să stârnească dragostea asta pe care n-o simt decât pentru el.

— Am să fac totul ca să reuşesc. Dar tu n-ai să te răzgândeşti?

— Cruce de fier, cruce de brad, dacă mim s-ajung în iad! zice el cu solemnitate, ca pe vremea când era ea mică.

CAPITOLUL AL PATRULEA

MI-ADUC aminte un film al lui Buñuel *; 5 u-i plăcuse niciunuia dintre noi. Şi totuşi de lâtva timp mă obsedează. Închişi într-un cerc magic, nişte oameni repetau din întâmplare un moment din trecutul lor; înnodau firul timpului şi ocoleau capcana în care căzuseră, fără să itie *. (E drept că nu mult după aceea picau din nou în ea.) Aş vrea şi eu să mă-ntorc înapoi, să evit cursele, să-mi reuşească ce nu mi-a reuşit. Ce nu mi-a reuşit? Nici măcar nu mai feiu. N-am motive să mă plâng sau să regret. Dar nodul ăsta din gât mă-mpiedică să mă NÂnc.

f S-o luăm de la capăt. Nu mă grăbesc. Am tras perdelele. Culcată, cu ochii-nchişi, am să recapitulez acest

voiaj imagine cu imagine, cuvân t cu cuvânt.

— Luis Buñuel (n. 1900), regizor spaniol, unul dintre cei

Ti mari creatori contemporani, considerat printre „părinţii" lilitiii lui modern.

Mzie la filmul El *Angel exterminador* (*Îngerul răzbunam*), i r. Iliy.at în Mexdco, în 1962, după o nuvelă a lui mmltriK.imfn; premiat la Cannes în acelaşi an şi la Acapijko în 1963.

Explozia de bucurie când m-a-ntrebat: „Vrei să vii cu mine în Grecia?" Totuşi ezitam. Jean Charles m-a-ndemnat. Eram deprimată. Şi-n cole din urmă acceptasem s-o duc pe Catherine la un psiholog Jean-Charles se gândea că absenţa mea avea să-i apropie.

„E totuşi păcat să zbori la Atena cu un Că-i ravellezicea tata. Mie-imi plac *jet*-urile[12]. Avio-i nul se repede brusc spre cer, îl aud sfărâmând zidurile închisorii mele: viaţa mea strâmită, înconjurată de milioane de alte vieţi despre care nu ştiu nimic. Marile ansambluri şi căsuţele dispar, zbor pe deasupra tuturor îngrădirilor, eliberaţii de greutate; deasupra capului meu se desfăşoară spaţiuil nesfârşit de albastru, sub picioare se-ntind peisaje albe care-mi iau ochii şi care nu există. Mă aflu aiurea: nicăieri şi pretutindeni, Iar tata-mcepuse să-mi spună ce-avea să-mi arate, ce-aveam să descoperim împreună. Iar eu mă gândeam: „Pe tine vreau să te descopăr".

— Aterizare. Moliciunea aerului, miros de benzină amestecat cu miros de mare şi de pini; cerul senin, în depărtare colinele dintre care un I se numeşte Hi me t – albine alergând încoave şi-n-colo pe-un pământ violet – iar tata traducea inscripţiile de pe frontoanele clădirilor: intrare, ieşire, poştă. Îmi plăcea să regăsesc în faţa acestui alfabet misterul copilăresc al limbajului şi, ca odinioară, al sensului cuvintelor şi-al lucrurilor, care-mi venea prin el. „Nu te uita", lini spunea el pe autostradă. (Niţel dezamăgit a autostrada înlocuise vechiul drum cu hârtoape lin

12 Avion ultra-modern, la care motoarele clasice, cu elice,^ sînt înlocuite cu turbine propulsoare, acţionate dc jeturi de gaz.

tinereţea lui.) „Nu te uita: frumuseţea unui templu e legată de poziţie; trebuie să-l vezi numai la o anumită distanţă ca să-i apreciezi armonia. E altfel decât cu catedralele care sunt emoţionante de departe, uneori chiar mai mult decât de aproape”. Precauţiile astea mă-nduio” ui. I într-adevăr, cocoţat pe colina lui, Partei ionul semăna cu reproducerile acelea de imitaţie de alabastru care se vând în magazinele cu suveniruri. Nicio măreţie. Dar puţin îmi păsa. Pentru mine conta doar că mergeam lângă tata în DS-ul portocaliu cu gri – taxiurile astea ljeoeşti au nişte culori ciudate de şerbet de coacăze, de-ngheţată de lămâie – având douăi «ci de zile înaintea noastră. Intram într-o cameră de hotel şi-mi aranjam hainele fără să am impresia că joc un rol ide turistă într-un film de reclamă: tot ce mi se-ntâmpla era adevărat. În piaţa care pare o imensă teraisă de cafenea, tata itii-a comandat o băutură de cireşe, rece, uşoară, icrişoară, delicios ide puerilă. Şi-am aflat ce voia să-nsemne acel cuvânt pe care-l citeşti în cărţi: fericire. Cunoscusem bucurii, plăceri, plăcerea, succese mărunte, tandreţe; dar această îmbinare ide cer albastru şi de gust de fructe cu trecutul şi cu prezentul, îngemănate într-un obraz drag, şi-această pace din mine îmi erau necunoscute – dacă nu doar în amintiri foarte vechi, fericirea: ca o motivare pe care viaţa şi-o dă ci însăşi. Mă învăluia, în timp ce mâncam într-o crâşmă lerboc fript. Zidul Acropolei se zărea scăldai într-o lumină portocalie, iar tata zicea că e-un sacrilegiu; mie totul mi se părea frumos. Mi-a plăcut gustul farmaceutic al vinului tămâios. „Eşti o ideală tovarăşă de căliitorie”, zicea tata zâmbdind. A doua zi surâdea p Acropole fiindcă-l ascultam cu zel în timp ce nu explica: simeza, abaca, mutulele, arhitrava, mulura, astragalul; îmi atrăgea atenţia asupra uşoarei curburi care-ndulceşte asprimea liniilor orizontale, înclinarea coloanelor verticale, conturul lor, subtilul rafinament al proporţiilor. Era niţel cam frig, sub cerul senin sufla vântul. Vedeam în depărtare colinele, marea, nişte căsuţe uscau ca pâinea neagră, iar vocea tatii se prelingea peste mine. Mă simţeam bine.

„Poţi să reproşezi o mulţime de lucruri Occidentului, zicea el. Am comis mari greşeli. Totuşi, omul s-a realizat şi s-a exprimat aici într-un mod inegalabil”.

Am închiriat o maşină; vizitam împrejuri mile, şi-n fiecare zi, înainte de apus, urcam pe Acropole, pe Pnix sau pe Licabet. Tata refuza să meargă în oraşul modern: „Nu-i nimic de văzut acolo”, zicea el. Seara mă ducea, după sfatul unui vechi prieten, într-o cârciumioară „ti pică ”: o grotă la ţărmul mării, decorată cu năvoade, cu scoici, cu felinare. „E mult în u amuzant decât marile restaurante la care ţine maică-ta”. Mie mi se părea o capcană pentru turişti ca oricare alta. În loc de eleganţă şi de confort, acolo se vindea culoare locală şi un discret sentiment de superioritate faţă de turmele de obişnuiţi ai palasurilor. (Tema publicitară ar fi fost: fiţi *deosebit*, sau: un loc del *sebit*.) Tata schimba câteva cuvinte greceşte cu patronul şi – ca pe toţi clienţii, dar fiecare se simţea privilegiat – acesta ne ducea la bucătărie şi ne descoperea oalele; elaborau cu grijă meniul. Eu mâncam cu poftă şi cu indiferenţă… Vocea Marthei:

— Laurence! trebuie să mănânci neapărat ceva.

— Dorm, lasă-mă-n pace.

— Măcar o supă. Mă duc să-ţi prepar o pă.

M-a deranjat. Unde ajunsesem? Drumul spre pelfi. Îmi plăcea peisajul uscat şi alb, suflarea aspră a viratului deasupra mării de vară; dar vedeam numai pietrele şi apa, oarbă la toate lucrurile pe care mi le-arăta şi despre care-mi vorbea tata. (Ochii lui, cei ai Catherinei: viziuni diferite dar colorate, emoţionante; iar eu alături de ei, oarbă.) „Uită-te, zicea el. Uite Irăscrucea unde l-a omorât Oedip pe Laios”. Asta se-ntâmplase-n ajun şi-l privea direct. Peştera Pitiei, stadionul, templele; îmi explica fiecare piatră, ascultam, făceam eforturij degeaba, trecutul rămânea mort. Obosisem să mă mai mir, să exclam. Auriga *: „Îţi dă un şoc, nu? i-Da. E frumos!” înţelegeam ce poţi găsi la

acest bărbat mare de bronz verde; însă n-aveam niciun şoc. Mă simţeam prost, aveam chiar remuşcări. Momentele mele preferate erau cele când stăteam de vorbă în câte o crâşmă, bând *nzo* *. Îmi povestea despre călătoriile lui de altă dată: cum i-ar fi plăcut să fie-nsoţit de Dominique şi la noi când ne-am făcut mari. „Când te gân

— Vizitiu al carelor antice de întreceri sportive.

** Varietate de rachiu grecesc specific.

deşti c-a văzut Bermudele şi America, dar n-a văzut nici Grecia, nici Italia! Totuşi, mi se pare că s-a schimbat în bine, mi-a spus el. Poate din cauza loviturii ăstei a, nu ştiu. E mai deschisă, maturizată, îmblânzită, mai lucidă". Nu l-am contrazis; nu voiam s-o lipsesc pe biata maică-mea de fărâmele de prietenie pe care i le acorda.

De la Delfi ar trebui să pornesc pentru a coborî pe firul timpului? Ne aflam într-o cafenea deasupra văii; dincolo de golful sticlos, bănuiai noaptea rece şi pură şi miriadele ei de stele. Cânt'a o orchestră mică; erau două perechi de turişti americani şi mulţi localnici: îndrăgostiţi, grupuri de băieţi, familii. O fetiţă a-nceput să danseze, avea trei, patru I ani; minusculă, brună, cu oichi negri, cu o rochie galbenă evazată ca o corolă în jurul genunchilor, cu şosete albe; se-nvârtea-n jurul ei însăşi cu braţele ridicate, cu faţa cuprinsă de extaz, c-un aer de nebună. Transportată de muzică, uimită, ameţită, transfigurată, inconştienta! Placidă şi grasă, maică-sa pălăvrăgea cu o alţii grăsană, legănând într-una un cărucior de copil cu un bebeluş înăuntru; insensibilă faţă de mu 1 zică, de noapte, arunca din când în când o privi vire bovină spre micuţa inspirată.

— Ai văzut fetiţa?

— Încântătoare, a zis tata cu indiferenţă.

O fetiţă încântătoare care avea s-ajungă mă-l troana de colo. Nu voiam. Băusem prea muli *uzo*? Eram subjugată de copila asta pe cano-ndrăcise muzica. Clipa asta pasionată nu trebuia să aibă sfârşit. Micuţa dansatoare nu trei buia să crească; avea să se-nvârtească-n jurul I ci însăşi în eternitate iar eu aveam s-o privesc. Refuzam s-o

uit, să redevin femeia tânără care călătoreşte cu taică-său; refuzam ca într-o zi să semene cu maică-sa, fără măcar să-şi amintească a fi fost această adorabilă menadă. Micuţă condamnată la moarte, moarte groaznică fără cadavru. Viaţa avea s-o asasineze. Mă gândeam la Catherine pe care se pregăteau s-o asasineze.

Am spus brusc: „N-ar fi trebuit s-admit s-o duc pe Catherine la psiholog". Tata m-a privit cu un aer surprins. Bine-nţeles că se gândea la cu totul altceva decât la Catherine.

I.

— De ce te gândeşti la asta?

— Mă gândesc de multe ori. Sunt preocupată. Am fost silită şi-mi pare rău.

I – Nu cred că are să-i strice, a zis tata cu un aer vag.

1 – Tu m-ai fi trimis pe mine la psiholog?

— A, nu!

— Păi vezi.

— La drept vorbind nu ştiu; nu s-a pus problema: tu erai foarte echilibrată.

— În '45 eram destul de dezorientată.

I – Erau şi motive.

t – Şi astăzi nu mai sunt?

— Ba da, cred că da. Bineînţeles că-n orice epocă e firesc să fii speriat când începi să descoperi lumea.

— Atunci, dacă o linişteşti faci din ea o fiinţă anormală, am zis eu.

Am fost izbită de evidenţa acestui fapt. Sub pretext că o vindecă pe Catherine de „sensibileria" asta care-l neliniştea pe Jean-Charles, aveam s-o mutilăm. Am avut de gând să mă-ntorc chiar a doua zi, şi să le-o iau înapoi.

— Eu prefer ca oamenii să se descurce singuri. În fond, cred – n-o mai spune la alţii că iar m-ar socoti un moşneag înapoiat – că toată psihologia asta e doar şarlatanie. Ai s-o găseşti pe Catherine cum ai lăsat-o.

— Crezi?

— Sunt convins.

A-nceput să vorbească de excursia pe care-o aranjase

pentru a doua zi. Nu lua în serios grijile mele; era firesc. Eu, la rândul meu, nu mă interesam grozav de pietrele vechi care-l fascinau. Aş fi fost nedreaptă să mă supăr pe el. Nu, nu la Delfi s-a făcut ruptura.

Micene. Poate că – la Micene. Când anume? Am urcat pe un drum pietros; vântul ridica vârtejuri de praf. Deodată am văzut poarta aceea, cei doi lei decapitaţi şi-am simţit… ăsta era şocul de care-mi vorbea tata? Mai degrabă aş zice panică. Am mers pe Drumul regal, am văzut terasele, zidurile şi peisajul pe care-l zărea Clitemnestra când pândea întoarcerea lui Agamemnon. Mi se părea că sunt desprinsă de mine însămi. Unde mă aflam? Nu aparţineam secolului în care în acest palat intact venea şi pleca lume, dormea, mânca. Iar viaţa mea n-avea ce face cu toate ruinele astea. Ce sunt de fapt ruinele? Nici prezent, nici trecut şi nici eternitate: într-o bună zi aveau desigur să dispară, îmi spuneam: „Cât e de frumos!” şi eram în pragul nebuniei, luată de-un vârtej, clătinându-mă, negată, redusă la *nimic*. Aş fi vrut să mă-ntorc într-un suflet la Pavilionul turistic şi să citesc toată ziua romane poliţiste. Un grup de americani fotografia: „Ce barbari! a zis tata. Fotografiază ca să nu se uite”. Îmi vorbea de civilizaţia miceniană, de măreţia Atrizilor, de prăbuşirea lor pe care o prezisese Casandra; cu un ghid în mână căuta să identifice fiecare fărâmă de teren. Şi-mi spuneam că, la drept vorbind, făcea acelaşi lucru ea şi turiştii de care-şi bătea joc: încerca să vâre-n viaţa lui vestigiile unor timpuri care-i erau străine. Au să lipească pozele într-un album şi-au să le arate la prieteni. El are să ia în minte imagini împreună cu legendele lor şi-are sa de aranjeze la Jocul lor în muzeul lui interior; eu n-aveam nici album, nici muzeu: eu întâlneam frumosul şi nu ştiam ce să fac cu el.

La-ntoarcere i-am spus tatii: g.

— Te invidiez, f – De ce?

— Lucrurile astea înseamnă atât de mult pentru tine.

— Pentru tine nu?

Părea dezamăgit, aşa că am zis la iuţeală:

— Ba da. Însă nu le-nţeleg atât de bine cum! le-nţelegi tu. N-am cultura ta.

— Citeşte cartea pe care ţi-am dat-o.

I – Am s-o citesc.

Chiar când am s-o citesc, îmi spuneam eu, n-am să fiu tulburată gândindu-mă că pe nişte tablate-n Capadocia s-a găsit numele lui Atreu. N-am să pot, de azi pe mâine, să mă pasionez după nişte poveşti despre care nu ştiu nimic. Ar trebui să-ţi fi petrecut multă vreme cu Homer şi cu tragicii greci, să fi călătorit mult, să poţi compara. Mă simt străină faţă de toţi aceşti secoli defuncţi care mă zdrobesc.

singuri pe lume, la adăpostul casei bile în care lucea molcom tabloul

O femeie-n negru a ieşit dintr-o grădină şi mi-a făcut semn. M-am apropiat: a-ntins mâna spre mine îngâmnd ceva; i-am dat câteva drahme. I-am spus tatii:

— Ai văzut?

— Pe cine să văd? Cerşetoarea?

— Nu e cerşetoare. E o ţărancă şi nici măcar nu-i bătrână. E groaznic ca într-o ţară ţăranii să cerşească.

— Da, Grecia e săracă, a zis tata.

Când ne opream în câte un orăşel, adesea mă simţisem jenată de contrastul între-atâta frumuseţe şi-atâta mizerie. Tata îmi spusesentr-o zi că unele comunităţi cu adevărat sărace – în Sardinia, în Grecia – datorită faptului că nu cunosc banul, ajung la valori pe care noi le-am pierdut şi la o fericire austeră. Dar ţăranii din Peloponez nu păreau deloc mulţumiţi şi nici femeile care spărgeau la piatră pe şosele, nici fetiţele care duceau găleţi de apă mult prea grele. Treceam mai departe. Nu venisem acolo ca să ne-nduioşăm asupra sorţii lor. Aş fi vrut totuşi ca tata să-mi spună exact unde-ntâlnise oameni fericiţi de sărăcie.

La Tirint, la Epidaur, am retrăit în unele momente emoţia care mă stăpânise la Micene. Eram foarte veselă în noaptea când am ajuns la Andriţena. Era târziu, mersesem pe clar de lună pe un drum desfundat de-a lungul unei prăpăstii; itata conducea absorbit; ne era la amân doi niţel

cam somn, eram obosiţi şi ne simţeam noastre mode bord, în

timp ce farurile ne deschideau drum în penumbră.

— Este pe-aici un hotel încântător, îmi spusese tata. Rustic şi-ngrijit.

Era unsprezece când ne-am oprit în piaţa satului, în faţa unui han cu obloanele-nchise:

— Asta nu-i hotelul domnului Cristopulos, mi-a spus el.

— Să-l căutăm.

Am colindat pe jos prin ulicioare pustii; nicio lumină la ferestre; niciun hotel în afară de ăsta. Tata a bătut la uşă; a strigat; niciun răspuns. Era foarte frig şi n-ar fi fost de loc amuzant să dormim în maşină. Ne-am apucat din nou să batem şi să strigăm. Din fundul străzii a ţâşnk în goană un bărbat: cu ochi şi ou mustăţi de cărbune, cu o cămaşă albă strălucitoare.

— Sunteţi francezi?

— Da.

— V-am auzit strigând franţuzeşte. Mâine e

I zi de târg; hotelul e plin.

— Vorbiţi foarte bine franţuzeşte.

— O! nu grozav. Dar iubesc Franţa…

I Zâmbea, avea un zâmbet la fel de strălucitor ca şi cămaşa. Hotelul domnului Cristopulos nu mai exista, însă avea să ne găsească el paturi. L-am urmat: aventura mă-neînta. E genul de aventură care nu ţi se-ntâmplă niciodată cu Jean-Charles: pleci, te opreşti la oră fixă şi de altfel el reţine totdeauna camera dinainte.

Grecul a bătut la o uşă; a apărut o femeie la fereastră. Da, era de acord să ne închirieze două camere. I-am mulţumit ghidului nostru.

— Mi-ar face mare plăcere să vă văd un pic mâine dimineaţă, ca să vorbim despre ţara dumneavoastră, ne-a spus el.

— Cu plăcere. Unde?

— E o cafenea în piaţă.

— De acord. La nouă vă convine?

— Perfect.

Am adormit dintr-odată, într-o cameră pardosită-n roşu, sub nişte maldăre de pături, până ce m-a trezit mâna tatii pe umăr.

— Am nimerit-o bine: e zi de târg. Nu ştiu dacă eşti şi tu ca mine, dar eu ador târgurile.

— Pe ăsta am să-i ador.

Piaţa era plină de femei în negru, stând în faţa coşurilor înşirate pe jos: ouă, brânză de capră, varză, câţiva pui slabi. Amicul nostru ne aştepta în faţa cafenelei. Era frig: precupeţele cred că erau îngheţate. Am intrat; eram moartă de foame, dar nu era nimic de mâncare. Aroma cafelei negre şi groase m-a consolat.

Grecul a-nceput să vorbească despre Franţa; era atât de fericit ori de câte ori întâlnea francezi! Ce noroc aveam să trăim într-o ţară liberă! îi plăcea atât de mult să citească ziare şi cărţi franţuzeşti. Vorbea cu voce scăzută, mai mult din obişnuinţă decât din prudenţă:

— La dumneavoastră nu e nimeni băgat la-nchisoare pentru părerile sale politice.

Tata a avut un aer înţelegător, ceea ce m-a surprins: e drept că ştie-atâtea lucruri; e-atât de modest că nu-ţi dai seama. A-ntrebat cu glas scăzut:

I – Represiunile sunt tot atât de aspre?

Grecul a dat din cap:

— Închisoarea din Egina e plină de comunişti.

dacă aţi şti cum sunt trataţi!

— La fel de-ngrozitor ca-n lagăre?

— La fel. Dar n-au să ne zdrobească, a adăugat el cu un pic de emfază.

Ne-a pus întrebări cu privire la situaţia Franţei. Tata mi-a aruncat o privire complice şi s-a apucat să vorbească despre greutăţile clasei muncitoare, despre speranţele, despre cuceririle ei: ai fi zis că e-nscris în partidul comunist. Eu mă amuzam dar aveam crampe. Am zis:

— Mă duc să văd dacă pot găsi ceva să cumpăr.

Am colindat prin piaţă. Nişte femei, îmbrăcate tot în negru, discutau cu precupeţele. „O fericire austeră”: nu

citeam deloc aşa ceva pe feţele ace Rea înroşite de frig. Cum putuse tata să se-nşele-n asemenea hal, el atât de perspicace de obicei? Fără-ndoială, văzuse ţinuturile astea doar vara: cu soare, cu fructe, cu flori, sunt bine-nţeles mai vesele.

Am cumpărat două ouă pe care patronul cafenelei mi le-a fiert. Am cojit unul şi-am simţit un miros groaznic; l-am cojit şi pe celălalt; tot stricat. Grecul s-a dus s-aducă altele pe care le-a fiert: tot stricate.

— Cum se poate aşa ceva? Le aduc direct de la ţară.

— Târgul se ţine la două săptămâni o dată. Dacă ai noroc dai peste ouă din ajun. Dacă nu…

E mai bine să le mănânci tari, ar fi trebuit să vă previn.

— Mai bine că nu le-am mâncat deloc.

Ceva mai târziu pe drumul spre Bassa, i-am spus tatii:

— Nu-mi închipuiam că Grecia, e-atât de săracă.

— A distrus-o războiul, mai ales războiul civil.

— E drăguţ tipull ăsta. Iar tu ţi-ai jucat bine rolul: e convins că suntem comunişti.

— Pe comuniştii de-aici îi stimez, fiindcă ce e drept, riscă s-ajungă-n puşcărie şi-şi riscă şi p ieilea.

— Bine-nţeles. Aveam un coleg care ne bombarda cu proteste, pe care trebuia să le semnăm, împotriva lagărelor din Grecia.

— Tu ai semnat?

— Da, o dată. Din principiu nu semnez nimic. Mai întâi, pentru că nu foloseşte nici pic. Şi pe urmă, pentru că-n spatele tuturor acestor iniţiative, în aparenţă umanitare, se află totdeauna manevre politice.

Ne-am întors la Atena şi-am insistat să vizităm oraşul modern. Ne-am plimbat prin jurul pieţei Omonia. Oameni posomorâţi, prost îmbrăcaţi, miros de seu: „Vezi că nu e nimic de văzut”, îmi spunea tata. Aş fi vrut să ştiu ce se petrece îndărătul chipurilor acelea stinse. Nici la Paris nu ştiu nimic despre oamenii de care mă izbesc mereu, dar sunt prea ocupată ca să-mi pese; la Atena nu aveam nimic

altceva de făcut.

— Ar trebui să-i cunoaştem pe greci, am f zis eu.

— Am cunoscut câţiva. Nu erau deloc interesanţi. De altfel, în ziua de azi, toţi oamenii din toate ţările seamănă între ei.

— Totuşi, aici nu sunt aceleaşi probleme ca-n Franţa.

— Sunt grozav de obişnuite şi-aici şi-acolo.

Contrastul dintre luxul. Cartierelor elegante şi tristeţea gloatei era mult mai frapant decât la Paris – cel puţin pentru mine.

— Cred că ţara asta e mult mai veselă vara.

— Grecia nu-i veselă, mi-a spus tata cu un uşor reproş; e frumoasă.

Koreele erau frumoase, ou buzeile cu colţu’

— rile ridicate într-un zâmbet, ou ochii ficşi, cu un aer vesel şi niţel cam prostănac. Mi-au plăcut. Ştiam că n-am să le uit, şi-aş fi vrut să plec numaidecât din muzeu după ce le-am văzut. Celelalte sculpturi, bucăţile de basoreliefuri, frizele, stelele funerare nu mă interesau. Mă năpădea o mare oboseală, în trup şi-n suflet; îl admiram pe tata, îi admiram capacita

tea de-a fi atent şi curios. Peste două zile îl părăsesc şi nu-l cunosc mai bine decât la sosire: gândul ăsta pe care-l nutream… de când? m-a izbit deodată. Am intrat într-o sală plină de vase şi-am văzut că erau săli după săli pline cu vase. Tata s-a postat în faţa unei vitrine şi-a-nceput să-mi enumere epocile, stilurile, particularităţile lor: perioada homerică, perioada arhaică, vase

I ou figuri negre, cu figuri roşii, cu fond alb;

Îmi explica scenele înfăţişate pe pântecele lor. Drept, alături de mine, se depărta în fundul anfiladei de săli cu parchet strălucitor; sau alunecam eu brusc într-un abis de indiferenţă; în orice caz, între noi se aşternuse o distanţă de netrecut, fiindcă pentru el o diferenţă de culoare, conturul unei crengi de palmier sau al unei păsări era un motiv de minunare, de plăcere, care-l proiecta spre fericiri apuse, către întregul lui trecut. Pe mine vasele astea mă plictiseau de moarte şi pe măsură ce treceam de la vitrină

la vitrină plictiseala mea ajungea la exasperare şi mă gândeam: „Am ratat totul!” M-am oprit şi-am spus: „Nu mai pot!”

— Într-adevăr, de-abia te mai ţii pe picioare: ar fi trebuit să spui mai de mult!

Era mâhnit, bănuind probabil vreo slăbiciune feminină care mă aducea brusc în pragul leşinului. M-a condus la hotel. Am băut un Xeres încercând să-i vorbesc despre Koree. Dar mi se părea inabordabil şi dezamăgit.

A doua zi dimineaţa l-am lăsat să intre singur în muzeul Acropolei.

— Prefer să revăd Partenonul.

Aerul era călduţ; mă uitam la cer şi la templu şi-ncercam un amar sentiment de-nfrângere. Câteva grupuri, câteva perechi îi ascultau pe ghizi cu un interes politicos sau ţinându-se să nu caşte. Reclame deştepte îi convinseseră că vor gusta aici extazuri de nedescris; iar la-ntoarcere nimeni nu va îndrăzni să spună că a rămas de lemn; aveau să-şi îndemne prietenii să vadă Atena, aşa încât lanţul de minciuni avea să se perpetueze, frumoasele imagini rămânând intacte în ciuda tuturor deziluziilor. Totuşi revăd perechea aceea tânără şi pe cele două femei mai în vârstă urcând încetişor spre templu, voribindu-şi, zâmbindu-şi, oprindu-se şi privind cu un aer plin de fericire calmă. Eu de ce nu simt aşa ceva? De ce nu sunt în stare să iubesc lucruri pe care le ştiu demne să fie iubite?

I Marthe intră în cameră:

— Ţi-am pregătit o supă.

— Nu pot.

— Încearcă.

Ca să le facă plăcere, Laurence o-nghite. De două zile n-a mâncat. Şi ce-i cu asta? dacă nu-i e foame. Privirile lor neliniştite. A golit ceaşca, inima începe să-i bată, o năpădesc sudorile. De-abia are timp să se repeadă-n baie şi să verse; ca alaltăieri şi ca răsalaltăieri. Ce uşurare! Ar vrea să se golească şi mai mult, să se verse toată. Îşi clăteşte gura, se aruncă-n pat epuizată, liniştită, jţ – Ai vărsat? zice Marthe.

— Ţi-am spus că nu pot mânca.

— Trebuie neapărat să mergi la doctor.

— Nu vreau.

Ce poate să-i facă doctorul? şi la ce bun? După ce-a vărsat se simte bine. E-ntunerie în ea; se lasă-n voia-ntunericului. Se gândeşte la o poveste pe care-a citit-o: o cârtiţă bâjbâie prin nişte galerii subterane, iese din ele şi simte acâiii! proaspăt, dar nu-i dă-n gând să deschidă chii. Lla-şi spune altfel povestea: cârtiţei îi dă-n gând, sub pământ, să deschidă ochii şi vede că totul e negru. N-are niciun sens.

Jean-Charles se aşază la căpătâiul ei, o ia de mână:

— Iubito, încearcă să-mi spui ce te supără. Doctorul Labei, cu care-am stat de vorbă, crede că ai o mare nemulţumire…

— N-am nimic.

— Vorbea de anorexie[13]. Vine numaidecât.

— Nu!

— Atunci jvino-ţi în fire. Gândeşte-te. Nu eşti anorexie fără motiv: descoperă motivul.

Laurence îşi trage mâna.

— Sunt obosită, lasă-mă.

Nemulţumiri, da, îşi spune ea după ce Jeaniharles iese din cameră, dar nu atât de serioase incit s-o-mpiedice să se scoale şi să mănânce. Eram mâhnită în Caravelul care m-aducea înapoi la Paris. Nu reuşisem să scap din închisoarea mea, o vedeam ferecându-mă din nou, în timp ce avionul se cufunda în ceaţă.

Jean-Charles era la aerodrom:

— Aţi făcut o călătorie frumoasă?

— Formidabilă.

Nici nu minţea, nici nu spunea adevărul. Toate vorbele astea pe care le spui! Vorbe… Acasă, copiii m-au întâmpinat cu ţipete de bucurie, cu ţopăi el i, cu sărutări şi cu o mulţime de-ntrebări. În toate vazele erau flori. Am împărţit păpuşile, fustele eşarfele, albumele, fotografiile şi-am început să povestesc o călătorie nemaipomenită. Pe

13 Pierdere sau scădere a poftei de mîncare.

urmă, mi-am aranjat lucrurile-n dulap. N-aveam impresia că fac pe femeia tânără care-şi regăseşte căminul: mai rău.

Nu eram o imagine; dar nici altceva: nu eram nimic. Pietrele de pe Acropole nu-mi erau mai străine decât acest apartament. Numai Catherine…

— Ce face Catherine?

— Am impresia că foarte bine, mi-a spus Jean Oharles. Psiholoaga vrea să-i telefonezi cât mai curând.

!

— Perfect.

Am stat de vorbă cu Catherine; Brigitte o invitase să petreacă vacanţa de Paşti cu ea într-o casă a familiei ei, lângă lacul Settons; îi dădeam voie? Da. Ştia c-am să zic da şi-i părea bine. Se-nţelegea foarte bine cu doamna Frossard; acasă la ea, Catherine desena, juca diferite jocuri, se distra.

Rivalitatea mamă – psihiatru e pldate clasică: în orice caz eu nu eram scurtită. O văj zusem de două ori pe doamna Frossard, fără simpatie: amabilă, cu aer competent, punând întrebări dibace, înregistrând şi catalogând repede răspunsurile. Când plecasem de la ea a doua oară ştia despre fata mea aproape tot atât cât ştiam şi eu. Înainte de-a pleca în Grecia îi telefonasem: nu-mi spusese nimic; cura de-abia începea. „Şi-acum?” mă-ntrebam eu în timp ce sunam la uşa ei. Eram în defensivă: ţepoasă ca o sârmă ghimpată. A părut că nu-şi dă seama şi mi-a expus situaţia icu-o voce veselă. În mare, Catherine are un bun echilibru afectiv; mă iubeşte enorm şi foarte mult şi pe Louise; nu destul de mult pe taică-său, căruia trebuie să-i cerem un efort. Sentimentele ei faţă de Brigitte n-au nimic excesiv. Atât doar că, mai mare decât ea şi precoce, Brigitte vorbeşte cu ea lucruri care-o tulbură.

— JTotuşi, Brigitte mi-a promis că are să fie atentă; e-un copil foarte loial.

— Cum aţi vrea, doamnă, ea o fetiţă de doisprezece ani să-şi măsoare exact cuvintele? Unele lucruri le păstrează pentru ea; îi povesteşte altele Catherinei, care

nu ştie să le interpreteze. Asociaţiile ei de idei, răspunsurile ei la teste, angoasa ei sare-n ochi în desenele pe care le face.

De fapt ştiam. Nu trebuia să vină doamna Frossard ca să-nţeleg că-i cerusem Brigittei imposibilul: prietenia presupune să vorbeşti cu inima deschisă. Singurul fel de-a o feri pe Catherine de Brigitte era să le-mpiedice pe cele două fetiţe să se vadă: asta era concluzia la care ajunsese doamna Frossard. În cazul ăsta nu era vorba de vreo irezistibilă pasiune copilărească în care e primejdios să intervii cu brutalitate. Dacă întâlnirile lor erau rărite cu tact, Catherine nu va fi tulburată. Trebuia să fac în aşa fel încât până la vacanţa mare să se vadă mai puţin, iar ca anul viitor să nu mai fie în aceeaşi clasă. Ar fi bine să găsesc pentru fata mea alte prietene, mai copilăroase.

— Vezi! am avut dreptate, mi-a spus Jeaniharles cu un glas triumfător. Fetiţa asta a zăpăcit-o pe Catherine.

Îi aud vocea; o revăd pe Brigitte, cu boldul înfipt în tiv: „Bună ziua, doamnă”; şi simţ un nod în gât. O prietenie e preţioasă. Dacă aş avea şi eu o prietenă aş sta cu ea de vorbă în loc să stau încremenită.

— Mai întâi stă cu noi de Paşti.

— Are să fie dezolată.

— N-are să fie dacă-i propunem ceva mai tentant.

Jean-Charles s-a-ncălzit: Catherine e fascinată de pozele pe care le-am adus eu din Grecia; ei bine, o s-o luăm la – Roma, cu Louise. La-ntoarcere va trebui să-i găsim nişte ocupaţii care s-o absoarbă: sporturi sau dans. Călărie! era o idee grozavă; chiar şi afectiv. Să-nlocuieşti o prietenă cu un cal! Am discutat. Jean-Charles era însă hotărât. La Roma şi lecţii de călărie.

Catherine a rămas perplexă când am vorbit de-un voiaj la Roma: „I-am promis Brigittei; are să fie tare amărâtă”.

— Are să-înţeleagă. Nu faci în fiecare zi o călătorie la Roma. N-ai chef să mergi la Roma?

— Mi-ar fi plăcut tare mult să merg la Brigitte.

E amărâtă. Dar când are să se vadă la Roma, are să

fie-ncântată. N-are să se mai gândească la prietena ei. Niţică dibăcie şi la anul are s-o uite de tot.

Laurence simte un nod în gât. Jean-Charles n-ar fi trebuit să discute în public, a doua zi, cazul Catherinei. O trădare, un viol. Ce romantism! O-năbuşă un fel de ruşine, de parcă ea ar fi Catherine şi-ar fi auzit pe neaşteptate vorbele lor. Tată-său, Marthe, Hubert, Jean-Charles, ea, luau cu toţii masa la Dominique. (Mama căpătând gust pentru reuniunile de familie! să nu-ţi vină să crezi! şi curtoazia tatii faţă de ea!)

— Soră-mea mi-a povestit un caz absolut analog, a zis el. Una dintre cele mai bune eleve ale ei, dintr-a noua – s-a-mprietenit cu o, colegă mai mare, a cărei mamă era malgaşă. Toată viziunea ei despre lume s-a schimbat; şi caracterul la fel".

— Le-au despărţit? am întrebat.

— Asta nu mai ştiu. I

— Când consulţi un specialist cred că trebuie să-i urmezi sfaturile, a zis Dominique. Nu crezi? l-a-ntrebat pe tata, cu un aer deferent ca şi când ar fi pus mare preţ pe părerea lui.

Am înţeles că era mişcată dte solicitudinea lui: are atâta nevoie de stimă, de prietenie. Mă indispunea că se lăsa dus de cochetăriile ei.

— E logic.

Vocea asta nehotărâtă. Cu toate astea, la Delfi, când ne uitam la fetiţa înnebunită de muzică, era de-aceeaşi părere cu mine.

— După părerea mea, alta e hiba, a zis

Marthe.

A repetat că pentru un copil nu e de trăit într-o lume fără Dumnezeu. N-aveam dreptul s-o lipsim pe Catherine de mângâierile religiei. Hubert mânca tăcut. Combina probabil întortocheate schimburi de port-cheie, ultima lui ma –, nic.

— Totuşi e foarte important să ai o prietenă! am zis eu.

— Tu te-ai descurcat foarte bine şi fără, mi-a răspuns

Dominique.

— Nu chiar atât de bine cum ţi-nchipui.

— Ei bine, o să-i găsim alta, a zis Jean-Charles. Asta nu-i pentru ea dacă plânge, are coşmaruri, nu-nvaţă ca lumea şi dacă doamnei Frossard i se pare niţel dezaxată.

— Trebuie s-o ajutăm să-şi recapete echilibrul. Dar nu despărţind-o de Brigitte. Vezi, tată, la Delfi, ziceai că e normal să te zăpăceşti când începi să descoperi lumea.

— Există lucruri fireşti, pe care e preferabil să le eviţi; e firesc că ţipi când te frigă! dar mai bine să nu te frigi. Dacă psiholoaga o găseşte dezaxată…

— Dar tu nu crezi în psihologi!

Simţeam că ridic tonul. Jean-Charles mi-a aruncat o privire nemulţumită.

— Uite ce e, de vreme ce Catherine acceptă să meargă cu noi fără să facă o dramă din asta, nu face nici tu.

— Catherine nu face o dramă din asta?

— Chiar deloc!

— Serios!

Tată-său şi Dominique au spus-o într-un glas: Serios? Hubert a dat din cap cu aerul de-a pricepe totul. Laurence s-a forţat să mănânce şi-atunci a avut primul spasm. Ştia că e bătută. Nu poţi avea dreptate când toţi îţi spun că n-ai, n-a fost niciodată atât de arogantă ca să-şi închipuie aşa ceva. (Au existat Galileu, Pasteur şi alţii pe care ni-i cita domnişoară Houchet. Dar eu nu mă cred Galileu.) Deci de Paşti – are să se vindece bine-nţeles, e vorba de câteva zile, câteva zile ţi-e scârba să mănânci, dar până la urmă îţi trece obligatoriu – au s-o ia pe Catherine la Roma. Laurence simte un nod în stomac. Poate că multă vreme n-are să reuşească să mănânce. Psiholoaga ar spune că face într-adins pe bolnava fiindcă nu vrea s-o ia pe Catherine. Absurd. Dacă într-adevăr n-ar vrea, ar refuza, s-ar bate pentru asta. Ar fi cu toţii obligaţi să cedeze.

Toţi. Pentru că toţi sunt împotriva ei. Din nou dă buzna imaginea pe care o respinge cu-atâta violenţă şi care se iveşte îndată ce-i slăbeşte atenţia: Jean-Charles,

tata, Dominique, zâmbind ca-ntr-un afiş american care laudă o marcă de *oal-meal*[14]. Reconciliaţi, lăsându-se împreună în voia bucuriilor vieţii de familie. Iar deosebirile care păreau esenţiale, de fapt n-aveau atâta importanţă. Numai ea este alta; respinsă; incapabilă să trăiască; incapabilă să iubească. Se-agaţă cu amândouă mâinile de cearşaf. Iată ceva de care se teme mai rău ca de moarte: unul dintre-acele momente în care totul se năruie; trupul îi e de piatră; ar vrea să urle; dar pietrele n-au glas, nici lacrimi.

N-am vrut s-o cred pe Dominique; era la trei zile după masa aceea, la opt zile după întoarcerea noastră din Grecia. Dominique mi-a spus:

— Închipuie-ţi că eu şi cu taică-tău ne-am gândit să trăim din nou împreună.

— Cum? tu şi cu tata?

— Te miră chiar atât de mult? De ce? în fond, avem o mulţime de lucruri comune. Mai întâi – trecutul; pe tine, pe Marthe, copiii voştri.

— Aveţi gusturi atât de diferite.

— Aveam. Îmbătrânind ne-am schimbat un pic.

„Fii calmă" îmi ziceam eu. În salon erau flori de primăvară: zambile, ciuboţica-cucului. Aduse de tata ori îşi schimba mama stilul? Pe cine imita? ceea ce dorea să devină? Vorbea. Lăsam cuvintele să alunece pe lângă mine nevrând încă să cred: Dominique îşi spune de-atâtea ori poveşti. Avea nevoie de siguranţă, de afecţiune, de stimă. Iar el i le oferea din plin. Îşi dădea seama că o judecase greşit, că mondenitatea, ambiţia ei erau o formă de vitalitate. Şi tocmai de-un asemenea om vital avea el nevoie. Se simţea singur, se plictisea; cărţile, cultura, muzica: foarte frumoase, dar nu umplu o existenţă. Rămăsese foarte atrăgător, trebuie să recunoască. Şi pe urmă evoluase. Înţelegea că negativismul e steril. Ţinând seamă de cunoştinţele lui cu privire la viaţa parlamentară, ea îi propusese să ia parte la o dezbatere la radio: „Nu-ţi

14 Făină de ovăz (engl.).
Pumnal malaez cu lama în zigzag.

poţi închipui ce plăcere i-a făcut”. Vocea curgea egală, mulţumită, în atmosfera călduţă a salonului în care răsunaseră ţipete atât de-ngrozitoare. „Suporţi, suporţi”. Gilbert avea dreptate. Ţipi, plângi, te zvârcoleşti ca şi când ar exista în viaţă ceva demn de ţipetele, de lacrimile, de zbuciumările astea. Şi nici măcar nu-i adevărat. Nimic nu este ireparabil fiindcă nimic n-are importanţă. De ce să stai în pat toată viaţa?

— Bine, dar ţie viaţa tatii ţi se pare atât de ternă!

Nu-nţelegeam. Dominique nu-şi schimbase brusc părerea despre tata; nu se convertise la viziunea lui despre lume şi nici nu se resemnase să-mpartă cu el ceea ce ea numea mediocritatea lui.

— A! am să-mi păstrez concepţiile mele. În privinţa asta suntem eu totul de acord: fiecare cu ocupaţiile şi cu mediul lui.

— Un fel de coexistenţă paşnică?

— Dacă vrei.

— Atunci de ce nu vă mulţumiţi să vă vedeţi din când în când?

— E clar că nu cunoşti lumea, nu-ţi dali seama a spus Dominique.

Un moment a tăcut; era clar că ce-i umbla prin minte nu era deloc plăcut.

— Ţii-am mai spus: o femeie fără bărbat, social e o declasată; este echivocă. Ştiu că mi se şi pun în seamă nişte peşti; şi de altfel chiar sunt unii care se oferă.

— Dar die ce. Tata? Ai fi putut alege un bărbat mai briant, am zis eu subliniind ultimul cuvânt.

— Briant? Comparat cu Gilbert niciunul nu e briant. Aş da impresia că mă mulţumesc cu un surogat. Taică-ftău e cu totul altceva. Pe faţa ei a trecut o expresie visătoare care se potrivea cu zambilele, eu ciuboţica-eucului: – Doi soţi care se regăsesc după o lungă despărţire ca să-ntâmpine împreună bătrâneţea, lumea se poate mira de aşa ceva, dar n-o să-şi bată joc.

Nu eram chiar atât de sigură ca ea; dar acum

înţelegeam. Siguranţă, respectabilitate: iată cea mai importantă nevoie pentru ea. Alte legături ar trece-o în rândul femeilor uşoare; iar un soţ nu se găseşte aşa de uşor. Întrevedeam personajul pe care avea să-l creeze: o femeie care-a reuşit, o femeie cu succes, care s-a desprins însă de frivolităţi, cărora le preferă bucurii mai ascunse, mai greu de realizat, mai intime.

Dar tata era de acord? Laurence a trecut pe la taică-său în aceeaşi seară. Apartamentul ăsta de bărbat singur, care-i plăcea atât de mult, cu mormane de ziare şi de cărţi, cu mirosul lui

I bătrânesc. Încercând să zâmbească, l-a-ntrebat aproape numaidecât:

— E-adevărat ce spune Dominique, o să trăiţi din nou împreună?

— Ei da! oricât de surprinzător ţi s-ar părea.

Părea niţel cam încurcat: îşi amintea ce spusese despre Dominique.

— Da, recunosc că mă miră. Ţineai atât de mult la solitudinea ta.

— Nu sunt obligat s-o pierd dacă mă instalez la maică-ta. Apartamentul ei e foarte mare. La vârsta noastră, avem, bine-nţeles, amândoi nevoie de independenţă.

Laurence a spus încet:

— Presupun că e-o idee bună.

— Cred că da. Trăiesc prea-nchis în mine însumi. Trebuie totuşi să păstrezi legătura cu lumea. Iar Dominique s-a maturizat, să ştii; mă-n

1 telegi mult mai bine decât pe vremuri.

Vorbiseră de una, de alta, evocaseră amintiri din Grecia. Seara, Laurence vărsase tot ce mâncase; a doua zi nu se dăduse jos din pat; nici în ziua următoare, zdrobită de-un galop de imagini şi de cuvinte care i se perindau prin cap.

năundu-se între ele ca nişte crisuri într-un sertar închis (dacă-l deschizi totul e-n regulă). Deschide sertarul. Sunt. Pur şi simplu geloasă. Problema lui Qedip

nelichidată, maică-mea fiind rivala mea. Electra, Agamemnon. De-aceea m-a impresionat atât de mult Micene? Nu. Nu. Prostii. Micene e frumos, frumuseţea lui m-a impresionat. Sertarul e-nchis, crisurile se bat între ele. Sunt geloasă dar, mai ales, mai ales... Respiră, prea repede, gâfâie. Deci nu era adevărat că se bucura de-nţelepciune şi de fericire şi că propria strălucire îi era de-ajuns! Secretul pe care-şi reproşa că nu ştiuse să-l descopere, la urma urmei, poate că nici nu exista. Nu exista: ştie asta încă din Grecia. Am fost *dezamăgită*. Cuvântul îi sfâşie inima. Îşi apasă batista pe gură de parc-ar înăbuşi un ţipăt de care nu e-n stare. Sunt dezamăgită. Am şi de ce. „Nu-ţi poţi închipui ce plăcere i-a făcut!” Iar el: „Acum mă-nţelege mai bine ca pe vremuri”. S-a simţit măgulit. *Măgulit*, el care privea lumea de-altât de sus, cu o zâmbitoare detaşare, el care ştia zădărnicia tuturor lucrurilor şi care aflase liniştea dincolo de disperare. El, care nu făcea concesii, avea să vorbească la radio, la acest radio pe care-l acuza de minciună şi de servilitate. Era şi el din acelaşi aluat... Mona mi-ar spune: „Ei, ce-i! Sunt ca două picături de apă”.

Picotea, epuizată. Când deschide ochii, Jeaniharles e lângă ea:

— Draga mea, trebuie neapărat să vezi un doctor.

— D e ce?

— Ai să stai de vorbă cu el; are să te-ajute să-nţelegi ce ţi se-ntâmplă.

Laurence tresare:

— Nu, nici gând! Nu sunt jucăria nimănui. Ţipă: – Nu! Nu!

— Linişteşte-te.

Cade iară pe pernă. Au s-o forţeze să mănânce, au s-o facă să-nghită orice? ce fel de orice? tot ce varsă, viaţa ei, viaţa celorlalţi cu falsele lor amoruri, cu poveştile lor băneşti, cu minciunile lor. Au s-o vindece de refuzurile, de disperarea ei. Nu. De ce nu? Cârtiţei ăleia care deschide ochii şi vede că e-ntuneric, la ce-i foloseşte? Să-nchidă ochii. Şi Catherine? Săi bată pleoapele-n cuie? „Nu”; a

ţipat tare. Nu, Catherine nu. N-am să-ngădui să-i facă ce mi-au făcut mie. Ce-au făcut din mine? Femeia asta care nu iubeşte pe nimeni, insensibilă faţă de frumuseţile lumii, incapabilă până şi să plângă, femeia asta pe care-o vărs. Catherine: dimpotrivă, ei să-i deschidă ochii numaidecât şi poate că o rază de lumină are s-ajungă până la ea, poate că are să scape de toate astea… De ce să scape? De-ntunericul ăsta. De ignoranţă, de indiferenţă. Catherine… Se ridică deodată!

— N-au să-i facă ce mi-au făcut mie.

— Linişteşte-te.

Jean-Charles o apucă de mână, privirea îi şovăie de parc-ar vrea să strige după ajutor; atât de autoritar, atât de sigur că are dreptate, în whimi) îl sperie şi cel mai neînsemnat lucru neprevăzut.

Xt-N-am să mă liniştesc. Nu vreau niciun doctor. Voi mă-mbolnăviţi, şi-am să mă vindec singură fiindcă n-am să vă cedez. N-am să vă oedez în privinţa Catherinei. Cu mine s-a zis, pe mine m-au dus, n-am încotro s-o mai apuc. Dar pe ea n-au s-o mutileze. Nu vreau s-o lipsească de prietena ei; vreau să-şi petreacă vacanţa la Brigitte. Şi n-are să se mai ducă la psiholoaga aia.

Laurence azvârle aşternutul, se ridică, îşi pune un capot, surprinde privirea speriată a lui Jeaniharles.

— Nu chema doctorul. N-am luat-o razna. Spun ce gândesc, asta-i tot. Şi nu mai face mutra asta!

— Nu-nţeleg deloc ce spui.

Laurence face un efort, are o voce rezonabilă:

— E simplu. De Catherine mă ocup eu. Tu ai să intervii din când în când. Dar eu o cresc şi eu trebuie să iau hotărâri. Şi le iau. Să creşti un copil nu-nseamnă să faci din el o imagine frumoasă…

Fără să vrea, Laurence ridică tonul, şi vorbeşte şi iar vorbeşte; nu ştie exact ce spune, n-are importanţă, important e să ţipe mai tare decât Jean-Charles şi decât toţi ceilalţi şi să le-nchidă gura. Inima-i bate foarte tare, ochii îi ard:

— M-am hotărât, n-am să cedez.

Jean-Charles pare din ce în ce mai descumpănit; şopteşte pe-un ton liniştitor:

— De ce nu mi-ai spus toate astea mai înainte? Pentru asta nu trebuia să te-mbolnăveşti. Nu ştiam că pui atât de mult la inimă povestea asta.

Laurence îl priveşte drept în ochi, iar el întoarce capul:

— Ar fi trebuit să-mi spui dinainte.

— Poate că da. În orice caz acum s-a isprăvit.

Jean-Charles e-ncăpăţânat; dar la urma urmei, el nu ia deloc în serios prietenia dintre Catherine şi Brigitte; toată povestea e prea copilă—rească pentru ca să-l intereseze cu-adevărat. Acum cinci ani n-a fost deloc hazliu, n-are chef s-o scrântesc din nou. Dacă mă ţin tare, câştig.

— Dacă vrei scandal, o să fie scandal.

— Scandal între noi? Drept cine mă iei?

— Nu ştiu. De tine depinde.

— Nu te-am contrazis niciodată, zice Jeaniharles.

Se gândeşte:

— E drept că tu te ocupi de Catherine mult mai mult decât mine. În cele din urmă, tu trebuie să hotărăşti. N-am pretins niciodată contrariul. Adaugă arţăgos: – Ar fi fost mult mai simplu dac-ai fi spus de la-nceput ce-aveai de spus.

Laurence îşi smulge un zâmbet:

— Am greşit. Nici mie nu-mi place să te contrazic.

Tac.

— Atunci ne-am înţeles, zice ea. Catherine îşi petrece vacanţa la Brigitte.

— Dacă aşa vrei tu.

— Da.

Laurence îşi perie părul, se-aranjează niţel la faţă. Pentru mine, partida s-a-ncheiat, se gândeşte ea privindu-şi imaginea – niţel cam palidă, trasă ila faţă. Dar fetiţele au o şansă. Ce fel de şansă? habar n-are.

De neuitat în acest microroman al Simonei de Beauvoir este analiza vidului sufletesc al eroilor-roboţi

careneearcă să-l compenseze cu deconectante, cu weekendun în ambianţe rustic sofisticate: o viaţă în care oameni dezumanizaţi, antrenaţi de un mecanism social implacabil, nu se mai bucură de nimic, nemailipsindu-le nicio convenţie; o viaţă încremenită într-un decor în două dimensiuni, animată de mondenităţi. Vlăguite, o viaţă preocupată de aparenţe, de evitarea şocurilor şi a realităţii neplăcute.

Şi totuşi, printre aceste *personaje* de fum există unele care-şi percep nimicnicia existenţei contrafăcute şi aspiră să facă din copiii lor nişte persoane de carne, de sânge şi de nervi, altceva decât nişte imagini fie ele şi frumoase…

ILEANA VULPESCU